

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FLÖRT KAYGISI
DÜZEYLERİNİN ÇOCUKLUK DÖNEMİ
ÖRSELENME YAŞANTILARI TARAFINDAN
YORDANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHSEN ERKEK

İSTANBUL, 2024

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FLÖRT KAYGISI
DÜZEYLERİNİN ÇOCUKLUK DÖNEMİ
ÖRSELENME YAŞANTILARI TARAFINDAN
YORDANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHSEN ERKEK
(220531001)

Danışman
(Doç. Dr. Tuğba Yılmaz Bingöl)

İSTANBUL, 2024

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
TEZ ONAY FORMU

13/06/2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık tezli yüksek programı öğrencisi 220531001 numaralı Ahsen ERKEK'in hazırladığı "Flört Kaygısına Çocukluk Dönemindeki Örselenme Yaşantılarının Etkisi: Üniversite Örneklemi" konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 13/06/2024 günü saat 10:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çoğunluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının *Üniversite Öğrencilerinin Flört Kaygısı Düzeylerinin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları* şeklinde değiştirilmesi uygundur. *Tarafından Yordanması*

Jüri Üyesi	Karar
(Danışman) <i>Doç. Dr. Tuğba BİNGÖL</i>	<i>Kabul</i>
1. <i>Dr. Öğr. Üyesi Nihan TURHAN</i>	<i>Kabul</i>
2. <i>Dr. Öğr. Üyesi Halime EKER</i>	<i>Kabul</i>
3.	.....
4.	.....
5.	.....
6. (İkinci Danışman)*	.....

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ahsen Erkek

TEŞEKKÜR

Tezimi yazarken sorduğum her soruya bıkmadan beni aydınlatacak şekilde cevap veren, kaygımı işlevsel hale getirerek çalışmamı başarıyla tamamlayabileceğime inandıran, akademik anlamdaki ilk yolculuğumda bana ışık tutan, yol gösteren, bilimini örnek aldığım tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Gerek lisans eğitimim sırasında gerekse yüksek lisans eğitimim sırasında desteğini esirgemeyen, tezimin konusun şekillenmesinde lisanstaki derslerinin büyük etkisi olan, bu alana ilgi duymamı sağlayan, Sayın Doç. Dr. Mustafa Savcı'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Veri toplama aşamasında kıymetli ders vakitlerinden araştırmam için vakit ayıran sevgili öğrencilere ve sayın hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak beni yetiştiren, bugünlere gelmemi sağlayan, varlığını, sevgisini daima hissettiğim, her türlü nazımı çeken kıymetli annem Deniz ERKEK'e; maddi ve manevi açıdan desteğini esirgemeyen, başarılarımla gurur duyduğunu bildiğim kıymetli babam Erhan ERKEK'e; varlığı benim için büyük bir motivasyon ve neşe kaynağı olan kız kardeşim Esmâ Naz ERKEK'e; eğitim ve öğretim hayatım boyunca her anlamda yanımda olan, azmini, akademik kariyerini örnek aldığım anne yarım olan sevgili teyzem Prof. Dr. Mediha KÖK'e, dualarını ve desteklerini her daim hissettiğim canım anneannem ve büyükbabama, her zaman yanımda olan ve olacağına inandığım değerli arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Ahsen Erkek

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FLÖRT KAYGISI
DÜZEYLERİNİN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖRSELENME
YAŞANTILARI TARAFINDAN YORDANMASI**

Ahsen Erkek

ÖZET

Flört kaygısı; temelde karşı cinsten kaçınma, uzun vadeli ilişki yaşayabilecek bir partner bulmada zorluk olarak tanımlanmaktadır. Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları gelecekte flört ilişkilerini etkileyip flört kaygısı olarak adlandırılan problemin görülmesine neden olabilmektedir. Üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanmasını incelemek ruhsal sağlığın korunması, yaşantıların düzenlenmesi, erken müdahale açısından önem arz etmektedir. Literatürde daha çok ergen olarak kabul edilen gruplar için flört kaygısı araştırılmış ve bu gruba yönelik ölçekler kullanılmış, bu gruplar için çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının yordanması çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın amacını üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanması oluşturmaktadır. Bu araştırma Doğu Anadolu'daki bir ilde var olan devlet üniversitesinde çeşitli bölümlerde öğrenim gören 369 üniversite öğrencisi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma nicel yöntem kullanılarak tarama deseniyle yapılmıştır. Araştırma grubu basit rastgele örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Veri toplama aracı olarak Flört Kaygısı Ölçeği ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Araştırmada flört kaygısının cinsiyet, flört durumu, anne babanın birliktelik durumu açısından farklılaşıp farklılaşmadığını Bağımsız Örneklemler İçin t Testi ile analiz edilmiştir. Flört kaygısının yaş, sınıf düzeyi, algılanan sosyoekonomik düzey, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı açısından farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiştir. “Üniversite Öğrencilerinin Flört Kaygısı

Düzelelerinin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Tarafından Yordanması”nı belirlemek için Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Araştırmanın bulgulara göre cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları değişkenleri birlikte flört kaygısı düzeyleri ile yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Flört Kaygısı, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları

PREDICTION OF UNIVERSITY STUDENTS' DATING ANXIETY LEVELS BY CHILDHOOD ABUSE EXPERIENCES

Ahsen Erkek

ABSTRACT

Dating anxiety is basically defined as avoidance of the opposite sex and difficulty in finding a partner who can have a long-term relationship. Childhood abuse experiences may affect dating relationships in the future and cause the problem called dating anxiety. Examining the prediction of dating anxiety levels of university students by childhood abuse experiences is important in terms of protecting mental health, organizing experiences, and early intervention. In the literature, dating anxiety has been investigated for groups considered as adolescents and scales for this group have been used, and the prediction of childhood abuse experiences for these groups has been examined in terms of various variables. The aim of this study is to predict the dating anxiety levels of university students by childhood abuse experiences. This study was conducted on 369 university students studying in various departments at a state university in a province in Eastern Anatolia. This research was conducted with a survey design using quantitative method. The research group was formed by simple random sampling method. The Dating Anxiety Scale and Childhood Abuse Experiences Scale Short Form were used as data collection tools. In the study, whether dating anxiety differed in terms of gender, dating status, and parents' relationship status was analyzed with Independent Samples t Test. Whether dating anxiety differs in terms of age, grade level, perceived socioeconomic level, mother's education level, father's education level, and number of siblings was analyzed by One-Way ANOVA. Multiple Regression Analysis was conducted to determine the "Prediction of University Students' Dating Anxiety Levels by Childhood Abuse Experiences". According to the findings of the study, gender, whether there is dating or not, perceived socioeconomic level, and childhood

abuse experiences variables together show a high and significant relationship with dating anxiety levels.

Keywords: University Students, Dating Anxiety, Childhood Abuse Experiences

ÖN SÖZ

Flört ilişkileri yaşamak için en uygun dönem olan üniversite yılları birey için kritik bir önem taşımaktadır. Her birey için flört ilişkisi yaşamak kolay olmamakta, bazı bireyler flört kaygısı yaşayabilmektedir. Bu dönemde yaşanan flört kaygısının temelleri, bireyin temel ilişki anlayışının şekillendiği ve gelecekte de var olan bu temel ilişki anlayışının sürdürüldüğü çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarına dayanabilmektedir.

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları çocuğun var olan bütünlüğünün bozulmasına neden olan ve gerçekleştireceği potansiyelini etkileyen olumsuz deneyimlerdir. Bu olumsuz deneyimler çocuğun ilişki anlayışını da bozmakta ve bu bozulan ilişki anlayışını sürdürülmektedir. Çocuk, flört ilişkileri yaşamak için en uygun dönem olan üniversite yıllarında geldiğinde çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının etkisi ile bozulan temel ilişki anlayışının neden olduğu flört kaygısı yaşayabilmektedir. Flört kaygısı düzeylerinin belirlenmesi; yaşamının düzenlenebilmesi, zamanında müdahale, flört kaygısının olumsuz etkilerini azaltmak açısından önem arz etmektedir.

Flört kaygısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Öyle ki bireyin flört ilişkileri yaşadığı üniversite yıllarında, flört kaygısını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, aslında yaşamış olduğu flört ilişkilerindeki anlayışını şekillendiren çocuklukta örselenme yaşantılarının ortaya konularak değerlendirme yapılmasını gerekli hale getirmektedir. Bu nedenle bu araştırmada üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanması incelenecektir.

İlgili ulusal literatüre de bakıldığında bu konudaki çalışmaların sınırlı olması, ilgili literatürden farklı olarak ele alınan değişkenlerin flört kaygısı düzeylerinin belirlenmesi gibi durumlar açısından literatüre ve bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Haziran, 2024

Ahsen Erkek

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
ÖN SÖZ.....	ix
SEMBOLLER	xiii
TABLO LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
1.1. KAYGI	7
1.1.1. Kaygı ve Korkunun Farkı.....	10
1.1.2. Kaygı Kavramına İlişkin Kuramsal Açıklamalar ve Yaklaşımlar	11
1.1.3. Kaygı Kavramının Felsefede Kullanımı	15
1.1.4. Flört Kaygısı	17
1.1.5. Flört.....	17
1.1.5.1. Üniversite Öğrencilerinde Flörtün Önemi	19
1.1.5.2. Flört Evreleri.....	20
1.1.5.3. Flörtün Nedenleri.....	21
1.1.5.4. Flört Kavramı ve Takılma Kavramı Arasındaki Fark	21
1.1.6. Flört Kaygısı.....	22
1.1.6.1. Flört Kaygısı Modelleri	24
1.1.6.2. Flört Kaygısı ve Sosyal Kaygı Arasındaki Fark	25
1.1.7. Flört Kaygısına İlişkin Kuramsal Açıklamalar	25
1.1.7.1. Bağlanma Kuramı	26
1.2. ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖRSELENME YAŞANTILARI.....	27
1.2.1. Çocuk İstismarı ve İhmaline İlişkin Temel Kavramlar	27
1.2.1.1. Şiddet	28
1.2.1.2. Çocuğa Yönelik Kötü Muamele	29
1.2.2. Çocuk İstismarı.....	30
1.2.2.1. Fiziksel İstismar	32
1.2.2.1.1. Fiziksel İstismar Türleri.....	32
1.2.2.1.2. Çocuğa Uygulanan Fiziksel İstismarın Fiziksel Etkileri.....	33
1.2.2.1.2.1. Sarsılmış Bebek Sendromu	33
1.2.2.1.2.2. Munchausen by Proxy Sendromu (Bakım Veren Yapay Bozukluğu).....	34

1.2.2.1.3. Çocuğa Uygulanan Fiziksel İstismarın Ruhsal Etkileri	34
1.2.2.1.4. Risk Faktörleri	34
1.2.2.2. Cinsel İstismar	36
1.2.2.2.1. Cinsel İstismar Türleri	37
1.2.2.2.2. Risk Faktörleri	39
1.2.2.3. Duygusal (Psikolojik) İstismar	39
1.2.2.3.1. Duygusal İstismar Türleri.....	40
1.2.2.3.2. Risk Faktörleri	40
1.2.3. Çocuk İhmali.....	41
1.2.3.1. Fiziksel İhmal	42
1.2.3.2. Duygusal İhmal	43
1.2.3.3. Tıbbi İhmal.....	43
1.2.3.4. Eğitim İhmali	43
1.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	44
1.3.1. Flört Kaygısı ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	44
1.3.2. Flört Kaygısı ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	46
1.3.3. Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	48
1.3.4. Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	50
1.3.5. Flört Kaygısı ve Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	52
1.3.6. Flört Kaygısı ve Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	52
İKİNCİ BÖLÜM	54
2. YÖNTEM.....	54
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	54
2.2. ARAŞTIRMA GRUBU	54
2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	60
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu	60
2.3.2. Flört Kaygısı Ölçeği (FKÖ).....	60
2.3.3. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF).....	60
2.4. VERİ TOPLAMA AŞAMASI	61
2.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	62
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	63
3. BULGULAR	63
3.1. Flört Kaygısının Cinsiyet Açısından İncelenmesi.....	63
3.2. Flört Kaygısının Flörtün Olup Olmamasına Göre İncelenmesi	63
3.3. Flört Kaygısının Anne- Babanın Birlikteliğine Göre İncelenmesi.....	64
3.4. Flört Kaygısının Yaşa Göre İncelenmesi	65

3.5. Flört Kaygısının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi	66
3.6. Flört Kaygısının Algılan Sosyoekonomik Düzeye Göre İncelenmesi	67
3.7. Flört Kaygısının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi.....	68
3.8. Flört Kaygısının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi	70
3.9. Flört Kaygısının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesi.....	71
3.10. Üniversite Öğrencilerinin Flört Kaygısı Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet, Flörtün Olup Olmaması, Algılanan Sosyoekonomik Düzey, Kardeş Sayısı, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Tarafından Yordanması	72
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	75
4. TARTIŞMA	75
4.1. TARTIŞMA.....	75
SONUÇ	80
KAYNAKLAR	83
EKLER.....	107

SEMBOLLER

sd	: Serbestlik Derecesi
t	: Bağımsız Örneklem t Değeri
F	: Anova f Değeri
p	: Anlamlılık Düzeyi
SS	: Standart Sapma
r	: Korelasyon Katsayısı
R²	: Belirleme Katsayısı
B	: Standartlaştırılmamış b değeri
β	: Beta değeri

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. : Yaşa İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	72
Tablo 2. : Cinsiyete İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	72
Tablo 3. : Sınıf Düzeyine İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	73
Tablo 4. : Flörtün Olup Olmamasına İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	73
Tablo 5. : Algılanan Sosyoekonomik Düzeye İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	74
Tablo 6. : Anne Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	74
Tablo 7. : Baba Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	75
Tablo 8.: Anne-Baba Birliktelik Durumuna İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	76
Tablo 9.: Kardeş Sayısına İlişkin Frekans Analizi Sonuçları	76
Tablo 10.: Flört Kaygısının Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları	80
Tablo 11.: Flört Kaygısının Flörtün Olup Olmamasına Göre t- Testi Sonuçları	81
Tablo 12.: Flört Kaygısının Anne-Babanın Birlikteliğine Göre t- Testi Sonuçları ...	81
Tablo 13.: Flört Kaygısının Yaşa Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler	82
Tablo 14.: Yaş Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları	83
Tablo 15.: Flört Kaygısının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler	83
Tablo 16.: Sınıf Düzeyine Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları	84
Tablo 17.: Flört Kaygısının Algılanan Sosyoekonomik Düzeye Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler	84
Tablo 18.: Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları	85

Tablo 19.: Flört Kaygısının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler	86
Tablo 20.: Anne Eğitim Durumu Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları	86
Tablo 21.: Flört Kaygısının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler	87
Tablo 22.: Baba Eğitim Durumu Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları	88
Tablo 23.: Flört Kaygısının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler	88
Tablo 24.: Kardeş Sayısının Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları	89
Tablo 25.: Flört Kaygısı Düzeylerinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	90

KISALTMALAR

ed.	Editör
s.	Sayfa
WHO	World Health Organization
APA	American Psychological Association
CDC	Centers for Disease Control and Prevention
pp.	Sayfa
UN	United Nations
C.	Cilt
çev.	Çeviren
ed. veya haz.	Editör/yayına hazırlayan
Vol.	Cilt
bs.	basım
s.	Sayfa/sayfalar
v.d.	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler
y.y.	Basım yeri yok

GİRİŞ

Üniversite dönemi bireyin gençlik yıllarına tekabül eden ergenlikten yetişkinliğe doğru önemli bir geçiş aşamasıdır. Bu dönemde birey çeşitli alanlarda gelişmeye devam ederken bir yandan da gelecek yaşantısını şekillendirmektedir (Gallardo-Escudero, Munoz Alferez, Planells del Pozo ve Lopez Aliaga; 2015). Aileden kısmen özerkleşmeye başlanıldığı bu dönemde birey farklı sosyal ortamlara dahil olmakta, kendi cinsiyetinden ve farklı cinsiyetten bireylerle flört ilişkisi kurmaya başlamaktadır (Bhochhibhoya, Maness, Cheney, Larson, 2021). Flört ilişkileri kurmak her birey için kolay olmamakta, bazı bireyler bu konuda birtakım zorluklar yaşamaktadır (Kellie, Solomon, 2019). Temelde ilişki anlayışını şekillendiren ve gelecek yaşantısında da bu anlayışın sürdürülmesinde önemli bir yer edinen çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, üniversite dönemindeki öğrencilerin de flört ilişkilerinde birtakım zorluklar yaşamasına neden olabilmektedir. Çocukluk dönemindeki örselenme yaşantıları bireyin benlik anlayışını olumsuz olarak etkilemekte, bireyin ilişki anlayışının şekillenmesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda kökenini çocukluk yaşantılarından ve bu dönemdeki olumsuz anılardan alan kaygının ele alınması önem arz etmektedir (Morgan, 2015, s.208; Geçtan, 1994, s.44-45).

Flört kaygısı bireyin flört ilişkisi kurmasını zorlaştıran, sıklıkla görülen faktörlerin başında gelmekte ve üniversite öğrencileri için önemli bir problem alanı olarak görülmektedir (Dattilo, Fisher, Traino, Roberts, Lehmann, Chaney, Mullins, 2022; Rizvi, Tram, Bergström, 2022). Bireyin temelde karşı cinsten kaçınma durumu şeklinde başlayan bu durum uzun vadeli bir ilişki kurabilecekleri partner bulmakta zorluk çekme şeklinde devam edip ilerleyen süreçlerde bireyin hayatına giren partnerlerle evliliğe doğru gidebilecek ilişkiler yaşayamamasına neden olmaktadır (Arkowitz, 1978). Üniversite öğrencilerinde var olan flört kaygısı düzeylerinin belirlenmesi, hayatlarının bir alanında bu sorunu yaşayan öğrencilerin kaygı durumlarının genele yayılmasını engelleyebilir. Ayrıca literatüre bakıldığında flört kaygısı üzerinde yapılan araştırmaların yetersiz olduğu göz önünde

bulundurulursa flört kaygısını detaylı bir şekilde ele almak önem arz etmektedir (Hope ve Heimberg, 1990).

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, bireyin kuracağı kişilerarası ilişkilerin bir alt kümesi olarak değerlendirilen flört ilişkilerini, önemli ölçüde etkilemektedir (Bayhan ve Işıtan, 2010; Ozdemir, Sahin, 2020; Eyisoğlu, Erdem, 2023). Bu bağlamda bireyin çocukluk dönemindeki girmiş olduğu herhangi bir ilişkide çocuğun gelişim bütünlüğüne zarar vererek hayatta kalmasını zorlaştıran ve sağlığını olumsuz yönde etkileyen fiziksel, duygusal, cinsel istismarlar veya ihmaller; karşı cinsle kurmuş olduğu bir ilişkide kendini olumsuz olarak değerlendirmesine, düşük özsaygıya, olumsuz ilişki beklentileri geliştirmesine neden olmaktadır (WHO, 2022). Çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının neden olduğu bu durumlar sonucunda bireyin flört ilişkilerine girmekte sıkıntı yaşaması ve düşük sıklıkta flört etmesi olarak adlandırılan flört kaygısı gelişmektedir (Hope ve Heimberg, 1990). Flört kaygısına sahip olan bu bireyler üniversite ortamlarının sunmuş olduğu flört ilişkileri yaşayabileceği bireylerin bulunduğu ortamlardan kaçınmaktadır (Glickman, La Greca, 2004). Üniversite öğrencilerinin flört kaygısı nedeniyle sosyal ortamlara girmekten kaçınması sonucunda öğrencilerin sosyal etkileşimleri azalır, ruhsal sağlıkları olumsuz biçimde etkilenir. Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde flört kaygısının ayrıca flört yeterliliği ve sosyal yeterlilik ile olumsuz anlamda ilişkisi bulunduğu görülmektedir. Bu durum da bireyde genel anlamda sosyal kaygının gelişmesine neden olabilmektedir (Odacı ve Kalkan, 2010). Barroso-Corroto ve arkadaşlarının (2023) yapmış olduğu bir araştırmada flört ilişkilerinde uygulanan şiddetin, artan depresyon ve kaygı ile bağlantılı olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda flört kaygısı öğrencilerin sosyal etkileşimlerinin engellediğinden ilişkilerde zorluklar yaşamasına, ruhsal bozukluğa sahip olmasına neden olabilir. Bu açıdan üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin belirlenmesi, kaygı alanın genele yayılmasını engelleyerek özellikle genç yetişkinlerde görülen kaygı bozuklarının önüne geçilmesini sağlayabilir (Yazgan İnanç, Kılıç Atıcı, Bilgin ve Gürkan, 2019, s.96).

Literatür incelendiğinde sağlıklı bir biçimde flört ilişkisinin gelişmesi bireyde birtakım amaçlara hizmet etmektedir (McDonald, 2022). Bireyin riskli davranışlarda bulunmasını engelleyerek başarı ve sosyal kimlik kazanmasını sağlar (Sarah, Eliza,

Amanda, Michael, 2013). Üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen flört kaygısı araştırmaları incelendiğinde flört kaygısı bireyin birtakım sorunlar geliştirebilmesine neden olmaktadır. Örneğın depresyon, madde bağımlılığı, azalan sosyal beceriler bunlardan bazılarıdır (Chorney, Morris, 2008; Kalkan, 2008). Yine literatüre bakıldığında flört kaygısının çocukluk dönemindeki örselenme yaşantıları ile ilişkisi olduğunu ve bu ilişkinin açıklanmasının önemini gösteren araştırmalar mevcuttur. Kalkan ve Özbek'in (2011) yapmış olduğu bir çalışmada üniversite örneklemini üzerinde çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının flört kaygısını yordaması ölçülmüştür. Bu araştırma sonucunda flört kaygısının fiziksel, duygusal, cinsel kötüye kullanım arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca duygusal kötüye kullanım flört kaygısını yordamaktadır. Yine McClure ve Parmenter'in (2020) yapmış olduğu araştırmada flört şiddetinin varlığı çocukluk dönemindeki duygusal ve fiziksel istismar ile ilişkili olup duygusal ve fiziksel ihmalin davranışta kaygıya neden olduğu belirlenmiştir. Tüm literatürdeki araştırmalar değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinde flört kaygısına çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının etkisinin olduğu ancak bunu açıkça ortaya koyan araştırmaların oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanması hedeflenmiştir. Üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanmasının belirlenmesi, çocuklukta olumsuz örselenme yaşantılarına zamanında müdahale edilmesi ve gelecekteki yaşamını şekillendirmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Çocuklukta yaşanan bu örselenme yaşantıları çocuğun gelecek yaşantısındaki ruhsal sağlığını etkilemekte, temelde ilişki ve güven anlayışını şekillendirmektedir. Çocukluk dönemindeki çocuklara yönelik yapılabilecek yaşantıların düzenlenmesi çocuğun potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesi için önemlidir (Canel, 2016; Howard, 2018; McEwen, 2003). Ayrıca üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanmasının belirlenmesi, okul psikolojik danışmanları ve diğer ruh sağlığı çalışanlarının flört kaygısı yaşayan bireyler için daha etkili müdahale programları geliştirmesini sağlayacaktır.

PROBLEM CÜMLESİ

Üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeyleri çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanmakta mıdır?

ALT PROBLEMLER

Araştırmanın ana problemi doğrultusunda aşağıda verilen soruların yanıtlanması amaçlanmıştır.

1. Flört kaygısı düzeyleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
2. Flört kaygısı düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Flört kaygısı düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Flört kaygısı düzeyleri flörtün olup olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Flört kaygısı düzeyleri algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmakta mıdır?
6. Flört kaygısı düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
7. Flört kaygısı düzeyleri baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
8. Flört kaygısı düzeyleri anne babanın birliktelik durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
9. Flört kaygısı düzeyleri kardeş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
10. Üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeyleri; yaş, cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, kardeş sayısı, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanmakta mıdır?

ÖNEM

Üniversite dönemi bireyin aileden ayrılıp kısmen özerkliğini sağladığı, farklı gruplarla, farklı bireylerle iletişime girdiği bir dönemdir. Öğrencilerin girmiş olduğu bu ortamlarda flört ilişkisi geliştirebileceği bireylerle tanışma olasılığı yüksektir. Üniversite ortamının sunmuş olduğu bu ortam sayesinde birey flört ilişkilerine açık hale gelmektedir. Flört ilişkisi içerisinde bulunmanın birey üzerinde fiziksel, psikolojik ve ruhsal açıdan olumlu etkileri vardır (Egland, Spitzberg, Zormeier, 1996; deWeerth ve Kalma, 1995; Sarah, Eliza, Amanda, Michael, 2013). Literatürde

var olan bu araştırmalar dikkate alındığında flört ilişkilerinde bulunmanın üniversite öğrencileri için önemi açıktır. Ancak bireyin bazı durumlarda flört ilişkisi kurması güçleşmektedir. Flört kaygısı, bireyin flört ilişkisini kurmasını güçleştiren faktörlerden biridir. Flört kaygısı olan birey flört ilişkisi kurabileceği ortamlardan kaçınmakta ve bu durum bireyde birtakım sıkıntılar oluşturabilmektedir (Martin, 2006; Glickman ve La Greca, 2004). Bu açıdan üniversite dönemindeki öğrencilerin flört kaygısı düzeylerini yordayan etkenlerin anlaşılması önem arz etmektedir. Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde bireyin temel ilişki anlayışını şekillendiren unsurların başında çocukluk dönemi örselenme yaşantıları gelmektedir. Üniversite döneminde bireylerin flört ilişkisi yaşamaya açık hale gelmesi, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının temel ilişkiler çatısı altında var olan flört ilişkilerine de etkisinin incelenme gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple üniversite öğrencileri için flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının yordanmasını incelemek; buna yönelik koruyucu, önleyici hizmetlerin zamanında yapılabilmesi için gereklidir. Yine üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının flört kaygısı düzeylerini yordaması; üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde meydana gelebilmesi, akademik anlamda başarılı olmaları, fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklarının korunması, evliliğe giden yolda doğru adımlar atabilmeleri için önemlidir (Martin, 2006). Ayrıca bireyde var olan kaygı durumunun birey için olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda flört kaygısının bireyin hayatının geneline yayılmaması için zamanında yapılan müdahaleler önemlidir. Üniversite döneminde bireyin kişilerarası ilişkilerinin, akademik başarisının, fiziksel ve ruhsal sağlığının olumlu bir şekilde devam ettirebilmesi; gelecek yaşantısı için bireyin sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, evliliğe giden yolda doğru adımlar atabilmesi, evliliğin sağlıklı bir şekilde devam edip gelecek nesillere olan yansımalarını da olumlu bir şekilde devam ettirebilmesi açısından yapılan araştırmanın literatüre katkıda bulunacağı düşünölmektedir.

VARSAYIMLAR

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kişisel bilgi formu, Flört Kaygısı Ölçeği ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeğindeki sorulara içtenlikle cevap verdikleri ve verdikleri cevapların gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma belirli bir üniversitedeki öğrencilere uygulanmaktadır.
2. Bu araştırma yalnızca üniversite dönemindeki öğrencilere uygulanmaktadır.
3. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Ayrıca flört kaygısı ve çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarını ölçmek amacıyla literatürdeki araştırmacılar tarafından geliştirilen iki ölçek kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. KAYGI

İnsan duygularından biri olan kaygı, psikoloji kuramlarının her zaman odak noktası olmuştur. Psikolojinin kurucusu olarak kabul edilen Freud kaygı kavramını kariyerinin başlangıcından sonuna kadar ele almış, egonun bir fonksiyonu olarak açıklamıştır (Compton, 1972). Freud öncesinde kaygı kavramı biyolojik olarak ele alınmış, Freud ile birlikte psikanalizde önemli bir kavram olarak görülmüş ve geniş kapsamlı bir şekilde psikolojide ele alınmaya başlanmıştır (Manav, 2011). Kaygı kavramı ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlar dillere göre farklı anlamlar içerdiğinden tek bir tanım yapmak güçleşmektedir (Çifter, 1990; aktaran Seçim, 2019).

Kaygı kavramının İngilizce karşılığı “Anxiety”dir. Anxiety kelime olarak Latince kelime olan “Angere” kelimesinden gelmektedir. “Angina” kelimesi de “Anxiety” kavramını karşılamaktadır. “Angina” ilk olarak boğazın iltihabı anlamında kullanılmıştır. Sonrasında nefes darlığı ve kalpte şiddetli ağrı anlamlarına gelecek şekilde kullanılmıştır. Sinir gerilimiyle birlikte boğazda ve göğüste sıkışıklık hissi yarattığı için “Anxiety” kelimesinin kökeni buradan gelmektedir (Cresswell, 2010, s.16).

Kaygı, bilinçdışı kaynaklanan nedeni bilinmeyen talihsizlik, tehlike, mantığa uygun olmayan korku ya da bekleyişin oluşturduğu anksiyete, bunaltı ve endişedir. Kaygı, güvenmeme durumundan doğar ve kuramdan kurama farklı şekilde tanımlanmaktadır (Bakırcıoğlu, 2016). APA (2018) kaygıyı, bireyin gelecekteki tehlikeyi, felaketi veya talihsizliği önceden sezerek somatik gerginlik ve endişe belirtileri gösteren bir duygu olarak tanımlamaktadır. Lazarus’a göre (1991, s.234-240) kaygı, bir durum hakkında belirsiz sonuçlar taşıyan huzursuzluk ve korku yaşamadır. Bireyin gelecekle ilgili olarak kaygı duyması normal bir durum olarak kabul edilebilir. Eğer bu kaygı yoğun bir şekilde yaşanıp kontrol edilemez ve yönlendirilemez hale gelirse anormal bir durum haline gelir, kaygı kronikleşir ve

bireyin uyum sağlamasını zorlaştırır (Barlow, 2004). Kaygı, birey için sadece olumsuz bir etki oluşturmaz. Bazı psikologlara göre kaygı yaşamsal bir çıkamaz oluşturan durumlar karşısında yararlanabilir bir enerji tipi de oluşturur (Gall, 2012, s.99). Kennerley'e (2021, s.23) göre kaygıyı lehimize çevirmek insanın elindedir. Kaygı denen bir kavramı hissedecek şekilde var ise onla baş edebilecek şekilde evrimleşme gerçekleşmiştir. Kaygı kavramı ile ilgili psikolojide yapılan açıklamalardan bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Kaygının ortaya çıkabilmesi için birtakım belli başlı sebepler bulunmalıdır. Bu sebeplerin belirlenebilmesi için de kişinin içinde bulunduğu bağlam ve kültür dikkate alınmalıdır. Freud'a göre kişinin daha önce deneyimlemiş olduğu durumlar bireyde kaygı oluşturduğu için birey önceden deneyimlemiş olduğu destek durumunu kaybederse bu durum bireyde kaygı oluşturacaktır (Hall, 1995; Cüceloğlu, 2021, s.275). Burada bireyin özellikle çocukluğunda yaşamış olduğu bilinçaltına kaydetmiş olduğu anılar, gelecekte bireyin anlamlandıramadığu huzursuzluk verici bir kaygıya neden olur (Morgan, 2015, s.208). Kaygı oluşturacak diğer bir durum ise bireyin yaşamış olduğu i çelişkidir. Ayrıca bireyin geleceği bilmemesi yani belirsizlik durumu da bireyin kaygı yaşamasına neden olabilir (Cüceloğlu, 2021, s.275). Kaygı bireyi bir şeyler yapmaya güdülemektedir. Eğer birey hissettiği kaygı durumunda bir şeyler yapamazsa ve üzerinde baskı oluşmuşsa birey bu durumda kendini çaresiz bir ocuk gibi hisseder (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2003). Uyarıcı genellemesi olarak adlandırılan durum yani belirli bir duruma davranmayı öğrenerek benzer durumlar için aynı tepkiyi kullanmak da kaygının nedenlerinden birisidir (Morgan, 2015, s.208).

Kaygının iki ayrı bileşeni vardır. Endişe ve duygusallık. Endişe daha çok zihinsel bir durumken duygusallık fiziksel belirtiler ile ilgilidir. Örneğin kaygı durumundayken bireyin aklına rahatsız edici düşünceler gelmesi endişe boyutuyken vücudun gerilmesi, terleme vb. durumlar duygusallık boyutuyla ilgilidir (Ormrod, 2015, s.450).

Ruh sağlığı araştırmacılarına göre kaygı genellikle iki şekilde sınıflandırılmıştır. Durumsal kaygı ve sürekli kaygı. Durumsal kaygı genellikle

geçici olan özel bir uyarıya karşı oluşur. Sürekli kaygı ise istikrarlı koşullarda oluşur. Örneğin matematik dersinin zorluğunu kabul ederken öğrencinin yaklaşan matematik sınavına karşı hissettiği durum durumsal kaygıdır, özel bir uyarıcı vardır ve geçicidir. Ancak genel matematik kaygısı yaşamak, sınavlar hakkında genel bir kaygı yaşamak sürekli kaygıdır, istikrarlıdır (Ormrod, 2015, s.450).

Kaygı kökeni çocukluktaki yaşantıdan alır. Çocuğun ebeveynleri, akranları, öğretmenleriyle kurmuş olduğu ilişki ve çevresinde bulunan insanlarda kaygı olması kaygıya neden olabilir. Bu durumda kaygının bulaşıcı olduğu söylenebilir. Çocuğun annesiyle kurmuş olduğu ilişkide annenin ses tonu, bakışı, genel duruşu çocuğu etkisi altına aldığından eğer anne kaygılıysa çocuk bu ilişkide kaygıyı doğrudan alır, kurmuş olduğu ilişkilerde ve yaşantısında, ilk toplumsallaşma hareketlerinde bu kaygıyı kullanır (Geçtan, 1994, s. 44-45). Ayrıca kaygının hayatta devamını sağlayan bir döngü sistemi vardır. Çevre, hissetme şekli, düşünme ve davranış şekli kaygı döngüsünü devam ettirir. Bireyin kaygıyla başa çıkabilmesi için bu döngüleri tanıması gerekmektedir (Kennerley, 2021, s.41-68).

Birey kaygı durumundayken vücutta birtakım kimyasal ve fiziksel değişiklikler meydana gelmektedir. Birey tehdit edici olarak algıladığı durumlarda savaş ya da kaç tepkisi vererek fiziksel olarak bazı belirtiler gösterebilir. Terleme, nefes alma vermede artış olur. Vücudun dışkılama ve mesane hareketlerinde hızlanma görülür. Vücutta kimyasal olarak epinefrin hormonu, kortizol, prolaktin, büyüme hormonu salgısı artmaktadır. Ancak epinefrin hormonun vücutta artışı sadece kaygıya bağlı olarak gerçekleşmemektedir. Örneğin birey öfke durumundayken de epinefrin hormonu salgılayabilir (Breggin, 1964; Hoehn-Saric ve Mcleod, 2000).

Kaygı durumundayken birey, savaş ya da kaç tepkisi verebilir. Tehdide yönelik olarak zihinsel veya duygusal olarak durumun şiddetine veya yoğunluğuna göre bu eğilim değişebilir. Örneğin sınav kaygısı yaşayan bir birey mümkün oldukça sınava girme davranışından kaçınacaktır. Bu kaçınma davranışı, bireyi birtakım ritüeller geliştirmeye ve batıl inançlara inandırmaya yönlendirebilir (Roth ve Cohen, 1986; Barlow, 2004). Kaygı duygusuna bu durumda son vermek güçleşecektir.

Birey önceki yaşantılarından deneyimlerini kullanarak genellemeler yapmaya devam edecektir (Geçtan, 1994, s. 45). Kaygı, bireyde birtakım değişikliklere neden olabilir (Kennerley, 2021, s. 27-31). Bu değişiklik 3 alanda görülmektedir. İlki bedende meydana gelen değişikliklerdir. Nefes alıp vermenin hızlanması, kan basıncının artışı, kasların gerginleşmesi, terleme ve sindirim değişiklikleri bedendeki değişikliklerdir. İkincisi psikolojik değişikliklerdir. Bunlar kaygıyla baş etmede zaman zaman yardımcı olabilir. Tehlike halinde kaygı, daha iyi odaklanmayı sağlamaktadır. Ayrıca kaygıya sinir olma durumu ve esenlik duygusu da eşlik edebilir. Son değişiklik ise davranış değişiklikleridir. Kaygı durumunda genellikle savaş-kaç-don tepkisi verilir.

Kaygının öğrenme ve performans üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri vardır. Düşük kaygı seviyeleri öğrenme ve performansı kolaylaştırırken, kaygı seviyesi arttıkça eğer bireyin yaptığı iş kolaysa olumlu etkisini sürdürmeye devam etmektedir ki burada kaygıya yardımcı kaygı denmektedir. Ancak iş zorlaştıkça kaygı birey üzerinde olumsuz etki yaratmaya başlar. Ayrıca kaygı bireyin dikkatini etkileyerek bilişsel sürecindeki depolamayı olumsuz yönde etkilemektedir (Ormrod, 2015, s.450-453).

Kaygı bozukluğu ise belirli nesne, olaylar ve benzerleriyle orantılı olmayan olumsuz duygulardır (Bakırcıoğlu, 2016). Kaygı bozukluklarının belirli olarak bir başlama tarihi bulunmamaktadır (Yazgan İnanç, Kılıç Atıcı, Bilgin ve Gürkan, 2019. s.96). Ancak kaygı bozuklukları kendi içerisinde bir gelişimsel yaşa göre sınıflandırılmıştır. Ayrılma kaygısı bozukluğu, seçici mutizm, sosyal fobi, panik bozukluk, agorafobi, genelleşmiş kaygı bozukluğu, akıl dışı olan fobik bozukluklar, madde ve ilaç kaynaklı kaygı bozuklukları kaygı bozuklukları kapsamına girmektedir (American Psychiatric Association, 2013, s. 189). Genç yetişkinlikte kaygı bozuklukları daha yüksek bir oranda görülmektedir (Yazgan İnanç, Kılıç Atıcı, Bilgin ve Gürkan, 2019. s.96).

1.1.1. Kaygı ve Korkunun Farkı

Kaygı kavramı ve korku kavramı birbiri ile en çok karıştırılan kavramlardandır. APA'ya göre (2018) kaygı hem kavramsal hem de fizyolojik

olarak korkudan ayrılmaktadır. Kaygı genel olarak bir tehdide yönelikken korku belirli bir tehdide yöneliktir. Korku kavramı korku nedeni bilindiği durumlar için kullanırken kaygı kavramı belirsiz, sorunun ne olduğunu bilinmeyen durumlar için kullanılan bir kavramdır (Morgan, 2015, s.208). Birbirine en çok karıştırılan bu iki kavram arasında temel olarak üç farklılık bulunmaktadır. İlk farklılık kaynaktan kaynaklanmaktadır. Kaygıda kaynak belirsizken, korkuda kaynak bellidir. İkinci farklılık şiddettir. Kaygı, korkuya göre daha az şiddetlidir. Üçüncü farklılık ise süredir. Kaygı uzun süreli olarak devam etmekteyken korku kısa süreli olarak devam etmektedir (Cüceloğlu, 2021, s.274). Tüm bu olanlar dikkate alındığında kaygının daha çok öznel bir kavrayışa dayalı olduğunu söylemek mümkündür çünkü kaygıda daha çok düşünceler devreye girmektedir (Manav, 2011). Lazarus (1991, s. 234-240) korkuyu kaygı kavramının tanımının içinde kullanmış, insanların belirli şeyler hakkında korktuğunu ancak kaygı durumundayken ne hakkında kaygılandıklarını bilmediklerini söylemiştir.

1.1.2. Kaygı Kavramına İlişkin Kuramsal Açıklamalar ve Yaklaşımlar

Freud'un psikanaliz kuramına göre kaygı, kişiliğin işleyen dinamiklerinden biri olmanın yanı sıra kişiliğin gelişiminde de önemli rol oynamaktadır. Kişiliğin benliğinde var olan ya da çevrenin bastırmasıyla oluşan kaygı, henüz algılanmamıştır (Bakırcıoğlu, 2016, s.893). Vücudun iç organlarının uyarılmasıyla oluşan duygusal bir durum olan kaygı, iç ve dış uyarılmalardan kaynaklanır. İnsan kaygı duygusunun neden kaynaklandığının farkında olmayabilir ancak kaygı duygusunun farkındadır. Bir durumun bireyde kaygı yaratması için daha önceden deneyimlenmesi gerekmektedir. Daha önceden deneyimlenmeyen bir durum bireyde kaygı oluşturamaz. Kaygı, burada korku kavramıyla eş anlamlıdır. Freud daha çok korku kavramı yerine de kaygı kavramını kullanmayı tercih etmiştir. Kaygı türlerini üç sınıfta toplamıştır. Bunlar gerçeklik ya da nesnel kaygı, nevrotik kaygı ve ahlaki kaygıdır. Bu kaygı türleri nitelik açısından hiçbir farklılık göstermez sadece kaynak açısından farklılık göstermektedir. Bu üç kaygı türü birlikte bir bireyde bulunabilir. Kaygı, birey için bir tehlike sinyali görevi üstlenmektedir. Eğer kaygı, egoyu harekete geçirmezse kaygı, bireyi ele geçirerek sinir krizi geçirmesine neden olabilir (Hall, 1995).

Maslow'a göre (Maslow'dan aktaran, Şahin, 2019) insanın kendini güvende hissetmesi en temel ihtiyaçlardan birisidir. İnsanın kendini güvende hissetmemesi, alışılmamış herhangi bir ana maruz kalması durumunda korku yaşanabilir. Korku var olan gerçek bir durum ile alakalı şu ana odaklıyken kaygı ise gelecekte olabilmesi ihtimal durumlara odaklıdır. Korkuda tehlike yaratan nesne kaldırıldığında ortadan kalkarken kaygı durumunda ise nesne ortadan kalksa bile içsel olarak devam eden süreklilik durumu söz konusudur. Korku şu an yaşanan bir durumun yansıması iken kaygı, geçmişte yaşanan bir durumun yansımasıdır (Şahin, 2019).

Spielberger'e göre (1966) kaygı nesnel kaygı ve nevrotik kaygı olarak sınıflandırılmıştır. Dış kaygının büyüklüğüyle orantılı olarak tepki o kadar yoğun bir şekilde verilmektedir. Burada kaygı, tehlike durumundan kaçmayla orantılı olarak kişiyi koruma hareketine geçirmektedir. Nevrotik kaygı ise nesnel kaygıda olduğu gibi fizyolojik açıdan uyarılma ile bağlantılıdır. Burada kaygı, nesnel kaygıda olduğu gibi dışsal olarak değil içsel olarak uyarılma sağlamaktadır (Spielberger, 1966, s.3-20).

Sullivan'a göre (Sullivan, 1953; aktaran Spielberger, 1966, s.11) kaygı, bireyin kişilerarası ilişkilerinde onaylanmama deneyimden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bireyin annesinde var olan kaygı gerilimi bebekte de kaygıya neden olmaktadır. Kaygı, bir kere ortaya çıktığında bireyin gerçeklik algısını bozarak algılanan uyarıları sınırlar, kendi benliğine dair farkındalığı bulanıklaştırır (Spielberger, 1966; May, 2020, s.242). Bu bağlamda psikoterapide Sullivan'ın kaygıya dair açıklamaları önemlidir. Psikoterapide başarı elde etmek için danışanın kaygısı düzenli olarak incelenmeli ve danışanın var olan kaygı durumuna karşı kendini düzenleme yetenekleri incelenmelidir. Ayrıca bireyde kaygı varsa gözlem ve belleği yanlıdır. Dolayısıyla terapi almak için gelen danışan, oturumları sürekli olarak özetlemelidir (Schulz, 2006).

May'e göre (2020) kaygı, bireyin varlığını kişiliğiyle ilgili temel olarak gördüğü şeylere yönelik bir tehdit durumunda ortaya çıkan endişedir. Kaygı deneyimi doğuştandır. Özel durumlar ve uyarıcı koşullarda öğrenme aracılığıyla ortaya çıkar. Ayrıca bireyin mental açıdan sağlıklı olması kaygısız olması anlamına gelmemektedir. Kaygı kendini gerçekleştirebilir, gelişme ve büyüme için gereklidir.

Ancak kaygının yıkıcı durumları da bulunabilmektedir. Bu yönleri birey yönetebilir ve yıkıcı durumların etkisini azaltabilir.

Horney'e göre kaygı mantık dışıdır. Düşmanca tepkiler vermek kaygının oluşmasına neden olabilmektedir (Şahin, 2019). Kaygı, kişilerarası ilişkilerde yıkıcı bir tarz şeklinde savunma mekanizması olarak kullanılmaktadır. Horney kaygı duygusunun büyümesine aileler yol açmaktadır ve bu ortamda büyüyen çocuklar incelenmelidir. Bu ortamlarda büyüyen çocukların kaygıyla başa çıkabilmesi için yaratıcı ortamlar sunulmalıdır (Berger, 2006, s.173-174). Nevrozun merkezindeki dinamiktir (May, 2020, s.44). Kendine yabancılaşma ile ortaya çıkabilmektedir. Sosyal, biyolojik ve çevresel faktörlerden etkilenebilmektedir (Shin, 2013; Fadhillah, Zahra, Nurhaliza, Chofifah, 2023). Dolayısıyla kişilik gelişiminde önemli rol oynayan ebeveyn-çocuk ilişkisi, bireyin nevrotik davranışlarda bulunmasını engelleyebilir (Frederick, 2014).

Rasyonel Duygu Davranış Terapisinin kurucusu Ellis'e göre (1980) kaygı iki biçimde var olur. Rahatsızlık kaygısı ve ego kaygısı. Rahatsızlık kaygısında insanlar rahatlarının tehdit altında olduğunu, istedikleri şeyi elde etmeleri gerektiğini, elde etmek istedikleri şeyi elde edemediklerinde bunun korkunç ya da felaket olduğunu düşünürler. Ego kaygısında ise benliklerinin ve kişisel değerlerinin tehdit altında olduğunu, başkaları tarafından onaylanmaları gerektiğini, başkaları tarafından onaylanmadıklarında ise bunun korkunç veya felaket olduğunu düşünürler (Ellis, 1980). Ego kaygısında ve rahatsızlık kaygısında ortak olan nokta rahatsız eden düşüncelerdir. Dolayısıyla kaygıyla başa çıkabilmek için bu rahatsız edici düşünceler ele alınır.

Transaksiyonel yaklaşımın kurucu Eric Berne'ye göre (1958) bireyin kendi içsel süreçleri, iletişimleri ve etkileşimleri önemli olduğu için bireyde kaygı yaşanması durumunda bireyin etkileşimleri ele alınmalı, sağlıklı işleyen durumlar yeniden düzenlenmelidir. Bunun sonucunda birey etkili iletişim kurar, kendine yönelik inançları düzelir. Ayrıca bu yaklaşıma göre kaygı hem bedende hem de zihinde ortaya çıktığı için açık ve örtük bir biçimde kaygı yansıyabilir (Gilek, 2022). Bu yaklaşıma göre psikoterapide kaygılı danışanlara yapısal ve işlevsel olarak analiz yapılmalıdır. Kaygı uyandırabilecek yeni durumlara karşı güvenli olarak kabul edilebilecek davranışlar konusunda eğitilir (Ligabue, Tenconi, 2021).

Evrimsel yaklaşıma göre kaygı, insanın hayatta kalmasını sağlayan bir özelliktir. Kaygının nedeni bir gruba ait olmaktır. Toplumsal reddedilme korkusu kaygıyı teşvik etmektedir (Berger, 2006, s.364-365). Kaygı, korkudan evrimleşmiştir. Ani bir fiziksel tepkiye karşı korku varlığını sürdürmektedir ancak kaygı daha karmaşıktır ve durumdan duruma göre kişinin bilişinde şekillenebilmektedir (Mermelstein, 2022). Bireyin çevrede var olan bir tehlikeye karşı kaygı eşiği vardır ve bu eşiğin belirlenmesinde bireyin sahip olduğu duyarlılık önemlidir. Ayrıca kaygıyı anlayabilmek için hayvansal modeller kullanılabilir (Bateson, Brilot, Nettle, 2011).

Adler'e göre kaygı aşağılık duygusunun merkezindedir. Nevrozların temel motivasyonları aşağılık duygusu kaygı kavramını karşılamaktadır. Kaygının diğerlerine baskın olma mekanizmasıdır (May, 2020, s. 186-191). Birinin aitlik duygusunun olmaması da kaygı kavramına denk gelmektedir. Kaygının, var olan aşağılık duygusunun ve üstünlük hissiyatının bir araya gelerek özsaygıyı sağlamak amacıyla geri çekilme gibi görevi vardır (Jokinen, Hartshorne, 2022).

İnsancıl yaklaşıma göre kaygı, toplumun beklentilerine uygun olarak davranılmadığında ortaya çıkmaktadır. Ayrıca kaygı, tehlikeye karşı koruyucudur ve savunma mekanizması oluşturur (Chavetel, 2022). Bir durumun tehlike olarak algılanması evrimsel sistem tarafından gerçekleştirilmektedir (Tirch, 2022). İnsancıl yaklaşımın önemli temsilcilerinden biri olan Rogers'a göre kaygı kendimizle ilgili olarak bildiğimiz bilgilerle tutarlı olmayan bir bilgiyle karşılaştığımızda ortaya çıkmaktadır. Bu tutarsız bilgiler bilinçaltında tutulmaktadır. Birey çarpıtma ve inkar savunma mekanizmalarını kullanarak kaygıyla baş etmeye çalışır (Berger, 2006, s. 424-426). Fromm'a göre kaygı, insanlara özgürlükle gelen güçsüzlük gibi bir duygudur. Özgürlükle birlikte gelen kaygı toplumun öngördüğü yaşam tarzı benimsenmektedir. Birey herkesin davrandığı gibi davranarak geçici olarak kaygılardan kurtulur (Berger, 2006, s.182-183).

Davranışçı yaklaşıma göre kaygı, uyarıların rastlantısal bir şekilde eşleştirilmesinden oluşmaktadır (Berger, 2006, s.514-518). Bilişsel yaklaşıma göre ise kaygı, gelecekle ilgili durumları kestiremediğimiz durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu durum yapılandırmadaki eksiklik ile de açıklanabilir. Ayrıca içlerinde kaygı yaratıcı düşüncelerin var olması da bireyin kaygılı olmasına neden

olur (Berger, 2006, s.616-628). Bilişsel davranışçı yaklaşıma göre ise kaygı, gelecekteki olabilecek tehditlere karşı yoğun korku ve endişe ile karakterize edilen bir duygudur (Moulds, Grisham, Graham, 2022). Bu yaklaşıma göre sunulan bilişsel davranışçı terapide kaygı bozuklukları için semptomların devamlılığını sağlayan bilişlere ve davranışlara odaklanılır (Yılmaz, Hocaoglu, 2022). Sonuç olarak bilişsel davranışçı terapi kaygıyı öncelikle çarpık olan bilişleri ve uygun olmayan davranışları belirleyerek etkili bir müdahale planı oluşturur.

Biyolojik yaklaşıma göre kaygı bireyi çevrede var olan tehditleri algılama ve bunlara tepki verme konusunda hazırlar (Jokinen, Hartshorne, 2022). Kaygı kavramını biyolojik açıdan ele alan Goldstein'e göre (May, 2020, s. 86-91) kaygı felaket durumunda orta çıkan kaygı organizmanın öznel deneyimidir. Çevresindeki taleplerle başa çıkamadığında felaketteymiş gibi hisseder ve bunu tehdit olarak algılar. Yoğun olup olmaması önemli değildir. Kaygı, organizma üzerinde oldukça baskın olan temel bir duygudur. Eğer birey çevrede var olan durumlara tepki vermeyi başaramazsa kaygı bozuklukları ortaya çıkmaktadır (Maron, Lan, Nutt, 2018). Bu yaklaşım kaygıyı daha iyi anlamak için fareler ve insanlarda kaygıyı düzenleyen genleri inceleyerek oluşturulan modelleri incelemiştir (Bateson, Brilot, Nettle, 2011).

1.1.3. Kaygı Kavramının Felsefede Kullanımı

Kaygı kavramı psikoloji alanında Freud'dan sonra ruhsal bir durum olarak detaylı bir şekilde ele alındığı gibi felsefe alanında da ele alınıp değerlendirilmiştir. Kaygı, felsefenin aurasını oluşturduğundan kaygıyı felsefe bağlamından ayırmak doğru değildir (Gall, 2012, s.7). Çünkü kaygı ruhsal bir durum olmanın yanı sıra kişiliğin de önemli bir yanını oluşturmaktadır (Manav, 2011). Bu açıdan farklı bilim dallarında ele alınmasının yanı sıra felsefede kendine yer bulmuştur. Felsefede kaygı tek olarak ele alındığı gibi diğer kavramlarla da birlikte ele alınıp açıklanmıştır. Psikoloji açısından değerlendirildiğinde kaygının bir anlamı yoktur ancak felsefede kaygıya birtakım anlamlar yüklenmiştir. Kaygı içinde yaşadığımız dünyayı anlamlandıramama, bir amaç belirleyememe, düzenin yok olması ve tamamlanamaktan kaynaklanır (Cevizci, 2005; aktaran Manav, 2011). Kaygı kavramı ile ilgili felsefede yapılan açıklamalardan bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

Varoluşçuluk kaygıyı ele alan felsefenin temel akımlarından birisidir. Varoluşçuluk akımında bireyin kendi eylemleri vardır bu eylemlerinin sonucunda seçimler oluştururlar. Seçimlerinin sonucu ve bu sonuçlar sonucunda yaşamış olduğu çatışmalar bireyin kaygı yaşamasına neden olur. Birey kaygıyı hissettiği zaman varoluşsal olarak sorgulama aşamasına geçmektedir (Topakkaya ve Urtekin, 2022). Kieergaard'a göre kaygı bir hayvanda bulunmamaktadır. İnsanın özünü oluşturarak toplumun derinleşmesini sağlar. Kaygısız bir çocuk yapamaz, bunun bir bozukluk olduğunu söylemek aptalcadır. Kaygının kaynağı psikolojide olduğu gibi belirsizdir. Suçlu olan kişi kaygı aracılığıyla dışsallaştırma yaparak kendini korumaktadır. Kaygı durumu kadınlarda erkeklere göre daha fazla görülmektedir ancak bu herhangi bir acizliğin göstergesi olarak değerlendirilmemelidir (Kieergaard, 2013). Heidegger'e göre ölüm ve hiçlik kaygının oluşmasını sağlayarak varoluşsal bir sorgulama yapmasını sağlar, bunlar birer imkan olarak değerlendirilmelidir (Topakkaya ve Urtekin, 2022).

Psikoloji ve felsefe açısından kıyaslama yapıldığında kaygının iki alanda da farklı anlamlar kapsamında açıklanmıştır. Psikoloji de kaygının normal olarak kabul edilen durumdan fazla olmasının bireyde olumsuz bir durum yarattığından bahsedilirken felsefede kaygı kavramı daha çok bireyin varoluşunun bir parçası olan özünü bulmasını sağlamaktadır. Kaygı kavramı için psikolojinin ve felsefenin ortak olduğu noktalara bakıldığında psikolojideki belirsizlik durumu ile felsefedeki hiçlik anlamlarının benzer olduğu görülmektedir (Manav, 2011; Topakkaya, Urtekin, 2022).

Kaygı ve kaygı bozukluklarının tedavisi için farklı tedaviler ve konu alanları belirlenmiştir. Psikodinamik yaklaşıma göre kaygı bozukluklarının belirtileri çatışmalar ve korkulara işaret eder. Bu belirtiler bireyin acı çekmesini önler (Gerrig ve Zimbardo, 2017, s.452). Geçtan' a göre (1994) birey kaygı durumunu çözebilmek için kendi varoluşunu özümseyerek sorumluluk almalı ve gerekli durumlarda yardım almayı bilmelidir. Şahin'e göre (2019) her toplumda birey için çevresindekiler bir beklenti içerisinde olmaktadır. Bu beklentinin devamında gerçekleştirmesini istedikleri bazı görevler de yer almaktadır. Yaşamın ilerleyen yıllarında birey bu görevi ve beklentiyi gerçekleştirecek olgunlukta olsa bile birey kaygı içerisinde olacaktır. Bunun için bireyi yetiştiren ebeveynlerin ve eğitimcilerin rolü önemlidir.

Amerikan Psikiyatri Derneği'ne göre (2013) kaygı bozukluklarının tedavisinde bilişsel davranışçı terapi oldukça etkili olmaktadır. Davranışsal yaklaşım kaygının belirtileri ve koşullanmanın gerçekleştiği ortamlar üzerinde dururken bilişsel yaklaşım kişinin karşılaştığı tehlikeyi değerlendirmesindeki çarpıklıklara odaklanır (Gerrig ve Zimbardo, 2017, s.452). Ayrıca ilaç tedavisi, kaygı yaşayan bireyin yaşam tarzında yapılan değişiklikler erken müdahale ile uygulanırsa bireyin kaygı bozuklukları ile mücadele edebilmesi kolaylaşmaktadır.

1.1.4. Flört Kaygısı

Flört kaygısı, bireyin gelişimini ve zihinsel sağlığını etkileyen önemli bir kavramdır. Literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerinde sıklıkla ortaya çıkan bir problem olduğu görülmektedir (Dattilo, Fisher, Traino, Roberts, Lehmann, Chaney, Mullins, 2022; Rizvi, Tram, Bergström, 2022). Ayrıca flört kaygısının bireyde azalan yaşam doyumu, evlilik kaygısı, depresyon, madde bağımlılığı ve sosyal becerilerde eksiklik gibi belirtilerle ilişkili olduğu bulunmuştur (Chorney, Morris, 2008; Kalkan, 2008). Yine literatüre bakıldığında farklı gelişim aşamalarındaki bireyler ve özel gruplar için flört kaygısı alanında daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir. Flört kaygısını anlayabilmek için kavramı oluşturan bileşenlerden olan flört kavramının anlaşılması durumunda bireylerin gelişimlerine olumlu yönde katkıda bulunacağı ve flört kaygısının belirtilerinde ortaya çıkan olumsuz durumların önüne geçileceği düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında flört kavramı ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır.

1.1.5. Flört

Literatür incelendiğinde flört kavramı ile ilgili çeşitli tanımlar ve açıklamalar olduğu görülmektedir. Flörtün ortaya çıktığı bağlamın değerlendirilmesi gerekliliği ve çok çeşitli disiplinlerde ele alınıp incelenmesi genel bir tanım yapmayı güçleştirmiştir. Flört kavramı ile ilgili yapılan açıklama ve tanımların bazılarında aşağıda yer verilmektedir.

Flört kavramı İngilizcede "flirt" kelimesinin karşılığıdır. Flirt kelimesi anlamca evrim geçirmiştir. Seslerin ifade ettiği anlamdan türemiştir. Örneğin "Fl"- ve "-irt " ani seslerdir. Keskin bir darbe, itme, aniden hareket etme ve alay etme

anlamlarına gelmektedir. “Flirt” kelimesi başlangıçta romantik ilişkiler yerine neşeli bir tavrı anlatmak için kullanılmıştır. Daha sonraları kelime toplumsal açıdan evrim geçirerek var olduğu anlama dönüşmüştür (Cresswell, 2010, s.171). Owens’a göre (2007) aşkın tanımını yapmak zor olduğu için romantik aşk bağlarını açıklamak amacıyla flört kavramı ve flört sırasında yapılan davranışlar ele alınmalıdır.

Flört, geniş kapsamda kurulan kişilerarası ilişkilerin bir alt kümesidir. Flört kavramının anlaşılabilmesi için ortaya çıkıp değerlendirildiği toplum bağlamı ve çağın özellikleri açısından incelenmesi gerekmektedir. Örneğin günümüzde küreselleşen dünyada genellikle genç erkeklerin kendilerini daha rahat ifade ettiklerini düşündükleri ve reddedilme korkularının daha az olduğu sosyal medya hesaplarında karşı cinsle kurulup sürdürülen iletişim flört olarak kabul edilmektedir (Meenagh, 2015). Flört kavramı kısmen burada açık olmayan bir iletişimle birlikte geri çekilmeye fırsat verir (Serafeidimis, 2018). Flört, hem cinsiyetler arası ilişkilerde hem de platonik olarak gerçekleşen ilişkilerde, cinsel niyet ve ilişkilerin birer aracı rolünü gerçekleştirir (Egland, Spitzberg ve Zormeier, 1996). Givens’a göre (1978) flört, genellikle sonucunda cinsel ilişkiyle sonlanabilen bağ kurma ve boyun eğme hareketleridir. Flört, ayrıca evrimsel açıdan bireylerin üreme şansını arttıran bir eylem olarak kabul edilmektedir (deWeerth ve Kalma, 1995). Literatür incelendiğinde flört kavramının tarihteki araştırmalarda heteroseksüeller arasında cinsel ve romantik ilgileri açıklamak için kullanıldığı görülmektedir. Daha yakın zamanda yapılan araştırmalarda eş cinsel, evli bireyler, platonik ilişkiler ve iş arkadaşları arasında da flört kavramı açıklanmaktadır (Lafrance, 2015).

Flört kavramı çeşitli disiplinlerde flört eylemini başlatan kişinin hedef, yetenek ve eylemleriyle sınırlı bir şekilde açıklanmaktadır. Flört eylemini başlatan kişinin iletişimi gönderdiği kişinin algıları da önemlidir. Bu bakımdan flört, eylemi başlatan ve eylemi algılayıp tepki veren kişi arasındaki kasıtlı bağ kurma ilişkisidir. Flört olaylarını algılama şekli de kadın ve erkekler arasında değişiklik gösterebilmektedir (Abrahams, 1994). Erkekler genellikle flörtü başlatan kadın ise algılayan durumundadır (Lafrance, 2015). Bireyin flört durumunu algılamasını kolaylaştıran sözsüz ifadeler, jestler, mimikler, ses tonlamaları vardır (Givens, 1978).

Ergenlik döneminde karşı cins ile romantik ilişki arayışı içerisine giren birey üniversite döneminde de bu arayışını sürdürmektedir. Birey önce kendi akran

gruplarıyla arkadaşlık ilişkisi içerisinde bulunmaktadır sonrasında heterogruplara dahil olarak bu ilişki biçimini flört denilen duruma dönüştürmektedir (Bayhan ve Işıtan, 2010; Yılmazçoban, 2008). Yılmazçoban'a göre (2008) flört, ergenlik döneminin sonlanması ve bireyin bazı gelişim görevlerini tamamlamasıyla bireyin karşı cinsten biriyle kurmuş olduğu yakın arkadaşlık biçimidir. Bireyin üniversite döneminde kurmuş olduğu flört ilişkileri psikolojik açıdan bireye olumlu bir etki yaratabilmektedir. Bu dönemin görevlerinden biri olan romantik açıdan gelişme, bireyde başarı hissiyatı sağlamakta ve sosyal açıdan kimlik edinmesine katkıda bulunmaktadır. Bu durum da bireyin riskli davranışlarda bulunmasını engelleyici bir faktör olarak görülmektedir (Sarah, Eliza, Amanda, Michael, 2013).

Bireyin kararlı bir romantik ilişki içerisinde olması veya kişilerarası ilişkilerde kurduğu etkileşim flört olarak adlandırılabilir. Ayrıca günümüzde sosyal medya üzerinden kurulan etkileşim de flört olarak adlandırılabilir (Brice, 2012). Henningsen' e göre (2006) flört motivasyon kavramıyla birlikte açıklanmıştır. Cinsel motivasyon dışında birey ilişkilerinin yoğunluğunu arttırarak zararsız bir eğlence içinde kendini daha iyi hissetmek birini romantik olarak belirleyip belirlememe içerisinde olması flört eylemi olarak değerlendirilmektedir.

Owens' a göre (2007) ise flört elde edilebilecek bir şeydir ve flört kavramı flört etme kavramına dönüşmüştür. Flört, iki tarafın sahip olduğu kaynaklar göz önünde bulundurularak en iyi anlaşmaya aracılık eden uzun bir görüşmedir. Evlendikten sonra flört etme kur yapmaya dönüşebilmektedir. Eşler birbirlerinin hikayelerini kalıcı olarak şekillendirerek flörtleşmeyi sürdürebilmektedir. Gençler ise bazen flörtün ne olduğunu anlamayıp çıktıkları herhangi bir randevuyu olağan akış içerisinde sürdürülen bir arkadaşlık olarak tanımlayabilmektedir.

1.1.5.1. Üniversite Öğrencilerinde Flörtün Önemi

Üniversite dönemi bireylere çeşitli alanlarda gelişim imkanları sunan bir geçiş dönemidir. Bu dönemde bireyler gelecekteki yaşamları için alışkanlık ve geleneklerini oluştururlar (Gallardo-Escudero, Muñoz Alferez, Planells del Pozo, López Aliaga; 2015). Sosyal zeka gelişimi özellikle üniversite dönemi için kritik bir olaydır (Malik, Siddique, Hussain, 2018). Üniversite ortamları bireyin sosyal zekasını geliştirmesine olanak sunarken farklı bireylerle de duygusal olarak romantik

ilişki kurmasına olanak sağlamaktadır. Üniversite öğrencilerinin birbirleriyle temas ve etkileşim kurma olanağını arttıran bu ortam flört ilişkileri için de önemli bir dönemdir (Bhochhibhoya, Maness, Cheney, Larson, 2021). Bu dönemde yaşanan flört ilişkileri öğrencilerin gelişimlerine katkıda bulunduğu gibi birtakım zorluklar yaşamasına da neden olabilmektedir (Kellie, Solomon, 2019). Ayrıca bu dönemde kullanılan sosyal medya hesapları öğrencilerin ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Sosyal medya hesapları öğrencilerin romantik ilişki geliştirmesini ve iletişim kurmasını kolaylaştırmaktadır (Peterson, Aye, Wheeler, 2014).

Literatüre bakıldığında üniversite öğrencilerinde flört kaygısının sıklıkla görüldüğü bulunmuştur. Bu durum da öğrencilerin psikolojik sıkıntı yaşamasına ve yaşam doyumunu azaltmasına neden olabilir. Yapılan bir araştırmada COVID-19 döneminde öğrencilerin sosyalleşme olanaklarını sınırlayan durumun öğrencilerde flört kaygısını arttırdığı bulunmuştur (Dattilo, Fisher, Traino, Roberts, Lehmann, Chaney, Mullins, 2022). Bu bağlamda üniversite ortamının flörtleşmeye olanak sağladığı ve bu durumda da flört kaygısının azalmasına katkıda bulunduğu görülmektedir. Ayrıca flört kaygısının üniversite öğrencilerinde kişilerarası ilişkiler, akademik başarı, fiziksel ve ruhsal sağlık, istihdam gibi durumlar üzerinde olumsuz etkileri vardır (Martin, 2006).

1.1.5.2. Flört Evreleri

Literatür incelendiğinde genel olarak cinsiyet ayrımı yapılmaksızın flört evreleri kadın ve erkekler için genel bir biçimde sınıflandırılmıştır. Ayrıca flört evrelerinin bağlama göre değiştiği görülmüştür. McDaniel' in (1969) yapmış flört evrelerinin ele alındığı bir çalışmada kadınlar için bu evreler ayrı bir kategoride açıklanmıştır. Kadınlar için flört evreleri üç aşamadan oluşmaktadır. İlk evre rastgele flört evresidir. Bu evrede kadınlar bir kişiye özel olmaksızın rastgele flört ederler. İkinci evre ise ciddi ilişki evresidir. Bu evrede kadınlar toplumun beklentisine uygun olarak bir kişiyi bulup onunla ilişki yaşadıkları ve bu ilişkiyi sürdürdükleri evredir. Özel bir kişi vardır ve evlilik olayının olup olmayacağı belli değildir. Üçüncü evre ise nişanlı ya da nişanlanmışlık evresidir. Bu evrede özel biri yine vardır ancak bu özel biriyle evlilik taahhüdü de vardır. Genel olarak evrelerde bireyin başlatacağı iletişim ilişkinin kurulması ve devam etmesi açısından önem arz etmektedir. Burada

kurulan iletişim doğrusal bir ilerleme izlemektedir (Roche, 1986). Flört ilişkileri ilerledikçe buna paralel olarak evlilik öncesi cinsel davranışlara yönelik hoşgörülü olma durumu da artmaktadır (Whitty, 2010).

1.1.5.3. Flörtün Nedenleri

Flört etmek çeşitli amaçlara hizmet etmektedir (McDonald, 2022). Evrimsel yaklaşım açısından ele alındığında flörtleşme cinsel olarak bireyi teşvik eder ve bireyin kuracağı kararlı ilişkilerde DNA açısından çeşitlilik sağlanmasına yardımcı olabilmektedir (Changy, 2008). Ayrıca flörtleşmek veya flört etmek bireyin romantik ilişkilerde bulunarak iletişimin ilerlemesi, cinsel ilişki ve romantik ilgiye sahip olması gibi amaçlara hizmet edebilmektedir (Goodboy, Brann, 2010). Bireyin başlangıçta belirsiz bir şekilde kurmuş olacağı flört ilişkisinin uzun vadeli ve çekimsel açıdan kuvvetli bir ilişki biçimine dönüşmesini sağlayabilir (Miller, 2003).

Lowrie yaptığı bir çalışmada flörtün nedenlerini dört başlık altında toplamıştır (Lowrie, 1951; akt. McDaniel, 1969). İlk olarak eş seçimi bireylerin flört etmesine neden olur. Birey flörtlerini bilinçli olarak arayıştadır. Diğer neden eğlencedir. Burada birey kurmuş olduğu heteroseksüel etkileşimlerden zevk alma amacındadır. Üçüncü neden ise önceden sosyalleşmedir. Birey bu aşamada evlilik için gerekli bilgi ve becerileri öğrenmeyi amaçlamaktadır. Son neden yetişkin rolünün netleştirilmesidir.

1.1.5.4. Flört Kavramı ve Takılma Kavramı Arasındaki Fark

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrenciler flört kavramı yerinin takılma kavramının aldığı söylemiştir. Ancak takılma kavramının daha çok üniversite öğrencileri için rastgele bir biçimde cinsel ilişkiye girme durumlarında yaşadıkları geçici birlikteliklerin ifadesi için kullandıkları görülmektedir (England, Shafer, Fogarty, 2008). Bu açıdan flört kavramı ile takılma kavramı karşılaştırıldığında, takılma kavramının rastgele bir şekilde daha çok cinsel amaçları karşılayan düzensiz bir ilişki biçimi olduğu, flört kavramının ise belli bir düzende bir partnerle kurulan ilişki biçimi olduğu görülmektedir. Ayrıca burada yine flört ve takılma kavramları değerlendirilirken bu kavramların değerlendirildiği toplumun kültürü de dikkate alınmalıdır (Kuperbeg ve Pagdett, 2016).

1.1.6. Flört Kaygısı

Flört kaygısı kavramı İngilizcede “Dating Anxiety” kavramına denk gelmektedir. Literatür incelendiğinde “Dating Anxiety” kavramı daha çok bilimsel araştırmacılar tarafından kaygının türlerinden biri olan sosyal kaygının bir alt kategorisi olarak benimsendiği, çok az araştırmacı tarafından ayrı bir kategoride ele alındığı görölmüştür. Yine literatüre bakıldığında araştırmacıların daha çok “Flört kaygısı nedir?” sorusunu ele alıp temel bir tanımlama yapma yolunda araştırmalar verdikleri görölmektedir (Chorney ve Morris, 2008). Flört kaygısının ne olduğu tartışması ele alınırken araştırmacılar bazı bireylerin flört ilişkisi başlatırken diğer bireylere göre neden zorlandığı konusunu açıklamak için araştırmışlardır. Bu durum da flört kaygısı kavramının doğmasına neden olmuştur. Flört kaygısı kavramı için tanımlamaların ve açıklamaların bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

Flört kaygısının genel olarak net bir şekilde tanımı yapılmamıştır (Hope ve Heimberg, 1990, s. 218). Flört kaygısı kavramı bireyin kurmuş olduğu heteroseksüel ve homoseksüel ilişkilerin doğası içerisinde “dating anxious”, “socially phobic” ve “socially anxious” yerine kullanılmıştır. Özellikle 1960’ların sonu ve 1970’lerin başlarında flört kaygısının tedavi stratejilerinin ele alındığı davranışsal makalelerin sayısında artış yaşanmıştır. Bu makalelerde flört kaygısının sosyal fobi içerisinde değerlendirilmemesi ve tedavi biçimi olarak fobik durumlara uygulanan tedavi biçimlerinden farklı bir tedavi uygulanması gerekliliği ele alınmıştır. Bu durum şuna işaret etmektedir; küreselleşen dünyada değişen ihtiyaçlar sürekli olarak insan ilişkilerini etkilediği için “dating anxiety” daha geniş kapsamda ele alınmalı ve kendi başına ayrı bir kavram olarak değerlendirilmelidir (Chorney ve Morris, 2008; Hope ve Heimberg, 1990). Ayrıca üniversite öğrencilerinde görölme sıklığı ayrı bir kavram olarak gösterilmesi için nedendir.

Hope ve Heimberg’e göre (1990) flört kaygısı, düşük sıklıkta flört eden bireyin partneriyle etkileşim kurarken yaşadığı sıkıntıdır. Heterososyal ortamlarda iletişim kurmayı başarabilen birey flört durumlarında daha az kaygı yaşar. Flört durumlarında daha çok kaygı yaşayan birey ise kaçınma davranışı sergileyerek var olan kaygısını işlevsiz bir şekilde farkında olmadan devam ettirir. Flört kaygısının sadece bir kez gelişmesi flört ilişkilerinin gecikmesi için yeterlidir. Flört kaygısının

üç boyutu vardır. İlk boyut sosyal ortamlarda flört veya karşı cinsle yaşanan olumsuz değerlendirme korkusudur. İkinci boyutta, birey flört veya karşı cinsin bulunduğu sosyal ortamlara girmeyerek sosyal kaçınma durumu yaşar ve bu durum kendisine sıkıntı verir. Son boyut ise karşı cinsten birilerinin bulunduğu ortamlardan kaçınması ve bu durumun kendisine sıkıntı vermesidir (Glickman ve La Greca, 2004). İkinci ve üçüncü boyutun arasındaki farklılık bireyin üçüncü boyutta genelleme yaparak flört ilişkisi olup olmadığına bakmadan karşı cinsten birilerinin bulunduğu ortamlardan kaçınmasıdır. Kalkan'a göre (2008) ise flört kaygısı, bireyin flört ilişkilerinde sözsüz ve sözel olarak gerilim duymasıdır. Çiftci ve Gülaçtı'ya göre (2019) flört kaygısı olan bireyler normal bireylere göre kendi bedenleri hakkında daha fazla düşünen ve kendini çekici bulmayan bireylerdir. Kaygı durumunda yaşanan fiziksel belirtiler de flört kaygısı durumunda bireye eşlik edebilir.

Birçok yakın arkadaşı bulunan bireylerin flört kaygısı yaşama durumları daha az olasıdır. Birçok yakın arkadaşı olan birey kendini sosyal açıdan yeterli görecektir ve flört ilişkilerini rahat bir şekilde başlatıp sürdürecektir (Kuttler ve La Greca, 2004). Adamczyk'ya göre (2005) flört kaygısı, flört deneyimlerinin az olmasından kaynaklanmaktadır. Yani bireyin geçmişte partnerle etkileşiminin az olması flört kaygısına neden olmaktadır.

Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde geleneksel ve ataerkil anlayışı benimsemiş toplumun erkek cinsiyetindeki bireylerin genellikle flört durumunu başlatmaları ve bu durumda reddedilme korkusu yaşamaları flört kaygısını arttıran bir sebep olarak görülmektedir (Arkowitz, 1978). Glickman ve La Greca (2004) tarafından yapılan bir araştırmada buna paralel olarak erkeklerin daha yüksek flört kaygısı yaşadıkları bulunmuştur. Ancak kadınların daha yüksek flört kaygısı bildirdikleri araştırmalar da bulunmaktadır (Adamczyk, 2015).

Flört kaygısı yaşayan bireylerin fizyolojik, bilişsel ve davranışsal açıdan değerlendirildiğinde normal bir bireyin sahip olduğu bu alanlardaki düzeylerden bir dizi farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu da flört kaygısının etkili bir şekilde değerlendirilebilmesi için modellerin incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Hope ve Heimberg, 1990).

1.1.6.1. Flört Kaygısı Modelleri

Arkowitz ve diğerklerine göre (1978) üniversite öğrencileri arasında flört kaygısı için dört adet modelleme bulunmaktadır. Bu modeller birbirinden farklı olarak ele alınmasına rağmen birbirleriyle bağlantısı olan modellerdir.

1. Sosyal Beceri Açığı Modeli

Bireyin flört ilişkilerinde, ilişki için gerekli olan flört sosyal becerilerinden yoksun olması durumudur. Bireyin flört ilişkilerinde sosyal becerilerinin eksik olması genel kaygı yaşama durumlarında olduğu gibi ilişkilerden kaçınmaya neden olacaktır. Birey, reddedileceği korkusundan dolayı kaçınma durumunu devam ettirecektir. Bu bireyler temel olarak sosyal beceri kazanma konusunda eğitilmelidir. Modelleme, prova yapma, geri bildirim kullanılabilir (Arkowitz, Hinton, Perl, Himadi, 1978; Hope ve Heimberg, 1990).

2. Koşullu Kaygı Modeli

Bu modelde bireyin yaşamış olduğu insan ilişkilerinde doğrudan veya dolaylı olarak uyarıcıdan etkilenmesi durumunda bireyin flört kaygısı yaşaması durumudur. Bu modele göre bireyin sosyal becerileri yeterlidir. Ancak fobi durumlarında görüldüğü gibi bireyin klasik koşullanma yoluyla kaygı durumuyla ilişkilendirmesi sonucu görülür. BDT'nin fobi durumlarında maruz bırakma tekniği koşullanma sonucu flört kaygısı yaşayan bireylerin tedavisi için kullanılabilir. Ayrıca sistematik duyarsızlaşmaya ek olarak gevşeme ve aşamalı olarak hayal kurdurma uygulanabilir (Arkowitz, Hinton, Perl, Himadi, 1978; Hope ve Heimberg, 1990).

3. Bilişsel Modeller

Flört kaygısının bilişsel olarak açıklanmasını içeren birçok model bulunmaktadır. Bu modeller biliş ve bilgi işlemenin farklı yönlerini vurgulamaktadır. Bu modele göre de bireyin sosyal becerileri flört için yeterlidir. Ancak burada kişinin kendine yönelik aşırı olumsuz değerlendirmeleri vardır. Tedavi yöntemi olarak bireyin burada aşırı olumsuz değerlendirmeleri ele alınmalıdır (Arkowitz, Hinton, Perl, Himadi, 1978).

4. Fiziksel Çekicilik Modeli

Flört ilişkilerinde ilk izlenimler, karşımızdaki partnerin bizi arzu edilen flört partneri olarak algılayıp algılamaması önemlidir. Bu durumda partner tarafından

fiziksel olarak çekici bulunan bireylerin flört kaygısı yaşama olasılıkları daha düşüktür. Fiziksel olarak çekici olmama ve bu şekilde değerlendirme durumları sonucunda flört kaygısı yaşayan bireyler tedavi sırasında fiziksel görünüşleri için eğitilmelidir (Arkowitz, Hinton, Perl, Himadi, 1978).

1.1.6.2. Flört Kaygısı ve Sosyal Kaygı Arasındaki Fark

Flört kaygısı ile sosyal kaygı bireyin diğer insanlarla etkileşim kurabildiği ortamlarda kişilerarası ve sosyal ilişkilerde görülür. Dolayısıyla bu kavramlar arasında bir ilişki vardır ve bu ilişki kavramların karşılaştırılması durumuna yol açmıştır (Chorney ve Morris, 2008).

Sosyal kaygı, APA'ya göre (2013) anksiyete bozuklukları altında ele alınan bir kavramdır. "Social Anxiety Disorder (Social Phobia)" olarak geçen kavram bireyin etkileşim kurabileceği ortamlarda kaygı ve korku yaratma durumudur ve bu duruma bağlı olarak etkileşim kurabileceği ortamlardan birey mümkün olduğunca uzak kalmayı tercih eder (APA, 2013, s.202-203). Flört kaygısı ise APA'nın (2013) psikolojik rahatsızlıkları sınıflamak için son sürmüş olduğu basımda anksiyete bozuklukları altında ayrı bir kategori altında değerlendirilmemiştir.

Hope ve Heimberg'e göre (1990) flört kaygısı; utangaçlık, sosyal kaygılı ve sosyal fobi olarak adlandırılan durumların birer alt kümesidir. Flört ve karşı cinsten biriyle yaşanan ilişkiler akranlarla kurulan ilişkilerde yaşanan sosyal anksiyeteden farklılık göstermektedir (La Greca ve Mackey, 2010). Glickman ve La Greca'ya göre (2004) flört kaygısı sosyal kaygıyla ilişkilidir ancak flört partneri veya karşı cins etkileşimleriyle yaşanan engellemeleri, sıkıntıları ve endişeleri de kapsamaktadır.

1.1.7. Flört Kaygısına İlişkin Kuramsal Açıklamalar

Flört kaygısı ile ilgili literatüre bakıldığında flört kaygısı kavramının doğrudan bir şekilde kuramlarda ele alındığı görülmemiştir. Bu alanda var olan açıklamalar yetersizdir. Dolayısıyla araştırmanın bu kısmında flört kaygısının kuramlar içindeki değerlendirilmesi; kişilerarası romantik ilişki, ilişki kaygısı ve bireyde var olan kaygının yansımaları şeklinde ele alınacaktır. Bu kuramlarda bireyde var olan farklı duygu, düşünce ve davranışların bağlanma kaygısına neden olabileceği görülmektedir (Csenge, Xenia, Bernadett, Zsófia, Krisztián, László,

Zoltan, Péter, 2021). Ayrıca bireyin ilk yaşantılarında ve sonrasında aile içinde yaşamış olduğu olumsuz deneyim, istismar ve ihmaller bireyin sonradan kuracağı romantik ilişkileriyle bağlantılıdır. Bireyin bu durumlarda kaygının genel bir şekilde hayatına yayılmasına ve bunu ilişkilerinde yansıtmasına neden olabilmektedir (Priest, 2015).

1.1.7.1. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramına göre yaşamımızdaki erken deneyimlerimiz zihnimizde kendimiz ve çevremizdeki insanlar hakkında bir model oluşturmaktadır. Bu modeller yaşam boyunca bilişleri ve davranışları etkilemekte, zihindeki bu modellere göre etraftaki insanlarla ilişki kurulmaktadır. Erken dönemdeki yaşantılarda istek ve ihtiyaçlar zamanında karşılanırsa sağlıklı bir modelleme aracılığıyla normal bir bağlanma gerçekleştirilmektedir. Eğer bireylerin erken dönem yaşantılarında istek ve ihtiyaçları zamanında karşılanmazsa ve olumsuz deneyimlere maruz kalırsa bu durumda kaygılı veya kaçınan bir şekilde bağlanırlar (Bretherton, 1992; Holmes, 2014).

Bağlanma kuramı dolaylı olarak flört kaygısına sahip bireyler için açıklama yapmaktadır. Hazan ve Shaver (1987) bağlanma kuramının yetişkinlerin romantik ilişkilerini nasıl etkilediğini açıklayan iki boyuttan bahsetmektedir. İlk boyut kaçınan bağlanmayı oluştururken ikinci boyut kaygılı bağlanmayı oluşturmaktadır. Bu kurama göre kaygılı bireyler, flört ilişkisi kuracağı bir partner seçerken seçici değildir ve belirsiz bir şekilde partnerine yaklaşırlar. Bu durum kendilerini koruma altına alma isteklerinden kaynaklanmaktadır. Eğer çok seçici bir şekilde partner seçerlerse bu onların reddedilme olasılığını azaltacaktır. Ayrıca kaygılı bağlanan birey flört ilişkilerinde partnerlerinin onları terk edeceğinden korkmakta ve bu senaryoyu zihinlerinde canlandırmaktadırlar. Korkuları baskın bir durumdaysa flört ilişkilerinde potansiyel partnerleri kaçırabilir (Campbell ve Marshall, 2011; McClure, Lydon, Baccus ve Baldwin, 2010).

1.2. ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÖRSELENME YAŞANTILARI

Çocukluk dönemi örselenme yaşantıları kavramı “çocuklukta yaşanan olumsuz deneyimler”, “çocukluk dönemi ihmali ve istismarı” “çocuk ihmali ve istismarı” kavramlarını karşılamaktadır. Literatürde yapılan araştırmalarda da yine “çocukluk dönemi örselenme yaşantıları” kavramı yerine “çocuklukta yaşanan olumsuz deneyimler”, “çocukluk dönemi ihmali ve istismarı” “çocuk ihmali ve istismarı” kavramları kullanıldığı görülmüştür. Bu araştırmada da çocukluk dönemi örselenme yaşantıları kavramını açıklamak için “çocukluk dönemi ihmali ve istismarı” ve “çocuk istismarı ve ihmali” kavramı kullanılacaktır. Aşağıda çocuk istismarı ve ihmeline ilişkin temel tanımlar ve açıklamalar yer almaktadır.

1.2.1. Çocuk İstismarı ve İhmaline İlişkin Temel Kavramlar

Çocuk istismarı ve ihmali dünya çapında görülen toplumsal bir sorundur. Literatüre bakıldığında çocuk istismarı ve ihmali kavramı toplumsal bir sağlık problemi olarak görülmüştür (Acehan, Bilen, Ay, Gülen, Avcı, İçme, 2013; Yıldırım, Ulukol, 2022, s.2; CDC, 2022). Çocuk istismarı ve ihmali ülkelerde yaygın olmasına rağmen yapılan araştırmalarda düşük ve orta gelirli ülkelere kısmen verilere ulaşılmış, birçok ülkeden veri elde edilememiştir (WHO, 2022). Çocuk istismarı ve ihmali çocuğa yönelik kötü muamele olarak da bazı araştırmalarda değerlendirilmiştir (Al Balushi, 2023). Çocuğa yönelik kötü muamele ve çocuk istismarı kavramlarının da birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Ancak çocuğa yönelik kötü muamele çocuk istismarı ve ihmali kapsayan daha geniş bir kavramdır (Sofuoğlu, Sarıyer, Ataman, 2016). Bu araştırmada çocuğa yönelik kötü muamele ayrı bir kavram değerlendirilecektir.

Çocuk istismarı ve ihmali çocuğun bakım vereni tarafından kasıtlı veya kasıtsız olarak yapılan herhangi bir istismar ve ihmal eylemidir. Çocuğun diğer akranları için normal gelişim olarak kabul edilen gelişim standartları içerisinde yer almayan bir şekilde gelişim göstermesine neden olabilir, fiziksel ve sosyal açıdan gelişimini olumsuz olarak etkileyebilir ve aşırı uçta yer alan istismar ve ihmal boyutunda çocuğun ölümüyle bile sonuçlanabilmektedir (Sarawad, 2022; Suniega, Krennek, Stewart, 2022).

Centers for Disease Control and Prevention (CDC)'a göre (2022) çocuk istismarı ve ihmali sağlık üzerinde uzun süreli etkiye yol açan iyi oluşu ve bireyin olanaklarını etkileyen ciddi bir halk sağlığı problemidir. World Health Organization (WHO)'ya göre (2022) çocuğa yönelik kötü muamele 18 yaşın altındaki çocuklara yönelik istismar ve ihmaldir. Çocuğun gelişim bütünlüğünü bozan, sağlığını olumsuz olarak etkileyen her türlü fiziksel veya duygusal davranışı içermektedir.

1.2.1.1. Şiddet

Literatür incelendiğinde şiddet ile ilgili olarak birçok tanım yapıldığı görülmektedir. Çocuklara zarar verme durumu olarak değerlendirilen şiddet kavramının tanımı kullanıldığı alan ve çalışmaya göre değişmektedir. Şiddet kavramının tanımı bu açıdan değerlendirildiğinde net değildir (Yıldırım, Ulukol, 2022, s.2).

United Nations'a göre (UN, 2018) dünyadaki çocukların yarısı şiddete maruz kalmaktadır. Çocukların maruz kaldıkları şiddet birbirileriyle bağlantılı olarak ilerlemektedir. Örneğin evde şiddete maruz bırakılan bir çocuğun okulda, sokakta, arkadaşlarıyla herhangi bir sosyal ortamda şiddete maruz kalma olasılığı artmaktadır. Yani bu ortamlardan herhangi birinde şiddete maruz kalmak çocuğu şiddete açık, savunmasız bir birey haline getirmektedir. Ayrıca literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde erken yaşta şiddete maruz bırakılan bir çocuğun şiddeti, nesiller boyu aktardığı görülmüştür. Yani çocuk alıştığı şiddet döngüsünü ilerdeki hayatında da devam ettirecektir. Ayrıca UN'a göre (2018) çocuğa yönelik şiddetin dört biçimi vardır. Zorbalık ve siber zorbalık, çocuk işçiliği, ceza biçimleri ve cinsel şiddet.

World Health Organization'a göre (2022) çocuğa yönelik şiddet bakımveren, akran, romantik partner veya yabancılar tarafından 18 yaşın altındaki bireye uygulanan her türlü şiddettir. Çocuğa yönelik şiddet 6 şekilde meydana gelebilmektedir. Kötü muamele, zorbalık, gençlik şiddeti, yakın partner şiddeti, cinsel şiddet, duygusal veya psikolojik şiddet. Şiddetin ayrıca birçok etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Ağır yaralanmalar, beyin ve sinir sisteminin gelişiminde bozulmalar, olumsuz başa çıkma davranışlarını tetikleme ve ölüm bu sonuçlardan bazılarıdır.

WHO'ya göre (2022) çocuğa yönelik şiddetin meydana gelmesini kolaylaştıran ortam veya durumlar yani risk faktörleri vardır. Bu risk faktörlerini 4 düzeyde toplamak mümkündür. İlk düzey bireysel seviyedir. Bu seviyede daha çok bireyin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, engelli veya fiziksel bir soruna sahip olması gibi sorunlar, zararlı madde kullanımı ve daha öncesinde şiddete maruz kalma durumu yer alır. İkinci düzey ise yakın ilişki düzeyidir. Bu düzeyde çocuğun bakım verenleriyle bağın olmaması, kötü ebeveyn uygulamasına maruz kalma, ailede ayrılık, suçlu akranlarla ilişki, ebeveynler arası şiddet ve erken veya zorla evlilik yer almaktadır. Toplum düzeyinde ise düşük geliri ve kalabalık bir toplumda yaşamak, düşük sosyal uyuma sahip olma, kötü alışkanlıklara ve silahlı aletlere kolay erişim, yasadışı olayların yüksek olarak yaşanması yer alır. Son düzey ise toplum düzeyidir. Bu düzeyde şiddetin normalleştirildiği bir toplumda bulunmak, kötü koşulları devam ettirmek için uygulanan politikalar, sosyal korumanın olmaması veya yetersizliği, çatışmaya veya afete maruz kalmak, zayıf yönetim ve yasalar yer almaktadır.

Yıldırım ve Ulukol'a göre (2022, s.3) şiddet, kişinin kendisine, başka bir bireye veya ait olduğu grup ya da topluluğa karşı olumsuz sonuçlara neden olabilecek her türlü fiziksel güç, güç tehdidi veya eylemsel olarak kasıtlı kullanmadır. Ayrıca çocuğa yönelik kötü muamele şiddetin biçimleriyle ilişkilidir. Şiddetin meydana geldiği bağlam, kültür, sahip olunan normlar şiddetin sınırlarını belirlerken önemli bir rol üstlenmektedir. Şiddetin kim ve ne içinde yapıldığı, şiddet değerlendirilirken dikkate alınması gereken faktörlerdendir.

1.2.1.2. Çocuğa Yönelik Kötü Muamele

Yıldırım ve Ulukol'a göre (2022, s.3) çocuğa yönelik kötü muamele şiddetin bir parçasıdır. Çocuğa yönelik kötü muamele çocuğun sağlığına, hayatta kalma durumuna, gelişim bütünlüğüne, benliğine yönelik fiili veya potansiyel zarar ihtimali olan her türlü istismar ve ihmal davranışlarıdır (WHO, 2022).

Çocuğa yönelik kötü muamelenin birtakım sonuçları vardır. Bunlar kısa veya uzun süreli olarak çocuğa etki etmektedir. Örneğin kafa travmalarına sebep olabilecek yaralanmalar, travma sonrası stres, depresyon, HIV yoluyla bulaşabilen

hastalıklar bunlardan bazılarıdır. Ayrıca kötü muameleyle maruz kalan çocuklar açısından eğitimi tamamlayamama durumları ortaya çıkabilmektedir. Çocuğa yönelik kötü muamelenin ortaya çıkabilmesi için uygun ortamlar vardır. Bunlardan ilki çocuğun kendisinden kaynaklanan durumlardır. Çocuğun dört yaşın altında veya ergen olması, LGBT birey olarak tanımlandırılması bunlardan bazılarıdır. Diğer durum bakım vereninden kaynaklanan durumlardır. Örneğin bakım verenin yeni doğan bireyle bağ kurmakta zorluk yaşaması, maddi açıdan sıkıntılar yaşaması, özgüven düşüklüğü bunlardan bazılarıdır. Diğer bir durum ise çocuğun kurmuş olduğu ilişkilerdir. Örneğin bulunduğu aile ortamındaki şiddet, topluluktan izole bir şekilde yaşamak, geniş ailedeki desteğin yetersizliği risk faktörleridir. Son durum ise topluluk veya toplumsal faktörlerden kaynaklanmaktadır. Zararlı maddelere ulaşma kolaylığı, kötü yaşam standartlarına sahip olunan bir toplum, yeterli konut ve hizmet yetersizliği çocuğun kötü muameleyle uğrama ihtimalini arttırmaktadır (WHO, 2022).

Çocuğa yönelik kötü muamelede çocuğun güç ve güven ilişkisi kurduğu kişiler genellikle çocuğun yaşı da dikkate alındığında kötü muamelede bulunmaktadır. Çocuğa yönelik yapılan kötü muamelenin sonucunda değerlendirme yapılırken çocuğa zarar verip vermemesi önemli değildir. Eylem zarar vermese bile tehdit kapsamında olması dahi çocuğa yönelik kötü muameledir (Krug, Mercy, Dahlberg, Zwi, 2002).

1.2.2. Çocuk İstismarı

Çocuk istismarı çocuğa yönelik kötü muamelenin alt bir kategorisi olarak değerlendirilmelidir (Şenalp, Koçtürk, 2022, s.37). Literatüre bakıldığında istismar kavramının alt bir kategorisi olarak ihmal kavramının da ele alındığı görülmektedir (CDC, 2022; Hildyard, Wolfe, 2002; Styron, Janoff-Bulman, 1997; WHO, 2022). Ayrıca literatür incelendiğinde başlarda bir yetişkinin çocuğa sadece fiziksel açıdan kasten zarar vermesi durumunda çocukta hasar bırakması çocuk istismarı olarak tanımlanmıştır (Wall, 1975). Zamanla çocuk istismarı kavramın genişleyip tanıma farklı boyutlar da eklediği görülmektedir.

Çocuk istismarı kavramının tanımı kültürden kültüre farklılık gösterdiği için bu kavramın ortak bir tanımını yapmak güçleşmektedir (Bensley, Rugglers,

Simmons, Harris, Williams, Putvin, Allen, 2004). WHO'ya göre (2022) çocuk istismarı, çocuğun kurmuş olduğu bir ilişki içerisinde çocuğun gelişim bütünlüğüne zarar vererek hayatta kalmasını zorlaştıran ve sağlığını olumsuz yönde etkileyen her türlü fiziksel, duygusal, cinsel muamele ve ihmallerdir. Bu araştırmada literatürde bazı araştırmalarda olduğu gibi çocuk istismarı kavramı 3 alt boyutta değerlendirilecektir. Fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal (psikolojik) istismar. Bu boyutlar farklı kategorilerde ele alınsa da bir istismar vakası karşısında bireyde tüm boyutlar birlikte incelenmelidir (Küçüköğlü, 2021, s.5).

Bir kültürde istismar olarak kabul edilen bir durum başka bir kültürde istismar olarak kabul görmeyebilir. Bu açıdan bakıldığında çocuk istismarı kavramının netleştirilmesi ve belirlenebilmesi için ele alındığı bağlamında dikkate alınması durumun istismar kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeme olayını güçleştirmektedir. Finkelhorn ve Korbin (1988) bir durumun uluslararası boyutta istismar olarak değerlendirilmesi için çerçeve sunmuştur. İlk olarak eylemin kasıtlı olarak yapılması gerekmektedir. İkinci olarak davranışın meydana geldiği kültürde istismar olarak varsayılması gerekmektedir. Üçüncü olarak davranışın uluslararası olarak fikir birliğine varılmış bir istismar biçimi olması gerekmektedir. Dördüncü olarak bireysel olarak, devlet tarafından yapılan eylemlerde incelenmelidir. Beşinci olarak direkt çocuğa zarar veren bir davranış olmalıdır. Son olarak ise çocuk toplumda birey olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda bir davranışın istismar olup olmadığına karar vermek için belli çerçeve sunan bu maddelerden yola çıkılması değerlendirmeyi kolaylaştırabilir.

Literatür incelendiğinde bazı araştırmacılar tarafından istismar boyutlarına ek olarak çocuğun ekonomik istismarı boyutu da eklenmiştir. Ekonomik istismar çocuğun bakım veren tarafından çocuğun ekonomik kaynakları üzerinde kontrol ve sömürüdür (Bruno, 2022). Araştırmalar incelendiğinde diğer istismar türleri son bulsa bile ekonomik istismarın çocuk üzerinde etkisinin devam ettiği görülmüştür (Kutin, Russell, Reid, 2022). Ayrıca ekonomik istismarın cinsel istismar türüyle etkileşimi vardır. Örneğin çocuk kendini ekonomik refahı için üremeye zorlayabilir (Kugener, Wiethoff, Evers, 2023). Araştırmanın bu kısmında çocuk istismarının alt boyutları açıklanacaktır.

1.2.2.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar on sekiz yaşından küçük bireye bir başkası tarafından kasıtlı fiziksel güç uygulanarak hasar, yaralanma ya da uygulanan fiziksel gücün sonucunda yaralanma riski durumuyla karşı karşıya kalması sonucu çocuğun beden bütünlüğüne zarar verilmesidir (Schilling, Christian, 2014; Pelendecioğlu, Bulut, 2009; Milner, Crouch, McCarthy, Ammar, Dominguez-Martinez, Thomas, Jensen, 2022). Literatürde fiziksel istismar kavramı incelendiğinde bu kavrama ait birçok tanım bulunduğu görülmüştür. Bu tanımların birtakım ortak noktaları bulunmaktadır. İlk olarak çocuğun sağlığını olumsuz olarak etkilemesi gerekmektedir. İkinci olarak vücutta iz bırakan lezyonların olması gerekmektedir. Son olarak vücutta birtakım yaralanmalara neden olması gerekmektedir (Polat, 2021, s.65-66). Ayrıca bu davranışların niyetli yani kasten yapılması dikkat edilmesi gereken diğer bir noktadır (Şenalp ve Koçtürk, 2022, s.37). Fiziksel istismar kavramı, şiddet kavramı ile ilişkilidir (Küçüköğlü, 2021, s.6). Literatürde çocukluk döneminde şiddete maruz kalan bireylerin gelecekte de şiddeti başka birine uygulayarak kısır döngüyü devam ettirdiğini gösteren çalışmalar mevcuttur (O'Keefe, 1994; Spaccarelli, Sandler, Roosa, 1994; Heyman, Slep, 2002, WHO, 2022).

1.2.2.1.1. Fiziksel İstismar Türleri

Fiziksel istismarı aletli ve aletsiz olmak üzere iki sınıfta toplamak mümkündür. Aletli olarak yapılan istismar türünde bir alet vardır ve bu aletle çocuğun vücudunda birtakım lezyonlar bırakılmaktadır. Bu aletler genellikle ev eşyaları (terlik, kumanda, tava, telefon), kemer, hortum ve sigara olmaktadır. Aletsiz olarak yapılan istismar türünde ise bir alet kullanılmamaktadır. Örneğin itme, sarsma, saç çekme, boğma, haşlama, zehirlenme, yakma bu türdendir (Polat, 2021, s.66; WHO, 2022).

Çocuğa karşı fiziksel istismar genellikle çocuğun ebeveynleri, okul, yurt, kreş gibi ortamlarındaki karşılaştığı çalışanlar tarafından yapılabilmektedir (Kaşak, 2021). Polat'a (2021, s.47) göre fiziksel istismar genel olarak çocuğun kaza olmadan yaralanmasıdır. Elde edilen raporlar incelendiğinde istismar türleri arasında ruh sağlığı çalışanları tarafından en çok bildirilen ve en sık rastlanılan istismar türü

olduğu görülmektedir (Kanak, Pekdoğan, 2023; Polat, 2021, s.47). Kültürel açıdan değerlendirildiğinde ise dayacağı bir terbiye şekli olarak kabul eden toplumlarda görülme olasılığı yüksektir. Ayrıca yüz bölgesi, ense, kafa kısmı, sırt bölgesi vücutta en sık fiziksel istismara uğrayan bölgelerdir (Naidoo, 2000). Fiziksel açıdan istismara uğrayan bir çocuk aynı zamanda duygusal açıdan da istismar edilmektedir (Cesur, 2020, s. 19).

1.2.2.1.2. Çocuğa Uygulanan Fiziksel İstismarın Fiziksel Etkileri

Çocuğa uygulanan fiziksel istismar; çocukta birtakım kalıcı veya geçici olarak kısa vadede veya uzun vadede görülebilen etkiler bırakabilmektedir. Fiziksel açıdan değerlendirildiğinde çocuğun vücudunda birtakım yara izleri, morluklar, yanık veya haşlama izleri, ısırma izleri görülebilmektedir. Saç derisi üzerinde saç kayıpları, vücudun belli bölgelerinde kanamalar, dişlerde kırık ve dökükler, vücutta birtakım tırnak izleri, ağız ve dudak kenarında ekimozlar görülebilmektedir. Bebeklerin fiziksel istismara uğrayıp uğramadığına dair değerlendirmeler yapılırken birtakım bulgular göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin bebekler yürüyemedikleri için bebekte meydana gelmiş kırıklar dikkate alınmalıdır (Kleinman, 1990). Bebeğin boyun bölgesi ve gövdesindeki morluklar, ağız içi lezyonları, ısırık izleri de diğer belirtilerdir (Berkowitz, 2017).

1.2.2.1.2.1. Sarsılmış Bebek Sendromu

Sarsılmış Bebek Sendromu, fiziksel istismar sonucunda ele alınması gereken hastalıklardandır. Genellikle bakımveren kişi tarafından bir yaşından küçük kabul edebilecek bebeğin omuzlarından veya kollarından tutularak şiddetli bir biçimde sallanması sonucunda kafanın öne ve arkaya doğru hareketiyle beynin sarsılarak kafa içinde kanamalara ve beyin ödemlerine neden olmasıdır (Miehl, 2005). Literatürde yapılan bir araştırmaya göre bu sendrom iki yaş altı bebeklerde çoğunlukla görülen ancak beş yaşa kadar da rastlanılan bir sendrom olduğu bildirilmiştir (Talvik, I., Alexander, Talvik, T., 2008). Bu sendromdan etkilenmiş çocuklarda nöbet, koma veya apne görülebilir. Şiddetin fiziksel belirtileri genellikle olmadığı için diğer hastalarla karıştırılma olasılığı yüksektir. Ayrıca uzun vadede zeka geriliği, epilepsi, serebral palsi gibi ciddi hastalıklara da neden olabilmektedir (Lund, Sandgren,

Knudsen, 1998). Genellikle bebeğe bakım verenleri tarafından uygulanan bu sendromda bebeğin ebeveynlerinin geçmişte istismar yaşamış olması, ocuk yetiştirme konusunda bilgisiz olması risk faktörleridir (Küçükoğlu, 2021, s.8).

1.2.2.1.2.2. Munchausen by Proxy Sendromu (Bakım Vereninin Yapay Bozukluğu)

Munchausen by Proxy Sendromu (Bakım Vereninin Yapay Bozukluğu) ocuğun bakım vereniyle ilgilenen kişi tarafından, genellikle annesi olmaktadır, çocuğun hastalık belirtilerini, hastalık öyküsünü kendi kafasında kurmuş olduğu senaryo içerisine yerleştirerek hastalığın belirtilerini taşıyormuşcasına kendi psikolojik ihtiyaçlarını karşılamasıdır (Roberts, 1997). ocuk genellikle kurban anne ise suçlu rolündedir (Ayoub, Alexander, Beck, Bursch, Feldman, Libow, Yorker, 2002). Suçlu, kafasındaki senaryoya uygun bir şekilde kurban üzerinde acı verici birçok tedavinin uygulanmasına sebep olmaktadır (Cömert, Uğraş, İşlek, Yükseloğlu, 2018). Bu sendrom çoğunlukla 6 yaşın altındaki küçük çocukları etkilemektedir. Yaş arttıça gerçek bulguların ortaya çıkarılma olasılığı da arttığından bu sendromun görölme sıklığı azalmaktadır (Meadow, 1982).

1.2.2.1.3. Çocuğa Uygulanan Fiziksel İstismarın Ruhsal Etkileri

Çocuğa uygulanan fiziksel istismar ruhsal açıdan değerlendirildiğinde etkileri; çocukta içe kapanma, şiddet gördüğü ortama girmekten korkma (genellikle ev), duygusal aşırılıklar (kızgınlık, utangaçlık, kaygı), aşırı ağlama, depresyon, düşük özgüvene sahip olma, intihar düşüncesine sahip olma gibi durumlar görülebilmektedir (Didziokiene, Zemaitiene, 2005; Tuscic, Flander, Mateskovic, 2012).

1.2.2.1.4. Risk Faktörleri

Fiziksel istismar için birtakım risk faktörleri vardır. Bu faktörler birbirleriyle ilişkilidir (Flaherty, Stirling, Committee on Child Abuse and Neglect, 2010). Bu risk faktörlerini anlamak çocukları fiziksel istismardan korumak için gerekli ve önemlidir. Fiziksel istismar için birbirleriyle ilişkili olan risk faktörlerini 3 başlık

altında toplamak mümkündür (Kaşak, 2021). Bunlar çocuğa ait risk faktörleri, ebeveyne ait risk faktörleri ve çevresel/toplumsal risk faktörleridir.

Çocuğa ait risk faktörlerini, çocuğun bakımını zorlaştıran ve çocuğun ebeveyninin çocuktan beklentisini karşılamayan özellikler oluşturmaktadır (Kaşak, 2021). Çocuğun özel gereksinimli bir birey olması, süregelen bir hastalığa sahip olması risk faktörlerindedir. Yine duygularını düzenleyip kontrol edememesi, dikkat eksikliği ve hiperaktiviteye sahip olması, karşı gelme bozukluğunun olması, antisosyal davranışlar sergilemesi de risk faktörleri arasındadır (Hibbard, Desch, Committee on Child Abuse and Neglect, Council on Children with Disabilities, 2007; Kolko, 1992; Shields, Cicchetti, 1998). Özetle çocukta özel gereksinimli ise ve DSM-5'te çocuğun ruhsal sağlığını tanımlayacak bir bozukluğa sahip ise bu çocukların ebeveynleri kendi kafalarında kurmuş olduğu anne-babalık senaryolarını istedikleri şekilde uygulayamayacağı için bu çocuklar risk faktörleri arasındadır.

Ebeveynin stresle başa çıkma yeteneğindeki yetersizlik, düşük benlik saygısı ebeveyne ait risk faktörleri arasındadır (Christian, Committee on Child Abuse and Neglect, 2015). Ayrıca özel gereksinimli çocuklara sahip ebeveynlerin duygusal odaklı başa çıkma stratejilerinin yetersiz olması ve problem odaklı bakış açısına sahip olamaması çocuğa uygulanan fiziksel istismar ihtimalini arttıran faktörler arasındadır (Nurhidayah, Hidayat, Sutini, 2022). Özel gereksinimli çocuklara sahip ebeveynlerin stresle başa çıkamamaları, çocuğun taleplerini karşılamada zorlanmaları da istismarı arttıran risk faktörleri arasındadır (Bigun, 2020). Ebeveynlerin istismar öykülerinin bulunması, bağımlı olması ve ebeveynin bir akıl sağlığına sahip olması da ebeveyne ait risk faktörlerindedir (Motorca, Buhas, Sandoiu, Sandoiu, Lele, Venter, 2021). Son olarak ebeveynin genç yaşta olması ve deneyimsiz, bilgisiz olması, eğitim seviyelerinin de düşük olması ebeveyne ait risk faktörlerindedir (Skafida, Morrison, Devaney, 2022).

Çocuğun ailesinin sosyal destekten yoksun olması, düşük sosyoekonomik seviyeye sahip olması, ailede işsizliğin olması çevresel risk faktörlerindedir (Kotch, Browne, Dufort, Winsor, Catellier, 1999). Evde yabancı bir erkeğin varlığı da fiziksel istismar riskini artırır (Schnitzer, Ewigman, 2005). Toplumsal olarak fiziksel

şiddetin çocuğu terbiye etmek için kullanılması, toplumun bunu onaylaması da risk faktörlerindedir. Ayrıca boşanmış ailelerin çocukları da fiziksel istismara açık haldedir ve bir faktör olarak değerlendirilmelidir (Kaşak, 2021).

1.2.2.2. Cinsel İstismar

Cinsel istismarın tanımı çok geniş bir kapsamda yapılmakta olup bu tanım birçok bilim dalını etkilemektedir. Cinsel istismar; gelişimsel açıdan uygun olmayan bir çocuğun, cinsel istismarın ne olduğunu anlamlandıramayacağı, rıza veremeyeceği, yasaları ve toplumun kurallarını ihlal eden fail tarafından cinsel doyum için cinsel aktivitelerde bulunmaya karşı zorlanmasıdır (Kempe, 1978; Margolin, 1991). Polat'a göre (2021, s.101) istismar türleri arasında saptanması en zor olanıdır. Cinsel sömürü kavramının da zaman zaman cinsel istismar teriminin yerine kullanılması yerindedir çünkü çocuklara bu eylem için herhangi bir seçme hakkı verilmemektedir.

Cinsel istismarda iki farklı rol vardır. Çocuk kurban rolündedir ve genellikle 18 yaşında altındadır. Fail ise her zaman yetişkin olmamakla birlikte genellikle çocuktan büyüktür. Aynı yaştaki iki çocuk arasında da gerçekleşebilmektedir. Bu durumun gerçekleştiği durumlarda genellikle çocuklardan biri zihinsel açıdan geridir (Polat, 2021, s.103). İki çocuk arasında gerçekleştirilen durumda dikkat edilmesi gereken nokta yapılan eylemin cinsel istismar mı yoksa cinsel oyun olup olmadığıdır (Bernet, 1997). Cinsel oyun zorlanmanın olmadığı durumlarda ortaya çıkan veya merak amacıyla birbirlerinin cinsel organlarını görmeye çalışan iki çocuk arasında gerçekleşmektedir ve bu durum normal olarak kabul edilmektedir (Johnson, 2004; Kellogg, Committee on Child Abuse and Neglect, 2005). Cinsel istismarın sonuçlarını kapsamamaktadır.

Cinsel istismar genellikle ergenlik öncesi dönemde görülmektedir (Hymel, Jenny, 1996). Yapılan son araştırmalara göre cinsel istismarın faillerini hem kadınlar hem de erkekler oluşturmaktadır. Erkek failler genel olarak yaygın olsa da özellikle kurbanın erkek cinsiyetinden olduğu durumlarda kadın failler daha yaygındır. En yaygın failler ise genellikle çocuğun tanıdığı yetişkinler, yabancı yetişkinler ve çocuğun tanıdığı diğer çocuklar olmaktadır (Ferragut, Ortiz-Tallo, Blanca, 2021).

1.2.2.2.1. Cinsel İstismar Türleri

Cinsel istismar Polat'a (2021, s. 104) göre 7 başlık altında sınıflandırılmıştır.

1. Temas İçermeyen Cinsel İstismar

Bu cinsel istismar türünde faille kurban arasında bir temas bulunmamaktadır. Seksi konuşma, teşhir ve röntgencilik olarak 3'e ayrılmaktadır. Seksi konuşma bir sözlü istismar şeklidir. Teklifte bulunmak veya düşmanca bir ortam yaratmak için yapılır ayrıca açık teklifleri veya alaycı yorumları da içerebilmektedir (Andersen, 2008; Malón, 2009). Teşhir, failin kurbanı cinsel organlarını, göğsünü göstermesi veya kurbanın önünde mastürbasyon yapmasıdır. Röntgencilik ise failin kurbanı açık veya gizli bir biçimde izlemesi ve bundan zevk almasıdır (Polat, 2021, s. 104).

2. Cinsel Dokunma

Cinsel dokunma, failin kurbanın emniyetini ihlal ettiği cinsel nitelikte olan her türlü istenmeyen dokunma şeklidir. Genital dokunma, okşama, oral/genital temas, cinsel organlara penetrasyon şeklidir. Bu eylem kurban giyinirken veya kurban soyunurken deriye temasla olabilmektedir (Polat, 2021, s. 104).

3. Oral- Genital Seks

Failin çocuk kurbanın genital organlarını ağız yoluyla yalaması, öpmesi durumudur. Bu istismar türüne çok rastlanmamaktadır çünkü kurban ve failin vücut ölçüleri genellikle birbirleriyle orantısızdır. En sık görülen türü ağız-penis yoluyla yapılan türdür (Polat, 2021, s.104).

4. İnterfemoral İlişki

Failin penisini çocuk kurbanın bacağına arasında yerleştirmesidir. Burada penetrasyon yoktur. Bu istismar türünün seçilmesinin altında kurbanın hamile kalmaması, kurban ve fail arasındaki beden büyüklüğü farkı yatabilmektedir (Polat, 2021, s. 105).

5. Seksüel Penetrasyon

Çocuğun rızası olmadan penetrasyon içeren cinsel faaliyetlerde bulunmadır. Nesnelere anal veya genital penetrasyon türlerini içerebilmektedir (Ferragut, Ortiz-Tallo, Blanca, 2021; Huston, Prihoda, Parra, Foulds, 1997). Bazen de dijital penetrasyon denilen failin kurbanın genital bölgesine ve anüsüne parmaklarını yerleştirmesiyle de gerçekleşebilmektedir. Son olarak anüs bölgesinde gerçekleşen anal ilişki de bu türdendir, burada fail kurbanın hamile kalmasından korkuyor olabilir (Polat, 2021, s.105).

6. Cinsel Sömürü

Dünya çapında oldukça yaygın bir problemdir. Çocuk istismarı materyallerinin elde edilmesi, paylaşılması, fuhuş, seks turizmi, pornografiler gibi amaçlarla kullanılması cinsel sömürü denilmektedir. Cinsel sömürü genellikle çocukların tehdit aracılığıyla, güç uygulama, zorlama gibi durumlarla gerçekleşmektedir. Fail burada ekonomik açıdan kazanç sağlamaktadır (Laird, Klettke, Hall, Hallford, 2023; Polat, 2021, s.106).

7. Başka İstismar Türlerini İçeren Cinsel İstismar

1. Pedofili

Faillerin ergenlik öncesinde olan çocuklara cinsel çekim duymasıdır. Fail burada bebeklikten ergenliğe kadar olan dönemdeki bir çocuğa karşı cinsel çekim hissedebilir (Adamczyk, 2016). DSM-V'e göre (APA, 2022, s.794-795) parafilik bozukluklar sınıfındadır. Burada fail anormal hedef tercihi yapar, kendi cinsel tercihini inkar eder veya gizler. Antisosyal kişilik bozukluğuna sahip erkek bireylerin bu bozukluğa sahip olma olasılığı yüksektir ayrıca çocukken cinsel istismara uğramış olmak da yine bir risk faktörüdür.

2. Ensest

Ensest, genellikle baba-kız, amca-yeğen, erkek kardeş-kız kardeş, üvey anne-erkek çocuk, üvey baba-kız çocuk gibi arasında kan bağı bulunan veya sonradan bir araya gelen aile bireyleri arasında görülen cinsel ilişki şeklidir (Adegboyega,

Ajiboye, Abdulkareem, 2023). Encest ilişki için birtakım risk faktörleri bulunmaktadır. Genellikle alkolik baba, otoriter ve aşırı sofist baba, anne rolüne girmiş kız çocuğu, anne ve baba arasında bitmiş veya sorunlu olan cinsel yaşam bu risk faktörlerinden bazılarıdır.

Sırasıyla baba-kız encesti, kardeşler arası encest, baba-oğul encesti sıklıkla görölmektedir. Ailenin kendini toplumdan izole etmiş bir yapıda olması, akrabalık veya komşuluk ilişkilerinin olmaması sonucu aşırı bağımlılık gösterme durumu encesti arttıran risk faktörlerindedir. Ayrıca ebeveynin kendisinin de encest öyküsünün bulunması, ebeveynleriyle bağının kopmuş olması da ailede encest görölme ihtimalini arttırmaktadır (Polat, 2021, s.190-94).

1.2.2.2. Risk Faktörleri

Kız çocuklarının cinsel istismara uğraması erkek çocuklara göre daha yaygındır ancak son yıllarda yapılan çalışmalarda istismarcının kadın olması durumunda erkek çocuklarının da kurban olarak seçilme yaygınlığı artmıştır (Pereda, Guilera, Forns, Gómez-Benito, 2009; Ferragut, Ortiz-Tallo, Blanca, 2021). Bebeklik döneminde bakım veren ebeveynleriyle sıkı bir ilişki kuramamış bireylerin de cinsel istismara uğrama olasılığı yüksektir (Butler, 2013). Ayrıca ebeveynin ruh sağlığının iyi olmaması, madde kullanması gibi durumlar da çocuğun cinsel istismara uğrama riskini arttırmaktadır (Feinauer, Stuart, 1996).

1.2.2.3. Duygusal (Psikolojik) İstismar

Duygusal istismar bir çocuğun bilişsel, duygusal ve davranışsal işlevlerine zarar veren fiziksel olmayan eylemlerdir (Korolevskaia, Yampolskaya, 2023). Fiziksel olmayan eylemlerden oluştuğundan istismar türleri arasında tanımını yapmak ve sınıflandırmak oldukça güçtür (Demirtaş, 2021, s.57). Tek başına veya diğer istismar türleri ile birlikte ortaya çıkabilmektedir (North, 2019).

Polat'a göre (2021, s.273) diğer istismar türlerinden ayrılmasını sağlayan spesifik yönleri vardır. Fiziksel ve cinsel istismarda fiziksel olarak elde edilebilecek bulgular vardır. Diğer yön ise diğer istismar türleriyle i içe olmasıdır. Genellikle fiziksel ve cinsel istismara duygusal istismar eşlik etmektedir bu durum da net bir tanım yapılmasını ve belirlenmesini güçleştirmektedir.

1.2.2.3.1. Duygusal İstismar Türleri

Duygusal istismar çocuğun hayatını çok geniş bir boyutta etkileyen, fiziksel ve ruhsal açıdan olumsuz olarak etkileyen bir durumdur. Çocuğun duygusal istismarına yalnızca bakım veren ebeveynleri dışında öğretmenleri, diğer yetişkinler, çocuğun akranları ve diğer yaş grubundaki çocuklar neden olabilmektedir (Şenalp, Koçtürk, 2022, s.45). Demirtaş' a göre (2021, s.59-63) duygusal istismar daha iyi anlaşılması için çeşitli başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

Aşağılama, çocuğun etrafındaki kişiler tarafından hoş olmayan sözlerle çağrılması, yaptığı bir davranış için utandırılmasıdır. Burada ciddi bir eleştiri söz konusudur. Şimşek ve Önder' e göre (2011) aşağılama davranış problemlerini yüksek düzeyde yordamaktadır. Reddetme, çocuğun gelişimsel yaşını ve ayrı bir birey olduğunu kabul etmeyen genellikle ebeveyni tarafından ikinci plana atma, kendi kararlarını almasına izin vermemedir (Stolten, Bakermans-Kranenburg, Alink, Van Ijzendoorn, 2012). Yalnız bırakma, çocuğun sosyalleşmesine izin vermemedir. Çocuk bu durumda kendinin cezalandırıldığını ve yalnız bırakıldığını düşünür (Glaser, 2002). Çocuğun yetişkin rolünü üstlenmesi ise çocuktan beklenen gelişim görevleri dışında çocuğa tıpkı bir yetişkinmiş gibi gelişim düzeyinin üstünde birtakım görevleri yaptırmadır. Suça teşvik etme, çocuğun suç işlemesine engel olunmayarak suç faaliyetlerine zemin oluşturmaktır (Thompson, Kaplan, 1996). Son olarak duygusal açıdan iletişime geçmeme de duygusal istismar türlerindedir. Bakım veren ile çocuk arasındaki duygusal bağlantıda bir kopukluk olması durumudur. Özellikle anne ile erken yaşam dönemlerinde kurulan bağın çok önemli olması durumu dikkate alındığında bu duygusal ihtiyaç karşılanmazsa çocuk ileriki yaşamlarında bu eksikliği olumsuz bir şekilde hayatının geneline yansıtacaktır (Love, 2014).

1.2.2.3.2. Risk Faktörleri

Duygusal istismara ait risk faktörlerini çocuğa ait etmenler, ebeveyne ait etmenler, aile ve sosyal ilişkileri, çevresel ve toplumsal faktörler olmak üzere 4 başlık altında toplamak mümkündür (Demirtaş, 2021, s.63-65). Bebeğin prematüre olarak dünyaya gelmesi çocuğa ait etmenlerdir. Bu durum ebeveyne hayal kırıklığı yarattığı için çocuğun istismar edilme oranı daha yüksektir (Polat, 2021, s.283).

Ayrıca çocuğun fiziksel engelli olması, süregelen bir sağlık sorunun olması, öğrenme güçlüğü yaşaması da ebeveynin çocuğa istismarını kolaylaştırmaktadır (Kütük, Bilaç, 2017).

Annenin istenmeyen hamilelik yaşaması, ebeveynin kendi yetiştirilme stili, zorluklarla başa çıkabilme yeteneği ebeveynin olumsuz yaşantısı, mükemmeliyetçi ebeveyn tutumu da çocuğun duygusal istismarını kolaylaştıran ebeveyne ait etmenlerdir (Polat, 2021, s. 283-284). Düşük eğitim seviyesine sahip ebeveynlerin de çocuklarını istismar etmesi riski yüksektir (Wilson, Kuebli, Hughes, 2005). Ayrıca ebeveynin sağlık durumunun iyi olmaması, madde ve alkol kullanması da ebeveyne ait risk faktörlerindedir (Faus, de Moraes, Reichenheim, Souza, Taquette, 2019; Anda, Whitfield, Felitti, Chapman, Edwards, Dube, Williamson, 2002).

Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerde yetişen ailelerde büyüyen çocukların duygusal istismara uğraması aile ve sosyal ilişkilere ait risk faktörleridir (Altıparmak, Yıldırım, Yardımcı, Ergin, 2013). Aile içinde şiddete dayalı yaşantıların olduğu evlerde büyüyen çocukların da duygusal açıdan istismar edilme riskleri yüksektir (Edleson, 1999). Ayrıca ev ortamında anne, baba, kardeşler dışında akrabaların bulunması, birlikte yaşanması da istismarı arttıran risk faktörlerindedir (Glaser, 2002).

Çocuk ev dışında karşılaştığı büyüdüğü toplumun suç işleme oranının yüksek olması duygusal istismar için çevresel/toplumsal risk faktörlerindedir (Gul, Gurkan, 2018). Toplumun ebeveynden beklediği kurallar ile ebeveynin kendi kurallarının çatışması da yine çocuğa ait duygusal istismarı arttıran faktörlerindedir. Yine toplumun beklentilerine göre oluşan cinsiyet rolleri de çocuğa ait uygulanan duygusal istismarı arttırabilmektedir (Polat, 2021, s.283-286).

1.2.3. Çocuk İhmali

Çocuk ihmali, çocuğun bakımıyla ilgilenen bakım verenin çocuğun temel ihtiyaçlarını sebebi ne olursa olsun karşılamamasıdır (De Jong, 1997). Çocuk ihmali genel olarak bakım veren ebeveynlerin, çocuğa bakmakla yükümlü olan devletin veya kurumların temel görevlerini gerçekleştirmemesidir (Maral, Koçtürk, 2022, s.16). İhmal genellikle anne karnında başlamakta olup birçok alanda meydana gelebilir (Polat, 2021, s.293). Fiziksel ihmali, tıbbi ihmali, duygusal ihmali bunlardan

bazılarıdır (Stavrianos, Stavrianou, D., Stavrianou, I., Kafas, 2009). İhmal, çocuklar için birtakım olumsuz sonuçlar doğurabilir. İhmal çocuğun sağlığını etkileyebilmektedir. Gelişim dönemi içinde bulunduğu görevleri gerçekleştirmemesine neden olabilmektedir. Ayrıca çocuğun bilişsel ve duygusal açıdan gelişmesini de geciktirebilmektedir (Laplant, 2016). Literatürde bu durumların eksik olarak karşılanmasının yanında aşırı şekilde karşılanması da ihmal olarak değerlendirilmiştir (Karabulut, 2015).

Polat'a göre (2021, s. 294) ihmal, dolaylı bulgular ve dolaysız bulgular olmak üzere iki şekilde saptanabilmektedir. Dolaysız bulgular çocukta beklenen bakımın yeterli olmadığına dair bulgulardır. Örneğin yetersiz beslenmeden kaynaklanan soluk ve zayıf bir görünüş. Dolaylı bulgular ise çocukta organik büyüme bağlı olmayan büyüme geriliği, çocuğun bulunduğu gelişim görevlerini gerçekleştirememesi ve çocukta görülen antisosyal davranışlardır.

Çocuğa uygulanan ihmalin değerlendirilmesi için çocuğun içinde bulunduğu bağlam ve kültür dikkate alınmalıdır (Raman, Hodes, 2012). Bu durumda çocuk ihmali genel bir tanım ve açıklama içerisinde vermek güçleşmektedir. Literatür incelendiğinde ihmal için çeşitli sınıflandırmalar yer almaktadır. İhmal kavramını 4 başlık altında sınıflandırmak mümkündür (Polat, 2021, s. 311; Maral, Koçtürk, 2022, s.21). Bunlar fiziksel ihmal, duygusal ihmal, tıbbi ihmal ve eğitim ihmali.

1.2.3.1. Fiziksel İhmal

Çocuğun fiziksel ihmali bakım veren kişinin çocuğun temel olarak kabul edilen beslenme, giyinme, barınma gibi fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamamasıdır. Bu durum yoksul olmaktan kaynaklanmaktadır. Fiziksel ihmal sonucunda çocukta büyüme geriliği, sağlıkta bozulmalar görülebilmektedir. Bu durumun yansımaları çocuk yetişkin hale gelince de devam edebilmektedir. İçer veya dışa dönük davranışlar geliştirebilmesine, düşük uyum becerileri geliştirmesine neden olabilmektedir (Herruzo, Raya Trenas, Pino, Herruzo, 2020; Stickley, Waldman, Sumiyoshi, Narita, Shirama, Shin, Oh, 2021).

1.2.3.2. Duygusal İhmal

Duygusal ihmal çocuk için yeterli düzeyde bilişsel, fizyolojik ve psikolojik gelişimi sağlamamaktır (Claussen, Crittenden, 1991). Çocuğa sağlanan duygusal ortam çocuğun beceri kazanmasını ve bunu kullanabilme yeteneğini etkilemektedir. Duygusal ihmale yeterli düzeyde sağlamamanın yanında aşırı şekilde sağlanması da neden olabilmektedir. Çocuğun duygusal ihmal değerlendirilmesinin yapılabilmesi için doğum öncesi ve doğumdan sonraki dönem incelenmelidir. Örneğin doğumdan önce annenin iyi oluşunun sağlanamaması, doğumdan sonra çocuğun sosyal ortamlara girmesinin engellenmesi gibi durumlar duygusal ihmale örnek olarak verilmektedir. Çocuğun erken dönemlerinde ebeveynleriyle kurmuş olduğu bağ çocuğun ileriki dönemlerinde ilişkilerini, duygu düzenleme becerilerini, motivasyonunu, öz saygısını etkilemektedir (Rees, 2008).

1.2.3.3. Tıbbi İhmal

Çocuğa uygulanan tıbbi ihmal bakım verenlerin çocuk için yeterli sağlık bakımını sağlayamamaları, sağlık için uygun arayışta bulunmamaları veya sağlık çalışanları tarafından verilen talimatları uygulamamalarıdır (Michelle, Ward, Baird, 2022). Bu durum sosyoekonomik kaynakların yetersizliğinden de kaynaklanabilmektedir. Ancak Polat'a göre (2021, s.312) tıbbi ihmal ekonomik yeterli olmasına rağmen tıbbi ihtiyaçları karşılamamaktır. Çocuğun temel tıbbi ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda çocuğun sağlığı kötüleşebilmekte bu durum da önemli tıbbi sağlık sorunlarına yol açabilmektedir (Maral, Koçtürk, 2022). Örneğin doğum öncesinde annenin madde ve alkol kullanımı, sağlık kontrollerine gitmemesi; doğum sonrasında ise bakım verenin çocuğun sağlık ihtiyaçlarına duyarsız kalması, çocuğun sağlık kontrollerine götürülmemesi tıbbi ihmaldir (Pehlivan, 2016).

1.2.3.4. Eğitim İhmali

Çocuğun eğitim ihmali bakım verenlerin veya toplumun çocuğa yeterli eğitim fırsatlarının ve desteğin sağlanmaması, eğitimiyle ilgilenilmemesi durumda çocuğun gelişiminin ve geleceğinin olumsuz etkilenmesi durumudur. Bu durum çocuğun sosyoekonomik durumundan, büyüdüğü aile ortamından ve içinde bulunduğu kültür

bağlamından kaynaklanabilmektedir (Kaptan, 2017; Koçtürk, 2018). Örneğin çocuğun gelişim durumunu gerektiren okul kaydının yapılmaması, çocuğun okul devamsızlığıyla ilgilenilmemesi, çocuk işçiliği yapması çocuğun eğitim ihmalidir (Maral, Koçtürk, 2022, s.25-27).

1.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.3.1. Flört Kaygısı ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kalkan'ın (2008) yapmış olduğu “Ergenlerde Flört Kaygısı: Ölçek Geliştirme ve Bilişsel-Davranışçı Grup Danışmasının Etkililiği” adlı çalışmada amaç ergenlerdeki flört kaygısını ölçecek ve değerlendirecek geçerliliği, güvenilirliği saptanmış bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmanın diğer bir amacı ise bilişsel davranışçı terapiye dayalı olarak yürütülen grupla psikolojik danışmanın etkililiğinin incelenmesidir. Araştırma 440 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın diğer kısmı olan grupla psikolojik danışma ise 20 ergen üzerinde yürütülmüştür. Geliştirilen envanter geçerli ve güvenilirlerdir. Yürütülen bilişsel davranışçı terapiye dayalı grupla psikolojik danışma ise flört kaygısını anlamlı olarak düşürmüştür.

Odacı ve Kalkan'ın (2010) yapmış olduğu “Genç Yetişkin Üniversite Öğrencilerinde Sorunlu İnternet Kullanımı, Yalnızlık ve Flört Kaygısı” adlı çalışmada amaç genç yetişkin üniversite öğrencileri üzerinde sorunlu internet kullanımı, yalnızlık ve flört kaygısı arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma 493 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada “Çevrimiçi Biliş Ölçeği”, “Flört Kaygısı Ölçeği” ve “Yalnızlık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre problemlili internet kullanımı ile yalnızlık, iletişim kurma kaygısı, popülerlik kaygısı ve fizyolojik belirtiler ile flört kaygısı arasında anlamlı düzeyde ilişki saptanmıştır.

Tomaç-Aslan'ın (2015) yapmış olduğu “Ergenlikte Flört Kaygısının Yordanması” adlı çalışmada amaç üniversite hazırlık ve birinci sınıfa giden ergen öğrencilerin flört kaygısı düzeylerinin beden imajı ve bazı demografik değişkenlere göre açıklanmasıdır. Araştırma örneklemini 400 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada “Flört Kaygısı Ölçeği”, “Beden Bölgelerinden ve Özelliklerinden Memnuniyet Ölçeği” ve demografik değişkenleri ölçmek için “Kişisel Bilgi Formu”

kullanılmıştır. Araştırma sonucunda beden imajının flört kaygısının önemli bir belirleyicisi olduğu saptanmıştır. Beden imajı düşük olan bireylerin flört kaygısı seviyeleri daha yüksektir. Kız öğrencilerde beraberlik süresi, anne eğitim seviyesi flört kaygısını yordamaktadır, beraberlik süresi arttıkça flört kaygısı seviyesi düşmektedir. Erkek öğrencilerde ise ilişki deneyimi flört kaygısının yordayıcısıdır, ilişki deneyimi arttıkça flört kaygısı seviyesi düşmektedir. Ayrıca ailedeki gelir düzeyi düştükçe flört kaygısı seviyesi artmaktadır. Diğer değişkenler ile flört kaygısı seviyesi arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Saraç ve Erkan'ın (2016) yapmış olduğu “Flört Kaygısına İlişkin Davranışçı Yaklaşım Dayalı Bireyle Psikolojik Danışma: Vaka Çalışması” adlı çalışmada amaç flört kaygısı yaşayan bir öğrenci ile yedi oturumdan oluşan psikolojik danışma yürüterek danışanın yaşadığı flört kaygısını azaltmaktır. Araştırmada bilişsel davranışçı terapiye dayalı olarak iletişim becerileri kazandırma çalışılmıştır. Ayrıca araştırmada “Flört Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yapılan ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir düşüş gözlenmiştir. Danışan temel iletişim becerilerini kullanırken daha az kaygı yaşar hale gelmiştir.

Çiftci'nin (2019) yapmış olduğu “Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ve Flört Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmada amaç üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile flört kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma bir üniversitedeki 413 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada “Algılanan Anne Tutum Ölçeği”, “Algılanan Baba Tutum Ölçeği” ve “Flört Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmaya göre algılanan anne tutum tutumları, algılanan baba tutumları ve flört kaygısı cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Öğrencilerin yaşadıkları bölge değişkenleri algıladıkları anne ve baba tutumlarına göre anlamlı farklılaşmamaktadır ancak flört kaygısı ile anlamlı düzeyde bir farklılık görülmektedir. Annenin ve babanın çalışıp çalışmamasına göre flört kaygısı anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Yonar ve Demir'in (2020) yapmış olduğu “Beliren Yetişkinlerde Romantik Yalnızlığın Yordanmasında Bağlanma ve Flört Kaygısının Rolü” adlı çalışmada amaç beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın yordayıcıları kabul edilen bağlanma

boyutları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma bir üniversitede 441 beliren yetişkinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği-Kısa Formu”, “Flört Kaygısı Envanteri-Ergen Formu” ve “Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre romantik yalnızlık ile yaş arasında olumsuz ilişki, kaçınma, beğenilmeme kaygısı ve iletişim ile olumlu bir ilişki vardır.

Öz Soysal, Bakalım ve Ogan’ın (2023) yapmış olduğu “Flört Kaygısı Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması” adlı çalışmada amaç Glickman ve La Greca’nın (2004) geliştirmiş olduğu “Flört Kaygısı Ölçeği”ni Türkçeye uyarlamaktır. Araştırmada dil geçerliliği saptanmış sonrasında 121 yetişkin üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış ve doğrulanmıştır. Araştırmanın diğer kısmında ise 406 beliren yetişkin üzerinde DFA uygulanarak Türk kültürüne uygunluğu saptanmıştır. Geçerlilik için uygulanan ölçek ile geliştirilen “Flört Kaygısı Ölçeği” arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir.

1.3.2. Flört Kaygısı ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Glickman ve La Greca’nın (2004) yapmış olduğu “Ergenler İçin Flört Kaygısı Ölçeği: Ölçeğin Geliştirilmesi ve Ergen İşlevleriyle İlişkileri” adlı araştırmada amaç ergen örneklemini için “Flört Kaygısı Ölçeği”ni geliştirmektir. Araştırma 757 lise öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir, bu örneklemin yaş grubu 15-18 arasında değişmektedir. Araştırmanın sonucunda genç ergenlerin daha fazla flört kaygısı gösterdiği, erkeklerin kızlara göre kaygılarının daha fazla yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Greca ve Mackey’in (2007) yapmış olduğu “Ergenlerin Flört Durumlarındaki Kaygısı: Arkadaşların ve Romantik Partnerlerin Potansiyel Rolü” adlı araştırmada amaç ergenlerin flört veya heterososyal ilişkilerinde yaşadığı kaygı durumlarında deneyimlerini rolünü belirlemektir. Araştırmaya etnik olarak farklı olan 781 ergen katıldı. Araştırmada çoğu ergen flört ilişkisine sahipti ve kızların erkeklere göre flört

ilişkisi sayısı fazlaydı. Diğer cinsle daha az arkadaşlık kurmuş ergenler ve ilişkilerinde olumsuz deneyim yaşamış ergenlerin flört kaygısı seviyesi daha yüksektir. Sonuç olarak sağlıklı ve olumlu ilişki kurmak ergenlerdeki flört kaygısı seviyesini azaltmaktadır.

Chorney ve Morris'in (2008) yapmış olduğu "Flört Kaygısının Değişen Yüzü: Özel Popülasyonlarla Değerlendirme Konuları" adlı araştırmada amaç ergenlerde, eşcinsellerde, biseksüellerde, toplumsal cinsiyeti benimsemiş toplumlarda, etnik azınlıklarda, yaşlıları ve cinsiyet konusunu ele alarak flört kaygısı için önemli faktörleri açıklamaktır. Ayrıca bu araştırmada flört kaygısının sosyal kaygıdan nasıl ayrıldığına değinilmiştir.

Brice'nin (2012) yapmış olduğu "Flört Kaygısı ve Baba Flört Kuralları" adlı çalışmada amaç ergenlerin flört kaygısı deneyimi ile babaların ergenlerin flört ilişkileri arasındaki rolü incelemektir. Araştırmada babalar flört ilişkisi için birtakım kurallar sunmuş ve ardından bu kuralları tartışmışlardır. Araştırma sonucunda baba kaygısı, kısıtlayıcı kural kullanımı ve güvenlik ile doğrudan bir ilişki ortaya konulmamıştır bu da flört kaygısı seviyesi ile anlamlı bir şekilde ilişkili değildir. Ayrıca ergenlerin babaları ile yaşamış olduğu olumsuz ilişki deneyimleri arttıkça flört kaygısı seviyeleri de artmaktadır. Bu bağlamda ergenlerin babaları ile kurmuş olduğu ilişkiler önem arz etmektedir.

Adamczyk'nın (2015) yapmış olduğu "Genç yetişkin örneğinde Polonya dilindeki Flört Kaygısı Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Doğrulanması" adlı araştırmada amaç genç yetişkinler örnekleminde Glickman ve La Greca (2004) tarafından geliştirilen "Flört Kaygısı Ölçeği"ni Polonya kültürüne uyarlamak, flört ilişkilerinde olumsuz değerlendirilme korkusu, gerçek veya olası partnerlerde etkileşim sıkıntısı ve karşı cinsle olan etkileşimde sosyal sıkıntıyı belirlemektir. Sonuç olarak Polonya kültürüne uyarlanan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Beerthuisen'in (2023) "Şüpheliğin Flört Kaygısı Üzerindeki Etkisi ve İlişki Durumunun Düzenleyici Rolü" adlı araştırmada amaç literatürde var olan şüpheliğin flört kaygısı üzerindeki etkisi ve ilişki durumunun düzenleyici etkisini incelemektir. Araştırma 170 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada

“Şüphencilik Ölçeği” ve ergenler için “Flört Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda şüphencilikte yüksek puan alan bireylerin flört kaygısı seviyelerinin de yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca bir bireyin flört kaygısı seviyesinin ilişki durumundan bağımsız olduğu sonucuna varılmıştır.

1.3.3. Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Zeren, Yengil, Çelikel, Arık, Arslan’ın (2012) yapmış olduğu “Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı” adlı araştırmada amaç üniversite öğrencilerinin çocukluk döneminde istismara uğrama sıklığının belirlenmesi ve istismara ilişkin etkenlerin araştırılmasıdır. Araştırmaya yaş ortalaması 19.04 olan 150 öğrenci katılmıştır. Araştırmada “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları” ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya göre erkek öğrenciler duygusal, fiziksel ve cinsel istismar açısından kız öğrencilere göre daha yüksek puan almaktadır. Düşük sosyoekonomik seviyeye sahip ailede yetişen öğrencilerin duygusal ve diğer istismar açısından puanları anlamlı olarak daha yüksektir. Ayrıca boşanmış aileye sahip çocukların duygusal istismar puanları da anlamlı olarak daha yüksektir.

Kaya’nın (2014) yapmış olduğu “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formunun Türkçeye Uyarlanması” adlı araştırmada amaç Bernstein ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen ölçeğin Türk genç yetişkin örnekleme uygun uyarlamasını yapmaktır. Araştırmaya 306 öğrenci katılmıştır. Sonuç olarak yapılan analizler ve ölçümler neticesinde uyarlanan ölçek geçerli ve güveniliridir.

Cesur, Sayraç ve Korkmaz’ın (2018) yapmış olduğu “Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişkide Bilinçli Farkındalığın Rolü” adlı araştırmada amaç çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının sürekli kaygı üzerindeki doğrudan etkisini, bilinçli farkındalık aracılığıyla ise dolaylı etkisini incelemektir. Araştırmaya yaş ortalaması 22.89 olan 467 katılımcı katılmıştır. Araştırmada “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği”, “Bilinçli Farkındalık Ölçeği” ve “Sürekli Kaygı Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukluk dönemindeki fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ve ihmal

yaşantıları ile sürekli kaygı arasında bilinçli farkındalığın aracı rolünün olduğu bulunmuştur.

Türkkan ve Odacı'nın (2018) yapmış olduğu "Lise Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile Bilişsel Çarpıtma ve Yalnızlık Eğilimleri Arasındaki İlişki" adlı araştırmada amaç lise öğrencilerinde çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile yalnızlık ve bilişsel çarpıtma arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmaya 703 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği", ilişkilerle alakalı olan "Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği" ve "UCLA Yalnızlık Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre fiziksel kötüye kullanım ile yakınlıktan kaçınma ile pozitif yönde, zihin okuma ile ise anlamlı olarak negatif yönde ilişki vardır. Cinsel kötüye kullanım ile yakınlıktan kaçınma arasında anlamlı olarak pozitif yönde ilişki vardır. Duygusal kötüye kullanım ile yakınlıktan kaçınma arasında anlamlı olarak pozitif yönde, gerçek olmayan ilişki beklentisi ile zihin okuma arasında anlamlı yönde negatif ilişki vardır. Sonuç olarak çocukluk çağı örselenme yaşantılarının tüm alt boyutları bilişsel çarpıtma ve yalnızlık ile ilişkilidir.

Akşemsettinoglu'nun (2020) yapmış olduğu "Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları İlişki Doyumu ve Evlilik Beklentisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı araştırmada amaç romantik ilişki olan bireylerin çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının ilişki doyumu ve evlilik beklentisi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmaya 268 birey katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu", "İlişki Doyumu Ölçeği" ve "Evlilik Beklentisi Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmaya göre romantik ilişkisi olan bireylerin cinsel istismar ve evlilik beklentisi arasında anlamlı olarak olumsuz yönde ilişki bulunmuştur. Duygusal istismar ve ilişki doyumu ile anlamlı düzeyde olumsuz yönde ilişki bulunmuştur. Ayrıca kadınların erkeklere göre fiziksel ihmal ve istismar, duygusal ihmal açısından daha fazla maruz kaldığı görülmüştür. İlişki durumu nişanlı olan bireylerin evlilikten beklenti düzeyleri evli bireylere göre daha yüksektir.

Serçe'nin (2023) yapmış olduğu "Flört Şiddeti ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları: Reddedilme Duyarlılığı, Akılcı Olmayan İnançların Aracılık Rolü" adlı araştırmada amaç genç yetişkinlerin çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkide reddedilme duyarlılığı ve akılcı olmayan inançların aracılık rolünü incelemektir. Araştırmaya 960 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Flört Şiddeti Tutum Ölçeği", "Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği", "Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği" ve "İlişkilerde İnanç Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmaya göre çocukluk çağı örselenme yaşantıları, akılcı olmayan inançlar ve reddedilme duyarlılığı ile flört şiddeti tutumu arasında doğrudan negatif yönlü ilişki vardır. Sonuçta çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile flört şiddeti tutumu ilişkisinde reddedilme duyarlılığının ve akılcı olmayan inançların aracılık rolü vardır.

1.3.4. Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hildyard ve Wolfe'nin (2002) yapmış olduğu "Çocuk İhmal: Gelişimsel Sorunlar ve Sonuçları" adlı araştırmada amaç çocuk ihmalinin çocukların gelişimini nasıl etkilediğini belirlemektir. Araştırmada üç gelişimsel dönem ve temel gelişimsel süreçler incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre çocuk ihmalinin çocukların bilişsel, duygusal ve davranışsal gelişimleri üzerinde ciddi, kısa veya uzun süreli etkileri vardır.

Bernstein ve arkadaşlarının (2004) yapmış olduğu "Çocukluk Travma Anketi'nin Kısa Tarama Versiyonunun Geliştirilmesi ve Geçerliliği" adlı araştırmada amaç "Çocukluk Travma Anketi'nin kısa versiyonunu geliştirmektir. Araştırmada anketin geçerliliği için 1978 katılımcı üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik hesaplanmıştır. Araştırmanın sonucunda doğrulayıcı verilerin ölçüldüğü ergen alt grubu için anket geçerli ve güvenilirlerdir.

Sperry ve Widom'un (2013) yapmış olduğu "Yetişkinlikte Çocuk İstismarı ve İhmal, Sosyal Destek ve Psikopatoloji: Bir Öngörü Araştırması" adlı araştırmada amaç çocuk istismarı ve ihmalinin orta yaşta düşük düzeyde sosyal desteğe neden olup olmadığını belirlemek, çocuk istismarı ve ihmalinin sonraki olası sonuçlarında

sosyal desteğin aracılık rolünü belirlemektir. Araştırmada 1967-1971 yıllarında fiziksel ve cinsel istismar, ihmal öyküsü bulunan çocuklarla görüşülmüştür. Araştırmanın sonucuna göre sosyal destek çocukluk döneminde yaşanan istismara aracılık ederek olası sonuçları yumuşatmada önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle sosyal desteği daha yüksek olan erkek bireylerde kaygı ve depresyon seviyelerini yumuşatmıştır.

Gardner, Thomas, Erskine'nin (2019) yapmış olduğu “Beş Farklı Çocuk İstismarı Biçimi ile Depresif ve Anksiyete Bozuklukları Arasındaki İlişki: Bir Sistemik İnceleme ve Meta-Analiz” adlı araştırmada amaç sistemik inceleme ve meta-analiz ile çocuk istismarının 5 biçimi ile depresif ve kaygı bozuklukları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Yapılan tarama sonucunda 96'sı meta-analize dahil edilmiştir. Sonuç olarak çocuk istismarının beş türü ile zihinsel bozuklukların gelişimi arasında güçlü bir ilişki vardır.

Strathearn ve arkadaşlarının (2020) yapmış olduğu “Çocuk İstismarı ve İhmalinin Uzun Vadeli Bilişsel, Psikolojik ve Sağlık Sonuçları” adlı araştırmada amaç 14 veya 21 yaşlarındaki çocuklarda belirlenen uzun vadeli bilişsel, psikolojik, bağımlılık ve sağlık sonuçları üzerinde dört farklı türdeki istismar türlerinin etkisini araştırmaktır. Bunun için farklı veri tabanlarında literatür taraması yapılmıştır. Yapılan literatür taramasının sonucuna göre çocuk istismarı özellikle psikolojik açıdan yapılan istismarın ergenlik ve yetişkinlik üzerinde oldukça olumsuz etkileri vardır. Örneğin kaygı, depresyon, madde kullanımı ve bağımlılığı gibi sorunlara yol açabilmektedir. Bu bağlamda epigenetik mekanizmaların bireyin davranışını ve gelişimini etkileyebileceği düşünülmektedir.

Mihret ve Heinrichs'in (2024) yılında yapmış olduğu “Çocuk Kötü Muamelesinin Nesiller Arası Etkileri: Etiyopya'da Ergenlerin Anksiyete ve Depresyonu Üzerindeki Önemli Aracı ve Düzenleyici Rollerini Olan Mevcut Psikolojik Sıkıntının Rolü” adlı araştırmada amaç çocuk istismarı ve ihmalinin nesiller arasındaki ilişkilerini belirlemektir. Ayrıca bu deneyimin gençlik anksiyetesi ve depresyonu arasındaki ilişkilerini düşük gelirli ülkelerde incelemektir. Araştırma Etiyopya'daki ortaokullardan 231 ergen ve 185 ebeveyn üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucuna göre çocuk istismarı bir nesilden diğerine aktarılmaktadır. Bu bağlamda ebeveynlerin çocukluk dönemlerinde yaşamış olduğu istismar ve ihmal deneyimleri sonraki nesillerdeki ergenlerin ruh sağlığını etkileyebilmektedir.

1.3.5. Flört Kaygısı ve Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kalkan ve Özbek'in (2011) yapmış olduğu "Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Flört Kaygısını Yordar mı?" adlı çalışmada amaç çocukluk çağı örselenme yaşantılarının ergen örnekleminde flört kaygısını yordayıp yordamadığının belirlenmesidir. Çalışma bir üniversitedeki ergen olarak kabul edilen 297 kişiden oluşan birinci sınıf öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılan erkek katılımcıların yaş ortalaması 18.52, kadın katılımcıların yaş ortalaması ise 18.46'dır. Araştırmada "Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ölçeği" ve "Flört Kaygısı Envanteri-Ergen Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda flört kaygısı ile fiziksel kötüye kullanım, duygusal kötüye kullanım ve cinsel kötüye kullanım arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca duygusal kötüye kullanımın flört kaygısının anlamlı olarak yordamaktadır.

1.3.6. Flört Kaygısı ve Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

McClure ve Parmenter'in (2011) yapmış olduğu "Çocukluk Travması, Özellik Kaygısı ve Kaygılı Bağlanma, Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddeti Tahmin Eden Faktörler" adlı çalışmada amaç üniversite öğrencilerindeki çocukluk travması, özellik kaygısı ve kaygılı bağlanmanın flört şiddetini tahmin eden faktörlerin belirlenmesidir. Çalışma bir üniversitedeki 395 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 18.83'tür. 141 katılımcı flört ilişkisi olmadığını bildirmiştir. Katılımcılara "Ergenlikte Çatışma İçeren Flört Şiddeti Envanteri", "Çocukluk Travması Anketi", "Durum-Özellik Kaygı Envanteri", "Beck Depresyon Envanteri" ve "Yetişkin Bağlanma Ölçeği" kullanılmıştır. Üniversitedeki flört ilişkilerinde flört şiddetinin varlığı ile çocukluk dönemindeki duygusal ve fiziksel istismar, duygusal ve fiziksel ihmal ve özellik kaygısı arasında ilişki vardır. Bu araştırmaya göre genel kaygı düzeyi flört şiddeti ile

doğrudan bağlantılı değildir ancak romantik ilişkilerdeki kaygılı bağlanma flört şiddeti kurbanı olma ile ilişkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeline, araştırma grubuna, veri toplama araçlarına, veri toplama aşamasına ve “Üniversite Öğrencilerinin Flört Kaygısı Düzeylerinin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Tarafından Yordanması” amacıyla uygulanan analizlerin açıklamalarına yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Tarama tipi araştırmalar, genellikle sosyal bilimlerde büyük kitlelerin araştırmada incelenen değişkenlerin özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan betimsel modellerdir. Araştırmacı bu modelde araştırmada incelenen değişkenleri uygun bir ölçme aracı ile inceleyerek birtakım işlemlerle sonuca ulaşır (Can, 2019, s.8-9). Dolayısıyla bu araştırmada “Flört Kaygısı Düzeyleri” ile “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları” tarafından yordanabilirliği Çoklu Regresyon Analizi ile incelenecektir. Bu araştırmanın bağımlı değişkeni “Flört Kaygısı Düzeyleri” bağımsız değişkeni ise “Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları”dır.

2.2. ARAŞTIRMA GRUBU

Bu araştırmanın grubunu Doğu Anadolu Bölgesi’nde bir devlet üniversitesinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 369 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubu basit rastgele örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Bu yöntem evrendeki tüm birimlere seçilmek için eşit ve bağımsız olanak sunmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2013). Araştırma grubunda yer alan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgilere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımına Tablo 1.’de yer verilmiştir.

Tablo 1. *Yaş İlişkin Frekans Analizi Sonuçları*

Yaş	N	Yüzde (%)
18	37	10
19	81	22
20	92	24.9
21	54	14.6
22	50	13.6
23	32	8.7
24+	23	6.2

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılımcıların yaş oranının 18 yaşında %10 (N=37), 19 yaşında %22 (N=81), 20 yaşında %24.9 (N=92), 21 yaşında %14.6 (N=54), 22 yaşında (N=50), 23 yaşında %8.7, 24 yaş ve üzeri %6.2 (N=23) olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımlarına Tablo 2.'de yer verilmiştir.

Tablo 2. *Cinsiyete İlişkin Frekans Analizi Sonuçları*

Cinsiyet	N	Yüzde (%)
Kadın	207	56.1
Erkek	162	43.9
Toplam	369	100

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının %56.1'i (N=207) kadın, %43.9'unun (N=162) erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre dağılımlarına Tablo 3.'te yer verilmiştir.

Tablo 3. *Sınıf Düzeyine İlişkin Frekans Analizi Sonuçları*

Sınıf Düzeyi	Kadın	Erkek	Toplam	Yüzde(%)
1. Sınıf	82	101	183	49.6
2. Sınıf	46	23	69	18.7
3. Sınıf	39	8	47	12.7
4. Sınıf	40	30	70	19
Toplam	207	162	369	100

Tablo 3. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının 49.6'sı (N=183) 1. sınıf, %18.7'si 2. sınıf, %12.7'si 3. sınıf, %19'unun 4. sınıf olduğu görülmektedir. Katılımcıların flörtün olup olmamasına göre dağılımlarına Tablo 4.'te yer verilmiştir.

Tablo 4. *Flörtün Olup Olmamasına İlişkin Frekans Analizi Sonuçları*

Flört Durumu	Kadın	Erkek	N	Yüzde(%)
Flört Var	78	60	138	37.4
Flört Yok	129	102	231	62.6
Toplam	207	162	369	100

Tablo 4. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının %37.4'ünün (N=138) flörtü var, %62.6'sının (N=231) flörtü yoktur. Katılımcıların algılanan sosyoekonomik düzeye göre dağılımlarına Tablo 5.'te yer verilmiştir.

Tablo 5. *Algılanan Sosyoekonomik Düzeye İlişkin Frekans Analizi Sonuçları*

Algılanan Sosyoekonomik Düzey	N	Yüzde (%)
Düşük	18	4.9
Çok Düşük	15	4.1
Orta	289	78.3
Yüksek	45	12.2
Çok Yüksek	2	0.5
Toplam	369	100

Tablo 5. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının %4.9'unun (N=18) algıladığı sosyoekonomik düzey düşük, %4.1'nin algıladığı sosyoekonomik düzey çok düşük (N=15), %78.3'ünün (N=289) algıladığı sosyoekonomik düzey orta, %12.2'sinin (N=45) algıladığı sosyoekonomik düzey yüksek, %0.5'nin algıladığı sosyoekonomik düzey ise çok yüksektir. Katılımcıların anne eğitim durumuna göre dağılımlarına Tablo 6.'da yer verilmiştir.

Tablo 6. *Anne Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Analizi Sonuçları*

Anne Eğitim Durumu	N	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	36	9.8
Okuryazar	30	8.1
İlkokul	83	22.5
Ortaokul	61	16.5
Lise	85	23
Üniversite	69	18.7
Lisansüstü	5	1.4
Toplam	369	100

Tablo 6. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının %9.8'inin (N=36) anne eğitim durumu okuryazar değil, %8.1'inin (N=30) anne

eğitim durumu okuryazar, %22.5'inin (N=83) anne eğitim durumu ilkokul, %16.5'inin (N=61) anne eğitim durumu ortaokul, %23'ünün (N=85) anne eğitim durumu lise, %18.7'sinin (N=69) anne eğitim durumu üniversite, %1.4'ünün (N=5) anne eğitim durumu lisansüstüdür. Katılımcıların baba eğitim durumuna göre dağılımlarına Tablo 7.'de yer verilmiştir.

Tablo 7. *Baba Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Analizi Sonuçları*

Baba Eğitim Durumu	N	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	9	2.4
Okuryazar	16	4.3
İlkokul	52	14.1
Ortaokul	64	17.3
Lise	109	29.5
Üniversite	100	27.1
Lisansüstü	19	5.1
Toplam	369	100

Tablo 7. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının %2.4'ünün (N=9) baba eğitim durumu okuryazar değil, %4.3'inin (N=16) baba eğitim durumu okuryazar, %14.1'inin (N=52) baba eğitim durumu ilkokul, %17.3'ünün (N=64) baba eğitim durumu ortaokul, %29.5'inin (N=109) baba eğitim durumu lise, %27.1'inin (N=100) baba eğitim durumu üniversite, %5.1'inin (N=19) baba eğitim durumu lisansüstüdür. Katılımcıların anne-baba birliktelik durumuna göre dağılımlarına Tablo 8.'de yer verilmiştir.

Tablo 8. Anne-Baba Birliktelik Durumuna İlişkin Frekans Analizi Sonuçları

Anne-Baba Birliktelik Durumu	N	Yüzde (%)
Birlikte	349	94.6
Ayrı	20	5.4
Toplam	369	100

Tablo 8. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının %94.6'sının (N=349) anne babasının birlikte olduğu, %5.4'nün (N=20) anne babasının ayrı olduğu görülmektedir. Katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımlarına Tablo 9.'da yer verilmiştir.

Tablo 9. Kardeş Sayısı Durumuna İlişkin Frekans Analizi Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	Yüzde (%)
0	10	2.7
1	92	24.9
2	115	31.2
3	78	21.1
4	34	9.2
5	21	5.7
6+	19	5.1
Toplam	369	100

Tablo 9. incelendiğinde araştırmaya katılan toplam 369 katılımcının %2.7'sinin (N=10) kardeşinin olmadığı, %24.9'unun (N=92) bir kardeşi olduğu, %31.2'sinin (N=115) iki kardeşi olduğu, %21.1'nin (N=78) üç kardeşi olduğu, %9.2'sinin (N=34) dört kardeşi olduğu, %5.7'sinin (N=21) beş kardeşi olduğu, %5.1'inin (N=19) altı ve üzeri kardeşi olduğu görülmektedir.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırmada katılımcılardan bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan EK 1’de Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu formda katılımcıların yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, flört durumu, algılanan sosyoekonomik düzey, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne-babanın birlikteliği, kardeş sayısını öğrenmek amacıyla çeşitli sorular sorulmuştur.

2.3.2. Flört Kaygısı Ölçeği (FKÖ)

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Glickman ve La Greca (2004) tarafından geliştirilen “Flört Kaygısı Ölçeği”; Öz Soysal, Bakalım, Ogan (2023) tarafından uyarlanarak yetişkinlerin davranışlarını değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. 21 maddeden oluşan ölçek 5’li Likert tipindedir. “1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum”u ifade etmektedir. Bu ölçekte tersten kodlanan madde bulunmamaktadır. Olumsuz değerlendirme korkusu, sosyal stres-flört, sosyal stres-grup olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan 105’tir. Katılımcıların bu ölçekten yüksek puan alması flört kaygısı olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktörleri sonucunda ölçeğin iyi uyuma sahip olduğu ve iç tutarlılık katsayısının .94, olumsuz değerlendirme alt boyutunun .92, sosyal stres-flört alt boyutunun .81, sosyal stres-grup alt boyutunun .81 olduğu bulunmuştur. Yapılan bu analizler sonucunda ölçeğin güvenilir olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmada ise ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutları için Cronbach’s Alpha değeri olumsuz değerlendirme alt boyutu için .90, sosyal stres-flört alt boyutu için .87, sosyal stres-grup alt boyutu için ise .79 olarak hesaplanmıştır.

2.3.3. Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerden bir diğeri Bernstein ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirilen “Çocukluk Dönemi Örselenme

Yaşantıları Ölçeği”; Kaya (2014) tarafından uyarlanarak çocukluk dönemindeki istismar geçmişi ölçülmüştür. 28 maddeden oluşan 5’li Likert tipi bir ölçektir. “0=Hiçbir Zaman, 1=Nadiren, 2=Bazen, 3=Sıklıkla, 4=Çok Sık” biçiminde cevaplandırılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 125’tir. Ölçekten alınan yüksek puan çocukluk döneminde istismar yaşantılarının yoğun olarak yaşandığı anlamına gelmektedir. Ölçekte 2., 5., 7., 13., 26., ve 28. maddeler tersten puanlanmaktadır. 10., 16. ve 22. maddeler kontrol maddeleridir. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Fiziksel istismar (9. 11., 12., 15. ve 17. maddeler), cinsel istismar (20., 21., 23., 24., ve 27. maddeler), duygusal istismar (3., 8., 14., 18. ve 25. maddeler), fiziksel ihmal (1., 2., 4., 6. ve 26. maddeler) ve duygusal ihmaldir (5., 7., 13., 19. ve 28. maddeler) alt boyutlarıdır. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin yapı geçerliliğinin tatmin edici olduğu, güvenilirlik için hesaplanan iç tutarlılık katsayılarının fiziksel istismar için .81-.86, duygusal istismar için .84-.89, cinsel istismar için .92-.95, fiziksel ihmal için .61-.78 ve duygusal ihmal için .85-.91 olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak ölçek yeterli geçerlik ve güvenilirlik düzeyine sahiptir. Yapılan araştırmada ise ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri .52 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutları için Cronbach’s Alpha değeri fiziksel istismar alt boyutu için .50, cinsel istismar alt boyutu için .85, duygusal istismar alt boyutu için .74, fiziksel ihmal alt boyutu için .25, duygusal ihmal alt boyutu için ise .35 olarak hesaplanmıştır.

2.4. VERİ TOPLAMA AŞAMASI

Bu araştırma 2023-2024 eğitim öğretim döneminde Doğu Anadolu Bölgesi’nde bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 369 öğrenciye öğrenim gördükleri dersliklerde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Bu araştırma için Etik Kurul Onayı alınmıştır. Uygulama her sınıfta araştırmacı tarafından “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu”nun okunmasıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere araştırmanın amacı, uygulama yöntem, gizlilik ve güvenilirlik ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Yapılan açıklamalar doğrultusunda araştırmaya dahil olmak isteyen üniversite öğrencilerinden veri toplanmıştır. Uygulama yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür. Uygulama sonucunda toplanan 400 katılımcının veri setleri incelenmiş, eksik, özensiz ve hatalı veri setleri ayıklanmış, araştırmanın amacına uygun 369

katılımcının veri setleri araştırmaya dahil edilmiş, bu veriler üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir.

2.5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmanın veri analizi gerçekleştirilmeden önce araştırma verileri normallik açısından incelenmiştir. Bu bağlamda normallik değerlendirilmesi için her bir değişkenin arpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda değişkenlere ilişkin arpıklık ve basıklık değerinin literatürde kabul gören -1.50 ile +1.50 arasında yer aldığı dolayısıyla verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (Tabachnick, Fidell, Ullman, 2013, s.497-516). Parametrik testler evrene ilişkin sayı ile ifade edilebilen varlıkların özelliklerinin sınırlı bir evren içinde hesaplanması sonucunda bazı varsayımlarda bulunarak gerekli koşulların sağlandığı verilerle yapılan istatistiksel işlemlerdir (Can, 2019, s.32). Bu nedenlerle araştırmanın verileri parametrik istatistiki yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırmada flört kaygısının cinsiyet, flörtün olup olmaması, anne babanın birliktelik durumu açısından farklılaşıp farklılaşmadığını Bağımsız rneklemler İçin t Testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada flört kaygısının yaş, sınıf düzeyi, algılanan sosyoekonomik düzey, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı açısından farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiştir. Araştırmanın ana problemi olan “niversite ğrencilerinin Flört Kaygısı Düzeylerinin ocukluk Dönemi rselenme Yaşantıları Tarafından Yordanması”nı belirlemek ve yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, anne-babanın birlikteliği, kardeş sayısı değişkenlerinin flört kaygısını yordayıp yordamadığını belirlemek için oklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizi için SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler için “.05” anlamlılık düzeyi olarak belirlenmiş ve sonuçlar raporlaştırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde belirlenen problemler için analizler yapılmış ve bu analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırmanın problemlerine ilişkin elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

3.1. Flört Kaygısının Cinsiyet Açısından İncelenmesi

Flört kaygısının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem için t testi ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 10.'da sunulmuştur.

Tablo 10. *Flört Kaygısının Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları*

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	sd	t	p
Flört	Kadın	207	55.05	15.37	3.89	0.00
Kaygısı	Erkek	162	48.93	14.48		

Tablo 10. incelendiğinde katılımcıların flört kaygısının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları verilmiştir. Buna göre flört kaygısı açısından incelendiğinde kadınların puan ortalamaları $\bar{x}=55.05$ ve erkeklerin puan ortalamaları $\bar{x}=48.93$ olarak saptanmıştır. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını saptamak amacıyla bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda flört kaygısı ölçeğinde cinsiyete göre ($t=3.89$, $p<.05$) anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu saptanmıştır.

3.2. Flört Kaygısının Flörtün Olup Olmamasına Göre İncelenmesi

Flört kaygısının flört durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem için t testi ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 11.'de sunulmuştur.

Tablo 11. *Flört Kaygısının Flörtün Olup Olmamasına Göre t- Testi Sonuçları*

	Flört Durumu	N	$\bar{x}$	Sd	t	p
Flört	Flörtü Var	138	49.26	15.82	-3.052	.002
Kaygısı	Flörtü Yok	231	54.22	14.67		

Tablo 11. incelendiğinde katılımcıların flört kaygısının flörtün olup olmamasına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları verilmiştir. Buna göre flört kaygısı açısından incelendiğinde flörtü olanların puan ortalamaları $\bar{x}=49.26$ ve flörtü olmayanların puan ortalamaları $\bar{x}=54.22$ olarak saptanmıştır. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını saptamak amacıyla bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda flört kaygısı ölçeğinde flörtün olup olmamasına göre ($t=-3.052$, $p<.05$) anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu saptanmıştır.

3.3. Flört Kaygısının Anne- Babanın Birlikteliğine Göre İncelenmesi

Flört kaygısının anne-babanın birlikteliğine göre farklılaşp farklılaşmadığı bağımsız örneklem için t testi ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 12.'de sunulmuştur.

Tablo 12. *Flört Kaygısının Anne-Babanın Birlikteliğine Göre t- Testi Sonuçları*

	Anne- Babanın Birlikteliği	N	$\bar{x}$	Sd	t	p
Flört	Birlikte	349	52.55	15.20	.983	.326
Kaygısı	Ayrı	20	49.10	16.53		

Tablo 12. incelendiğinde katılımcıların flört kaygısının anne-babanın birlikteliği değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız gruplar için t testi sonuçları verilmiştir. Buna göre flört kaygısı açısından incelendiğinde anne-babası birlikte olanların puan ortalamaları $\bar{x}=52.55$ ve anne-babası ayrı olanların puan ortalamaları $\bar{x}=49.10$ olarak saptanmıştır. Ortalamalar arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını saptamak amacıyla bağımsız örneklem için t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda flört kaygısı ölçeğinde anne-baba birlikteliğine göre ($t=.983, p>.05$) anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

3.4. Flört Kaygısının Yaşa Göre İncelenmesi

Flört kaygısının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 13. ve Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 13. *Flört Kaygısının Yaşa Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler*

	Yaş	N	$\bar{x}$	SS
Flört Kaygısı	18	37	52.16	15.18
	19	81	50.70	14.02
	20	92	53.48	15.48
	21	54	54.35	16.33
	22	50	53.16	15.91
	23	32	50.59	15.32
	24+	23	50.22	15.76

Tablo 13. incelendiğinde 18 yaşında olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=52.16$, 19 yaşında olan katılımcıların $\bar{x}=50.70$, 20 yaşında olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=53.48$, 21 yaşında olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=54.35$, 22 yaşında olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=53.16$, 23 yaşında olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=50.59$, 24 ve üzeri yaşta olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=50.22$ olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Yaş Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	SS	sd	F	p
Flört Kaygısı	Gruplararası	790.773	6	.561	.762
	Gruplariçi	85090.836	362		
	Toplam	85881.610	368		

Tablo 14. incelendiğinde katılımcıların Flört Kaygısı Ölçeğinden aldığı puanların yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>.05$) tespit edilmiştir.

3.5. Flört Kaygısının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Flört kaygısının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 15. ve Tablo 16.'da sunulmuştur.

Tablo 15. Flört Kaygısının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler

	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS
Flört Kaygısı	1. Sınıf	183	50.90	14.42
	2. Sınıf	69	54.83	16.16
	3. Sınıf	47	54.64	15.54
	4. Sınıf	70	52.24	16.21

Tablo 15. incelendiğinde 1. sınıfa devam eden katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=50.90$, 2. sınıfa devam eden katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=54.83$, 3. sınıfa devam eden katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=54.64$, 4. sınıfa devam eden katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=52.24$ olduğu görülmektedir.

Tablo 16. *Sınıf Düzeyi Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları*

	Varyansın Kaynağı	SS	sd	F	p
Flört Kaygısı	Gruplararası	1053.75	3	1.511	.211
	Gruplariçi	84827.87	365		
	Toplam	85881.61	368		

Tablo 16. incelendiğinde katılımcıların Flört Kaygısı Ölçeğinden aldığı puanların sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ($p>.05$) tespit edilmiştir.

3.6. Flört Kaygısının Algılan Sosyoekonomik Düzeye Göre İncelenmesi

Flört kaygısının algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 17. ve 18.'de sunulmuştur.

Tablo 17. *Flört Kaygısının Algılanan Sosyoekonomik Düzeye Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler*

	Algılanan Sosyoekonomik Düzey	N	$\bar{x}$	SS
Flört Kaygısı	Çok Düşük	18	58.56	15.93
	Düşük	15	54.33	16.96
	Orta	289	52.97	14.98
	Yüksek	45	44.96	14.06
	Çok Yüksek	2	61.50	26.16

Tablo 17. incelendiğinde algılanan sosyoekonomik düzeyi çok düşük olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=58.56$, algılanan sosyoekonomik düzeyi düşük

olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=54.33$, algılanan sosyoekonomik düzeyi orta olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=52.97$, algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=44.96$, algılanan sosyoekonomik düzeyi çok yüksek olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=61.50$ olduğu görülmektedir.

Tablo 18. *Algılanan Sosyoekonomik Düzey Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları*

	Varyansın Kaynağı	SS	sd	F	p	Anlamlı Fark
Flört Kaygısı	Gruplararası	3490.71	4	3.855	.004*	1-4, 3-4
	Gruplarıçi	82390.91	364			
	Toplam	85881.61	368			

Tablo 18. incelendiğinde katılımcıların Flört Kaygısı Ölçeğinden aldığı puanların algılanan sosyoekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ($p<.05$) tespit edilmiştir. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Scheffe testinde, algılanan sosyoekonomik düzeyi çok düşük olan katılımcıların ($\bar{x}=58.56$) algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek olan katılımcılardan farklılaştığı ($\bar{x}=44.96$) ve algılanan sosyoekonomik düzeyi orta olan katılımcıların ($\bar{x}=52.97$) algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek olan katılımcılardan ($\bar{x}=44.96$) farklılaştığı belirlenmiştir.

3.7. Flört Kaygısının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Flört kaygısının anne eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 19. ve Tablo 20.'de sunulmuştur.

Tablo 19. *Flört Kaygısının Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler*

	Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	SS
Flört Kaygısı	Okuryazar Değil	36	50.94	14.68
	Okuryazar	30	49.77	16.27
	İlkokul	83	55.94	13.93
	Ortaokul	61	50.15	14.83
	Lise	85	54.15	17.69
	Üniversite	69	49.88	13.57
	Lisansüstü	5	49.80	9.52

Tablo 19. incelendiğinde anne eğitim durumu okuryazar değil olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=50.94$, anne eğitim durumu okuryazar olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=49.77$, anne eğitim durumu ilkokul olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=55.94$, anne eğitim durumu ortaokul olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=50.15$, anne eğitim durumu lise olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=54.15$, anne eğitim durumu üniversite olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=49.88$, anne eğitim durumu lisansüstü olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=49.80$ olduğu görülmektedir.

Tablo 20. *Anne Eğitim Durumu Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları*

	Varyansın Kaynağı	SS	sd	F	p
Flört Kaygısı	Gruplararası	2365.10	6	1.709	.118
	Gruplarıçi	83516.51	362		
	Toplam	85881.61	368		

Tablo 20. incelendiğinde katılımcıların Flört Kaygısı Ölçeğinden aldığı puanların anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>.05$) tespit edilmiştir.

3.8. Flört Kaygısının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Flört kaygısının baba eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 21. ve Tablo 22.'de sunulmuştur.

Tablo 21. *Flört Kaygısının Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler*

	Baba Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	SS
Flört Kaygısı	Okuryazar Değil	9	54.88	17.49
	Okuryazar	16	48.00	17.03
	İlkokul	52	55.81	15.88
	Ortaokul	64	53.44	13.08
	Lise	109	51.94	15.56
	Üniversite	100	53.02	16.06
	Lisansüstü	19	46.58	10.01

Tablo 3.8.1. incelendiğinde baba eğitim durumu okuryazar değil olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=54.88$, baba eğitim durumu okuryazar olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=48.00$, baba eğitim durumu ortaokul olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=55.81$, baba eğitim durumu ortaokul olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=53.44$, baba eğitim durumu lise olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=51.94$, baba eğitim durumu üniversite olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=53.02$, baba eğitim durumu lisansüstü olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=46.58$ olduğu görülmektedir.

Tablo 22. *Baba Eğitim Durumu Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları*

	Varyansın Kaynağı	SS	sd	F	p
Flört	Gruplararası	1953.752	6	1.404	.212
Kaygısı	Gruplariçi	83927.858	362		
	Toplam	85881.61	368		

Tablo 22. incelendiğinde katılımcıların Flört Kaygısı Ölçeğinden aldığı puanların baba eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı ($p>.05$) tespit edilmiştir.

3.9. Flört Kaygısının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesi

Flört kaygısının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü ANOVA ile incelenmiş ve analize ilişkin sonuçlar Tablo 23. ve Tablo 24.'te sunulmuştur.

Tablo 23. *Flört Kaygısının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesine İlişkin Betimleyici İstatistikler*

	Kardeş Sayısı	N	$\bar{x}$	SS
Flört Kaygısı	0	10	53.80	14.18
	1	92	50.39	17.16
	2	115	52.75	13.96
	3	78	53.22	15.05
	4	34	52.76	14.63
	5	21	50.95	15.92
	6+	19	56.21	16.19

Tablo 23. incelendiğinde kardeş sayısı 0 katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=53.80$, kardeş sayısı 1 olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=50.39$, kardeş

sayısı 2 olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=52.75$, kardeş sayısı 3 olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=53.22$, kardeş sayısı 4 olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=52.76$, kardeş sayısı 5 olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=50.95$, kardeş sayısı 6 ve üzeri olan katılımcıların puan ortalamalarının $\bar{x}=56.21$ olduğu görülmektedir.

Tablo 24. *Kardeş Sayısı Değişkeninin Flört Kaygısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları*

	Varyansın Kaynağı	SS	sd	F	p
Flört	Gruplararası	780.887	6	.554	.767
Kaygısı	Gruplariçi	85100.723	362		
	Toplam	85881.610	368		

Tablo 24. incelendiğinde katılımcıların Flört Kaygısı Ölçeğinden aldığı puanların kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ($p>.05$) tespit edilmiştir.

3.10. Üniversite Öğrencilerinin Flört Kaygısı Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet, Flörtün Olup Olmaması, Algılanan Sosyoekonomik Düzey, Kardeş Sayısı, Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Tarafından Yordanması

Tablo 25.'te üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey (ASED), kardeş sayısı, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının (ÇÖY) flört kaygısı düzeylerini yordaması Çoklu Regresyon Analizi ile incelenmiştir.

Tablo 25. *Flört Kaygısı Düzeylerinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları*

Değişken	B	Standart Hata _B	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	39.408	10.214		3.858	.000		
Yaş	-.151	.439	-.017	-.345	.730	-.003	-.018
Cinsiyet	7.084	1.485	.230	4.770	.000	.199	.243
Flörtün Olup Olmaması	-5.000	1.512	-.159	-3.308	.001	-.157	-.171
ASED	-3.221	1.186	-.130	-2.716	.007	-.158	-.141
Kardeş Sayısı	-.003	.515	.000	-.005	.996	.056	.000
ÇÖY	.623	.098	.306	6.321	.000	.292	.315
R=.425		R ² =.181					
F ₍₆₋₃₆₂₎ =13.317		p=.000					

Tablo 25. incelendiğinde cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları birlikte flört kaygısı düzeyleri ile yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir, R=.425, R²=.181, p<.01. Adı geçen dört değişkenle birlikte, flört kaygısı düzeylerindeki toplam varyansın yaklaşık %18'ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β) göre, yordayıcı değişkenlerin flört kaygısı düzeyleri üzerindeki görelî önem sırası; çocukluk dönemi örselenme yaşantıları, cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzeydir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları değişkenlerinin flört kaygısı düzeyleri üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre flört kaygısı düzeylerinin yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) aşağıda verilmiştir.

*flört kaygısı düzeyleri*¹=39.408+7.084*cinsiyet*-5.000*flörtün olup olmaması*-
3.221*algılanan sosyoekonomik düzey*+0.623*çocukluk dönemi örselenme yaşantıları*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanmasını incelemek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen bulguların ilgili literatürden yola çıkarak yorumlanması amaçlanmaktadır.

4.1. TARTIŞMA

Flört kaygısının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda kadınların puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulguya paralel olarak Çiftçi'nin (2018) yapmış olduğu bir araştırmada kadınların flört kaygısı puanlarının erkeklerin flört kaygısı puanlarından daha fazladır. La Greca ve Mackey'in (2007) yaptığı araştırmada bu bulgulara paralel olarak kızların erkeklere göre daha yüksek düzeyde flört kaygısı gösterdiği gözlemlenmiştir. Yine Çiftçi ve Gülaçtı'nın (2019) yapmış olduğu bir araştırmada kadınların flört kaygısı puanları erkeklerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Yapılan analizler ve literatürde bulunan bu sonuçlara göre kadınların flört kaygısı puanlarının erkeklerden daha yüksek olması kadınların flört durumlarında daha gergin olmasına neden olabilmektedir. Feiring'e göre (1999) ergen kızların flört ilişkilerine duygusal olarak daha fazla yaptırım yapması, ilişkilerde bağlılık ve bağlanma gibi kavramlara daha fazla değer atfetmesi gibi nedenlerle yaşadıkları flört kaygısını da arttırdığı bulunmuştur. Ergenliğin devamı olan üniversite döneminde kadın öğrencilerin flört kaygısının ergenlikteki anlayışının paralel bir biçimde devam etmesi ve döngüyü sürdürmesi bu dönemdeki kadınların flört kaygısının erkek öğrencilerden daha yüksek olmasını açıklayabilir. Bu bulgunun aksine Tomaç-Aslan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada flört kaygısı seviyesi, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Yine Kalkan ve Özbek'in (2011) yapmış olduğu araştırmada flört kaygısının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Flört kaygısının flörtün olup olmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda flörtü olmayanların flört kaygısı puanlarının flörtü olanlara göre daha yüksek olduğu ve farklılığın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tomaç-Aslan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada flört kaygısı düzeyi kadın öğrencilerde devam eden ilişkisi olan öğrencilerde daha düşük, devam eden ilişkisi olmayan öğrencilerde daha yüksek bulunmuştur. Yani kadın öğrencilerin devam eden ilişki süreleri arttıkça flört kaygısı azalmaktadır. Erkek öğrenciler için ise ilişki deneyimleri arttıkça flört kaygısının azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. La Greca ve Mackey'in (2007) yapmış olduğu araştırmada şu anda bir romantik ilişkisi olmayan ergenlerin ve hiç romantik ilişkisi olmayan ergenlerin romantik ilişkisi olan ergenlere göre daha yüksek düzeyde flört kaygısı gösterdiği gözlemlenmiştir. Yapılan analizler ve literatürde bulunan bulgular sonucunda flört kaygısı yaşayan bireylerin romantik ilişkilere kaçınma durumunun olması, karşı cinsten birileri ile gerçekleştirdikleri buluşmalarda beğenilme kaygısı yaşaması, beden imajı algısının düşük olması ve bunların sonucunda kendiyile ilgili olumsuz düşüncelere sahip olması ilişkiye sahip olmayan bireylerin flört kaygılarının daha yüksek olmasını açıklayabilir (Kalkan, 2008 Yonar, Demir, 2020; Tomaç-Aslan, 2015). Ayrıca bireyin şüpheli düşüncelere sahip olması sonucunda bir ilişki içerisinde var olmanın kendini huzursuz hissettireceği ve var olan bu şüpheli düşüncelerinin gerçekleşeceği düşüncesiyle ilişki içerisinde olmaması bireyin flört kaygısını arttırabilir. Yani şüpheli bireylerin flört kaygısına sahip olma ihtimali de artmaktadır (Beerthuisen, 2023).

Flört kaygısının anne-babanın birlikteliğine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda flört kaygısının puan ortalamaları, anne babası birlikte olanların puan ortalamalarının anne babası birlikte olmayanlara göre daha yüksek olduğu ancak bu farkın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatüre bakıldığında bu bulgunun incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Flört kaygısının anne babası birlikte olan bireylerde daha yüksek olması ancak bu sonucun anlamlı olmaması birtakım faktörler göz önünde bulundurularak değerlendirilebilir. Örneğin bireyin anne babasının evli olması ancak bu evlilikte çatışmaların sıklıkla görülmesi ve çocuğun bu ilişki biçimini modellemesi sonucunda birey ilişki içerisine girerken flört kaygısı yaşayabilir (Sutherland, 2014). Anne babası birlikte olmayan bireyler ise iş birliği yapma becerilerinin gelişmesine bağlı olarak bir ilişki içerisinde

kendini rahat hissedebilir, flört kaygısı yaşama ihtimalleri de bu açıdan düşük olabilmektedir (Delos Santos, 2022). Ayrıca bazı bireyler flört ilişkisi kurarken diğer bireylere göre daha rahat bir tutum sergileyebilmektedir. Bunun arka planında bireyin aile ortamındayken ve özellikle ilk çocukluk yıllarında oluşturmuş olduğu farklı ihtiyaçlar ve farklı motivasyonların olması düşünülebilir. Erken içsel temsilleri birey için güvenli ve destekleyici bir biçimde oluşmuşsa birey bir flört ilişkisi içerisine girerken bunları kullanarak daha az flört kaygısı yaşayabilmektedir (Butcher, 1998).

Flört kaygısının yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda flört kaygısının yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya paralel olarak Tomaç-Aslan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada da flört kaygısının yaşa göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Beerthuizen'in (2023) yapmış olduğu araştırmada ise yaş arttıkça flört kaygısının düştüğü gözlemlenmiştir. Elde edilen bu bulgu ve literatürdeki bulgular göz önüne alındığında Bowlby'nin (1979) bağlanma kuramı ile açıklanabilir. Bowlby'a göre (1979) ilişki için içsel temsiller bakımveren kişi ile ilk etkileşimlere dayalı olarak oluşur. Örneğin birey güvenli bir şekilde bağlanma gerçekleşmişse veya kaygılı-kaçıngan bir bağlanma gerçekleştirmişse bu bağlanma biçimi yaşa bağlı olarak değişim göstermemektedir ve birey bu ilişki anlayışını yaşa bağlı olarak değiştirmeksizin flört ilişkilerinde de kullanmaya devam ettirmektedir. Flört kaygısının yaşa bağlı olarak değişmemesinin nedeninin bu kuramsal temele bağlı olarak gerçekleştiği düşünülmektedir.

Flört kaygısının sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan analizler sonucunda flört kaygısının puan ortalamalarının sırasıyla 2. sınıf, 3. sınıf, 4. sınıf ve 1. sınıf olduğu ancak bu puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde bu bulgunun ele alındığı başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bowlby' a göre (1979) flört kaygısı düzeyleri çocuğun erken dönemdeki içsel temsillerine dayandığından sınıf düzeyine bağlı olarak değişmeyeceği düşünülmektedir.

Flört kaygısının algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda flört kaygısının; algılanan sosyoekonomik düzeyi çok düşük olan katılımcıların, algılanan sosyoekonomik

düzeyi yüksek olan katılımcılardan farklılaştığı ve algılanan sosyoekonomik düzeyi orta olan katılımcıların, algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek olan katılımcılardan anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Tomaç-Aslan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada gelir seviyesi düştükçe flört kaygısı seviyesi artmaktadır. Elde edilen bulgular ve literatürde var olan sonuçlar birlikte göz önüne alınıp değerlendirildiğinde gelir seviyesine bağlı olarak flört kaygısının yaşanması sosyal karşılaştırma teorisine bağlı olarak değerlendirilebilir. Morry ve Sucharyna'ya göre (2016; 2019) birey flört ilişkisi içerisindeyken kendisini başkalarıyla karşılaştırmakta buna bağlı olarak kendi bilişsel yorumları çerçevesinde flört ilişkilerinde bağlılık, ilişki tatmini ve mutluluk gibi diğer değişkenlere aracılık etmektedir. Algılanan sosyoekonomik seviyesi düşük olan bireyler flört ilişkilerinde kendini başkalarıyla karşılaştırma yoluna girerek kısıtlama içerisinde hissedip daha yüksek düzeyde flört kaygısı yaşayabileceği düşünülmektedir.

Flört kaygısının anne eğitim seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda flört kaygısının anne eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Tomaç-Aslan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada kadın öğrenciler için flört kaygısı anne eğitim seviyesi azaldıkça flört kaygısı puanlarının da anlamlı olarak arttığı bulunmuştur. Bireyin anne eğitim düzeyine göre flört kaygısının farklılaşmaması her bireyin içinde bulunduğu aile dinamiğinin farklı olmasından ötürü aile içi öykünün ele alınması ve genetik faktörlere bağlı olarak da değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Flört kaygısının baba eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda flört kaygısının baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca paralel olarak Tomaç-Aslan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada flört kaygısının baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılabilir. Tüm bu bulgular ele alınıp değerlendirildiğinde flört kaygısının baba eğitim düzeyine göre farklılaşmaması sosyal öğrenme kuramı çerçevesinden açıklanabilmektedir. Sosyal öğrenme kuramına göre bireyler çevrelerinden öğrendikleri davranışları benimseyerek bir öğrenme gerçekleştirirler (Bandura, 1977, s. 141-145). Baba eğitim seviyesine göre flört kaygısının değişmeme nedeni bireylerin aile içinden ve çevreden

gözlemledikleri davranışların sonuçlarına dayanabilir. Birey aile içinden ve çevreden flört kaygısını öğrenerek benimsemiş olabilmektedir.

Flört kaygısının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair yapılan analizler sonucunda flört kaygısının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde bu bulgunun ele alınıp açıklandığı başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Kardeş sayısına göre flört kaygısının anlamlı bir farklılık göstermemesinin nedeni yine bireyin kendi benlik algısı, yaşamış olduğu farklı deneyimler ve kültürler, dinamik aile ortamına göre değişiklik göstermesi olabilmektedir.

Üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin yaş, cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, kardeş sayısı, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanasının incelenmesine dair yapılan analizler sonucunda cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları birlikte flört kaygısı düzeyleri ile yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir. Bu bulguya paralel olarak Kalkan ve Özbek'in (2011) yapmış olduğu araştırmadaki aşamalı çoklu regresyona göre duygusal kötüye kullanım flört kaygısını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Çocuklukta yaşanan örselenme yaşantıları bireyin var olan şemalarını yıkıcı hale getirir, bütünlüğünü bozar, çocukta birtakım olumsuz duygulanımların meydana gelmesine ve bunu gelecek ilişkileri için kullanmaya hazır hale gelmesine neden olur. Yine çocuğun bakım verenleri veya çevresinde var olan kişilerle girmiş olduğu olumsuz deneyimlerle çocuk etrafındaki bireylere karşı kaygılı-kaçıngan bağlanmasını sürdürür. Üniversite öğrencilerinin çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının flört kaygısını yordaması, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının etkisi ile ilişki anlayışının temelden bozularak ilişkilere yansması ve bunun sonucunda da flört kaygısının meydana gelmesini düşündürmektedir. Flört kaygısı düzeyleri için bireyin cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarını ele alıp değerlendirmek önem arz etmektedir.

SONUÇ

Bu araştırmanın ana problemi “Üniversite Öğrencilerinin Flört Kaygısı Düzeylerinin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Tarafından Yordanması”nı incelemek olarak belirlenmiştir. Bu problemden yola çıkarak alt problemler oluşturulmuş ve bunları incelemek amacıyla birtakım analizler uygulanmış, bu analizler sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara dair sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

1. Araştırmaya katılan katılımcıların flört kaygısı puanları yaşa göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
2. Araştırmaya katılan kadın katılımcıların flört kaygısı puanları erkek katılımcılara göre anlamlı açıdan daha yüksektir.
3. Araştırmaya katılan katılımcıların flört kaygısı puanları sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
4. Araştırmaya katılan flörtü olmayan katılımcıların flört kaygısı puanları araştırmaya katılan flörtü olan katılımcılara göre anlamlı açıdan daha yüksektir.
5. Araştırmaya katılan katılımcıların flört kaygısı puanları algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılık göstermektedir.
6. Araştırmaya katılan katılımcıların flört kaygısı puanları anne eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
7. Araştırmaya katılan katılımcıların flört kaygısı puanları baba eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
8. Araştırmaya katılan anne-babası birlikte olan katılımcıların flört kaygısı puanları anne-babası ayrı olan katılımcılara göre daha yüksek ancak bu farklılık anlamlı değildir.
9. Araştırmaya katılan katılımcıların flört kaygısı puanları kardeş sayısına göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.
10. Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyet, flörtün olup olmaması, algılanan sosyoekonomik düzey, çocukluk dönemi örselenme yaşantıları flört kaygısı düzeylerini yordamaktadır.

ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgular özetlenip elde edilen sonuçlardan yola çıkarak birtakım önerilerde bulunulacaktır.

1. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin flört kaygısı düzeylerinin çocukluk dönemi örselenme yaşantıları tarafından yordanması incelenmiştir. Üniversite ortamının flört ilişkilerini yaşamak için bireye bir ortam sunması ve bireyin benliğinin biraz daha olgun olması gibi durumlardan yola çıkarak üniversite öğrencileri seçilmiştir. Flört kaygısını çalışacak olan araştırmacılar için ergenlik dönemiyle birlikte karşı cinse olan ilginin attığı dönemler olan ortaokul, lise dönemleri ve bireyde halihazırda olan bir ilişki anlayışının sürdürüldüğü üniversite döneminden sonraki dönem olan yetişkinlik döneminde bu araştırmaların yapılması önerilebilir.
2. Bu araştırmada araştırmacının hazırlamış olduğu kişisel bilgi formundaki değişkenlere (cinsiyet, flört durumu, anne-babanın birlikteliği, yaş, sınıf düzeyi, algılanan sosyoekonomik düzey, anne eğitim, baba eğitim, kardeş sayısı) ek olarak literatürde var olan araştırmalardan hareketle yeni değişkenlerle analiz yapılması önerilebilir.
3. Bu araştırmada araştırmaya katılan katılımcılar Doğu Anadolu'da bir ilde öğrenim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın farklı bölgelerdeki katılımcılar ve farklı üniversitelerdeki katılımcılar için yapılarak daha kapsamlı bir çalışma yapılması önerilebilir.
4. Bu araştırmadan hareketle çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının flört kaygısı düzeylerini yordaması göz önünde bulundurulduğunda, çocukluk dönemi örselenme yaşantılarına maruz kalmış bireyler için iletişim becerileri eksikliği, çatışma çözümünde yetersizlik, bağlılık ve özerk olma durumlarını geliştirebilecek önleyici müdahaleler,

psikoeğitim programları okul psikolojik danışmanları tarafından uygulanabilir.

5. Önleyici müdahaleler kapsamında anaokulu, ilkokul, ortaokul yıllarındaki çocukların ebeveynlerine yönelik ruh sağlığı çalışanları tarafından çocukluk dönemi örselenme yaşantılarının etkisini anlatan psikoeğitim programları verilebilir.
6. Bu araştırmanın sonucuna göre kadın katılımcıların flört kaygısı düzeylerinin daha yüksek düzeyde olmasından hareketle kadınların güven alanlarını sağlayabilecekleri destek grupları ve atölyeler ruh sağlığı çalışanları tarafından düzenlenebilir.
7. Bu araştırmanın sonucuna göre flörtü olmayanların flört kaygısı düzeyleri flörtü olanlara kıyasla daha yüksek düzeyde olmasından hareketle flört kaygısı düzeyleri yüksek olan flörtü olmayan bireyler için grupla psikolojik danışma, sosyal beceri geliştirme programları ruh sağlığı çalışanları tarafından düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Abrahams, M. F.** (1994). Perceiving flirtatious communication: An exploration of the perceptual dimensions underlying judgments of flirtatiousness. *Journal of Sex Research*, 31(4), 283-292. doi: 10.1080/00224499409551763
- Acehan, S., Bilen, A., Ay, M. O., Gülen, M., Avcı, A., & İçme, F.** (2013). Evaluation of child abuse and neglect. *Arch Med Rev J*, 22(4), 591-614.
- Adamczyk, K.** (2015) Development and validation of the Polish-language version of the Dating Anxiety Scale in a sample of young adults. *Psychologia Spoeczna*, 4(35), 478-488. doi: 10.7366/1896180020153508
- Adamczyk, B.** (2016). Bad touch (pedophilia)—the stolen innocence of a child. The analysis of the phenomenon and the forms of aid offered to pedophiles' victims in Poland. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, (1), 3-9.
- Adegboyega, L. O., Ajiboye, S. K., & Abdulkareem, S.** (2023). Incest: A Threat to Family Security. *Canadian Journal of Family and Youth/Le Journal Canadien de Famille et de la Jeunesse*, 15(1), 63-76. doi: 10.29173/cjfy29912
- Akşemsettinoglu, S.** (2020). *Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları İlişki Doyumu ve Evlilik Beklentisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Al Balushi, S. S.** (2023). Did Child Neglect Cause Severe Injuries in Nine Children?: Case series from a regional hospital in Oman. *Sultan Qaboos University Medical Journal*, 23(2), 245. doi: 10.18295/squmj.3.2022.026

- Alisinoğlu, F., Ulutaş İ.** (2003). Çocukların kaygı düzeyleri ile annelerinin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 28(128). 65-71.
- Altıparmak, S., Yıldırım, G., Yardımcı, F., & Ergin, D.** (2013). Annelerden alınan bilgilerle çocuk istismarı ve etkileyen etkenler. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14(4). doi: 10.5455/apd.39819
- American Psychological Association.** (2018). *Anxiety*. Erişim adresi: <https://dictionary.apa.org/anxiety>
- American Psychiatric Association.** (2013). *Anxiety Disorders*. In Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.). Washington: American Psychiatric.
- American Psychiatric Association.** (2022). *Paraphilic Disorders*. In Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.). Washington: American Psychiatric.
- Anda, R. F., Whitfield, C. L., Felitti, V. J., Chapman, D., Edwards, V. J., Dube, S. R., & Williamson, D. F.** (2002). Adverse childhood experiences, alcoholic parents, and later risk of alcoholism and depression. *Psychiatric Services*, 53(8), 1001-1009. doi: 10.1176/appi.ps.53.8.1001
- Andersen, T. H.** (2008). Speaking about the unspeakable: Sexually abused men striving toward language. *American Journal of Men's Health*, 2(1), 25-36. doi: 10.1177/1557988307308107
- Arkowitz, H., Hinton, R., Perl, J., ve Himadi, W.** (1978). Treatment strategies for dating anxiety in college men based on real-life practice. *The Counseling Psychologist*, 7(4), 41-46.
- Ayoub, C. C., Alexander, R., Beck, D., Bursch, B., Feldman, K. W., Libow, J. & Yorker, B.** (2002). Position Paper: Definitional Issues in Munchausen by Proxy: APSAC Taskforce on Munchausen by Proxy, Definitions

Working Group. *Child Maltreatment*, 7(2), 105-111. DOI: 10.1177/1077559502007002002

Bakırcıoğlu, R. (2016). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü* (2.bs.). Ankara: Anı.

Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. <https://books.google.com.tr/>

Barroso-Corroto, E. Cobo-Cuenca, A. I., Laredo-Aguilera, J. A., Santacruz-Salas, E., Pozuelo-Carrascosa, D. P., Rodríguez-Cañamero, S., Martín-Espinosa, N. M., Carmona-Torres, J. M. & Carmona-Torres, J. M. (2023). Dating violence, violence in social networks, anxiety and depression in nursing degree students: A cross-sectional study. *Journal of Advanced Nursing*, 79(4), 1451-1463. doi: 10.1111/jan.15170

Bateson, M., Brilot, B., & Nettle, D. (2011). Anxiety: an evolutionary approach. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 56(12), 707-715.

Beerthuizen, A. (2023). *The Effect of Cynicism on Dating Anxiety and The Moderating Role of Relationship Status*. University of Tilburg, Netherlands.

Bensley, L., Rugglers, D., Simmons, K. W., Harris, C., Williams, K, Putvin, T., & Allen, M. (2004). General population norms about child abuse and neglect and associations with childhood experiences. *Child Abuse & Neglect*, 28, 1321-1337. doi: 10.1016/j.chiabu.2004.07.004

Berkowitz, C. D. (2017). Physical abuse of children. *New England Journal of Medicine*, 376(17), 1659-1666. doi: 10.1056/NEJMc1701446

Berne, E. (1958). Transactional analysis: A new and effective method of group therapy. *American Journal of Psychotherapy*, 12(4), 735-743.

Bernet, W. (1997). Practice parameters for the forensic evaluation of children and adolescents who may have been physically or sexually abused. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent*

Psychiatry, 36(10), 37S-56S. doi: 10.1097/00004583-199710001-00004

- Bernstein, D. P., Stein, J.A., Newcomb, M.D., Walker, E., Pogge, D., Ahluvalia, T., Stokes, J., Handelsmen, L., Medrano, M., Desmond, D. ve Zule, W.** (2003). Development And Validation Of A Brief Screening Version Of The Childhood Trauma Questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 27, 169–190. doi: 10.1016/S0145-2134(02)00541-0
- Bhochhibhoya, S., Maness, S. B., Cheney, M., & Larson, D.** (2021). Risk factors for sexual violence among college students in dating relationships: An ecological approach. *Journal of interpersonal violence*, 36(15-16), 7722-7746. doi: 10.1177/0886260519835875
- Bigun, S.** (2020). *The development of a community based response towards families with special needs who have been victims of abuse.* (Doctoral dissertation). University of Durban Technology, South Africa. doi: 10.51415/10321/3997
- Bowlby, J.** (1979). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 2(4), 637-638. doi: 10.1017/S0140525X00064955
- Breggin, P. R.** (1964). The psychophysiology of anxiety: with a review of the literature concerning adrenaline, *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 139(6), 558-568. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books>
- Bretherton, I.** (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759–775. doi: 10.1037/0012-1649.28.5.759
- Brice, C. S.** (2012). *Dating Anxiety and Paternal Dating Rules.* (Doctoral thesis). University of West Virginia, Morgantown.
- Brisini, K. S. C., Solomon, D. H.** (2019). Relational turbulence in college dating relationships: Measurement, construct validity, and comparison to

- marriage. *Communication Quarterly*, 67(4), 424-443. doi: 10.1080/01463373.2019.1605398
- Bruno, L.** (2022). Economic abuse from child and youth perspectives: A review of the literature. *Social Inclusion*, 10(4), 29-38. doi: 10.17645/si.v10i4.5396
- Butcher, K. H.** (1998). *Influence of current parent-child relationships on dating motivations in young adulthood*. (Doctoral Thesis). University of North Texas, Counseling Psychology, USA.
- Butler, A. C.** (2013). Child sexual assault: Risk factors for girls. *Child Abuse & Neglect*, 37(9), 643-652. doi: 10.1016/j.chiabu.2013.06.009
- Burger, J. M.** (2006). *Kişilik* (1.bs.). İstanbul: Kaknüs.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.** (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Campbell, L., & Marshall, T.** (2011). Anxious attachment and relationship processes: An interactionist perspective. *Journal of Personality*, 79(6), 1219-1250. doi: 10.1111/j.1467-6494.2011.00723.x
- Can, A.** (2019). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi* (7.bs.). Ankara: Pegem.
- Canel, A. N.** (2016). Compatibility of the Relationship of Early Recollections and Life Style with Parent Schemas Obtained through Adlerian Interviews. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16(3), 891-914.
- Centers for Disease Control and Prevention.** (CDC, 2022). Violence Prevention: Child Abuse and Neglect. Erişim adresi: <https://www.cdc.gov/violenceprevention/childabuseandneglect/>
- Cesur, D.** (2020). *Susma! Konuş Çocuk* (5.bs.). İstanbul: Yediveren.

- Cesur, G., Sayraç, N. ve Korkmaz, E.** (2018). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ve sürekli kaygı arasındaki ilişkide, farkında olunan rol. *Türk Psikoloji Dergisi*, 33(81), 97-112.
- Chavatel, W.** (2022). Revelatory Anxiety and Dissociative Disorders: An Existential-Humanistic Approach. *Journal of Humanistic Psychology*, 0 (0). doi: 10.1177/00221678221138385
- Chorney, D. B., Morris, T. L.** (2008). The changing face of dating anxiety: Issues in assessment with special populations. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 15(3), 224.
- Christian, C. W., Committee on Child Abuse and Neglect.** (2015). The evaluation of suspected child physical abuse. *Pediatrics*, 135(5), e20150356. doi: 10.1542/peds.2015-0356
- Cömert, I. T., Uğraş, S., İşlek, D. S. & Yükseloğlu, E.H.** (2018). A review about munchausen syndrome by proxy: form of child abuse. *Forensic Research & Criminology International Journal*, 6(2), 86-88.
- Changy, E.** (2008). The evolutionary function of flirting. *Communication Research*, 9, 105-117.
- Claussen, A. H., Crittenden, P. M.** (1991). Physical and psychological maltreatment: Relations among types of maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 15(1-2), 5-18. doi: 10.1016/0145-2134(91)90085-R
- Compton, A.** (1972). A study of the psychoanalytic theory of anxiety. I. The development of Freud's theory of anxiety, *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 20(1), 3-44. doi: 10.1177/000306517202000101
- Cresswell, J.** (Ed.). (2010). *Oxford Dictionary of Word Origins*. USA: Oxford University.
- Csenge, Hargittay., Xenia, Gonda., Bernadett, Márkus., Zsófia, Sipkovits., Krisztián, Vörös., László, Kalabay., Zoltan, Rihmer., Péter,**

- Torzsa.** (2021). The relationship between anxiety and diabetes. *Orvosi Hetilap*, 162(31), 1226-1232. doi: 10.1556/650.2021.32169
- Cüceloğlu, D.** (2018). *İnsan ve Davranışı* (36. bs.). İstanbul: Remzi.
- Çiftci, Z.** (2018). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Çiftci, Z., Gülaçtı, F.** (2019). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1282-1309. doi: 10.26466/opus.553036
- Dattilo, T. M., Fisher, R. S., Traino, K. A., Roberts, C. M., Lehmann, V., Chaney, J. M., & Mullins, L. L.** (2022). Dating anxiety during the global COVID-19 pandemic: Implications for college students. *Translational Issues in Psychological Science*, 8(3), 352. doi: 10.1037/tps0000307
- Delos Santos, K.** (2022). *Together or Apart? The Effects a Parent's Relationship Dynamic has on their Child (ren)'s Romantic Relationship*. (Degree's Thesis). Portland State University, Criminology and Criminal Justice, ABD.
- Demirtaş, M. S.** (2021). *Duygusal İstismar* (ed. Mehmet Semih Demirtaş ve Hüseyin Erdal) (1.bs.). Nobel: Ankara.
- De Jong, A. R.** (1997). Do we neglect child neglect?. *Delaware Medical Journal*, 69(8):397-404.
- De Weerth, C., & Kalma, A.** (1995). Gender differences in awareness of courtship initiation tactics. *Sex Roles*, 32, 717-734. doi: 10.1007/BF01560186
- Edleson, J. L.** (1999). The overlap between child maltreatment and woman battering. *Violence Against Women*, 5(2), 134-154. doi: 10.1177/107780129952003

- England, P., Shafer, E. F., & Fogarty, A. C.** (2008). Hooking up and forming romantic relationships on today's college campuses. *The Gendered Society Reader*, 3, 531-593.
- Ellis, A.** (1980). Discomfort anxiety: A new cognitive behavioral construct. *Rational Living*, 15(1), 25-30.
- Egland, K. L., Spitzberg, B. H., & Zormeier, M. M.** (1996). Flirtation and conversational competence in cross-sex platonic and romantic relationships. *Communication Reports*, 9(2), 105-117. doi: 10.1080/08934219609367643
- Eyisoğlu, E., Erdem, G.** (2023). Adverse childhood experiences and romantic relationship satisfaction of Turkish emerging adults: The role of dyadic coping. *International Journal of Systemic Therapy*, 34(4), 333-358. doi: 10.1080/2692398X.2023.2229712
- Fadhilla, R., Zahra, L., Nurhaliza, M., & Chofifah, M.** (2023). Kecemasan dan Kepribadian Neoritik-Teori Karen Horney. *YASIN*, 3(5), 912-918. doi: 10.58578/yasin.v3i5.1438
- Faus, D. P., de Moraes, C. L., Reichenheim, M. E., da Matta Souza, L. M. B., & Taquette, S. R.** (2019). Childhood abuse and community violence: Risk factors for youth violence. *Child Abuse & Neglect*, 98, 104182. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.104182
- Feiring, C.** (1999). Other-sex friendship networks and the development of romantic relationships in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 28, 495-512. doi: 10.1023/A:1021621108890
- Feinauer, L. L., Stuart, D. A.** (1996). Blame and resilience in women sexually abused as children. *American Journal of Family Therapy*, 24(1), 31-40. doi: 10.1080/01926189508251014
- Ferragut, M., Ortiz-Tallo, M., & Blanca, M. J.** (2021). Victims and perpetrators of child sexual abuse: Abusive contact and penetration

- experiences. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(18), 9593. doi: 10.3390/ijerph18189593
- Flaherty, E. G., Stirling, J., & Committee on Child Abuse and Neglect.** (2010). The pediatrician's role in child maltreatment prevention. *Pediatrics*, 126(4), 833-841. doi: 10.1542/peds.2010-2087
- Finkelhor, D., Korbin, J.** (1988). Child abuse as an international issue. *Child Abuse & Neglect*, 12(1), 3-23. doi: 10.1016/0145-2134(88)90003-8
- Frederick, W.** (2014). *Religion in Personality Theory*. USA: Elsevier. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/>
- Gall, A. L.** (2012). *Anksiyete ve Kaygı* (İ. Yergüz, çev.). Ankara: Dost.
- Gallardo-Escudero, A., Muñoz Alférez, M. J., Planells del Pozo, E. M., & López Aliaga, I.** (2015). La etapa universitaria no favorece el estilo de vida saludable en las estudiantes granadinas. *Nutrición Hospitalaria*, 31(2), 975-979. doi: 10.3305/nh.2015.31.2.8303.
- Gardner, M. J., Thomas, H. J., & Erskine, H. E.** (2019). The association between five forms of child maltreatment and depressive and anxiety disorders: A systematic review and meta-analysis. *Child Abuse & Neglect*, 96, 104082. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.104082
- Geçtan, E.** (1994). *İnsan Olmak*. İstanbul: Remzi.
- Gerrig, R. J., Zimbardo, P. G.** (2017). *Psychology and Life* (G. Sart, Çev.) (Psikoloji ve Yaşam) (19. bs.). Ankara: Nobel.
- Gilek, Y. N.** (2022). An overview of options on working with anxiety within the framework of the Transactional Analysis based on a case study. *Transactional Analysis in Russia*, 2(2), 8-12. doi: 10.56478/taruj2022228-12
- Givens, D. B.** (1978). The nonverbal basis of attraction: Flirtation, courtship, and seduction. *Psychiatry*, 41(4), 346-359.

- Glaser, D.** (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*, 26(6-7), 697-714. doi: 10.1016/S0145-2134(02)00342-3
- Glickman, A. R. & La Greca, A. M.** (2004). The dating anxiety scale for adolescents: Scale development and associations with adolescent functioning. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33, 566–578. doi: 10.1207/s15374424jccp3303_14
- Goodboy, A. K., & Brann, M.** (2010). Flirtation Rejection Strategies: Toward an Understanding of Communicative Disinterest in Flirting. *Qualitative Report*, 15(2), 268-278.
- Gul, H., Gurkan, C. K.** (2018). Child maltreatment and associated parental factors among children with ADHD: A comparative study. *Journal of Attention Disorders*, 22(13), 1278-1288. doi: 10.1177/1087054716658123
- Hall, C. S.** (1955). Freud's concept of anxiety: It is one of the ironies of life that a virtuous person experiences more shame than an unvirtuous person does, *Pastoral Psychology*, 6(2), 43-48. doi: 10.1007/BF02009440
- Heimberg, R. G.** (1977). Comment on "Evaluation of a clinically relevant target behavior for analog outcome research." *Behavior Therapy*, 8, 492-493. doi: 10.1016/S0005-7894(77)80089-0
- Henningsen, D. D., Henningsen, M. L. M., & Valde, K. S.** (2006). Gender differences in perceptions of women's sexual interest during cross-sex interactions: An application and extension of cognitive valence theory. *Sex Roles*, 54, 821–829. doi: 10.1007/s11199-006-9050-y
- Herruzo, C., Raya Trenas, A., Pino, M. J., & Herruzo, J.** (2020). Study of the differential consequences of neglect and poverty on adaptive and maladaptive behavior in children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 739. doi: 10.3390/ijerph17030739

- Heyman, R. E., Slep, A. M. S.** (2002). Do child abuse and interparental violence lead to adulthood family violence?. *Journal of Marriage and Family*, 64(4), 864-870. doi: 10.1111/j.1741-3737.2002.00864.x
- Hibbard, R. A., Desch, L. W., Committee on Child Abuse and Neglect, & Council on Children With Disabilities.** (2007). Maltreatment of children with disabilities. *Pediatrics*, 119(5), 1018-1025. doi: 10.1542/peds.2007-0565
- Hildyard, K. L., Wolfe, D. A.** (2002). Child neglect: developmental issues and outcomes. *Child Abuse & Neglect*, 26, 679-695. doi: 10.1016/S0145-2134(02)00341-1
- Hoehn-Saric, R., McLeod, D. R.** (2000). Anxiety and arousal: physiological changes and their perception. *Journal of Affective Disorders*, 61(3), 217-224. doi: 10.1016/S0165-0327(00)00339-6
- Holmes, J.** (2014). *John Bowlby and attachment theory* (2.ed.). New York: Routledge. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books>
- Hope, D. A., Heimberg, R. G.** (1990). *Dating Anxiety*. In H. Leitenberg (Ed.), *Handbook of social and evaluation anxiety* (pp. 217–246). Plenum Press. doi: 10.1007/978-1-4899-2504-6_8
- Howard A.** (2018). The Organized Child: An Effective Program to Maximize Your Kids Potential—in School and in Life, *Child & Family Behavior Therapy*, 40(3), 256-261. doi: 10.1080/07317107.2018.1506663
- Huston, R. L., Prihoda, T. J., Parra, J. M., & Foulds, D. M.** (1997). Factors associated with the report of penetration in child sexual abuse cases. *Journal of Child Sexual Abuse*, 6(2), 63-74. doi: 10.1300/J070v06n02_04
- Hymel, K. P., Jenny, C.** (1996). Abusive spiral fractures of the humerus: a videotaped exception. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 150(2), 226-228. doi: 10.1001/archpedi.1996.02170270108021

- Jokinen, R. R., Hartshorne, T. S.** (2022). Anxiety disorders: A biopsychosocial model and an Adlerian approach for conceptualization and treatment. *The Journal of Individual Psychology*, 78(2), 155-174. doi: 10.1353/jip.2022.0022
- Johnson, C. F.** (2004). Child sexual abuse. *The Lancet*, 364(9432), 462-470. doi: 10.1016/S0140-6736(04)16771-8
- Kalkan, M., Özbek, S. K.** (2011). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ergenlerdeki flört kaygısını yordar mı?. *Çocuk ve Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(1), 35-44.
- Kanak, M., Pekdoğan, S.** (2023). Physical Bullying Towards Children. In *Handbook of Research on Bullying in Media and Beyond* (pp. 309-324). Erişim adresi: <https://www.igi-global.com/chapter/physical-bullying-towards-children/309865>
- Kaptan, D.** (2017). *Trabzon il merkezindeki pediatri kliniklerinde çalışan hekim ve hemşirelerin çocuk istismarı ve ihmali konusundaki bilgi ve farkındalık düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). Avrasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Karabulut, A. G.** (2018). *Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocukların sosyal becerileri ile ebeveynlerinin ihmali davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaşak, M.** (2021). *Çocuk ve İstismar* (ed. M. S. Demirtaş, H. Erdal) (1.bs.). Ankara: Nobel.
- Kaya, S.** (2014). *Çocukluk dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği kısa formunun Türkçe'ye uyarlanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

- Kellogg, N., Committee on Child Abuse and Neglect.** (2005). The evaluation of sexual abuse in children. *Pediatrics*, *116*(2), 506-512. doi: 10.1542/peds.2005-1336
- Kempe, C. H.** (1978). Sexual abuse, another hidden pediatric problem: the 1977 C. Anderson Aldrich lecture. *Pediatrics*, *62*(3), 382-389. doi: 10.1542/peds.62.3.382
- Kennerley, H.** (2021). *Kaygı (Anksiyete)* (7.bs.). (N. Yener, Çev.) İstanbul: Kuraldışı.
- Kleinman, P. K.** (1990). Diagnostic imaging in infant abuse. *American Journal of Roentgenology*, *155*(4), 703-712.
- Koçtürk, N.** (2018). Çocuk ihmalini ve istismarını önlemede okul çalışanlarının sorumlulukları. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *5*(1), 38-47. doi: 10.21666/muefd.336170
- Kolko, D. J.** (1992). Characteristics of child victims of physical violence: Research findings and clinical implications. *Journal of Interpersonal Violence*, *7*(2), 244-276. doi: 10.1177/088626092007002009
- Korolevskaia, A., Yampolskaya, S.** (2023). The consequences of childhood emotional abuse: A systematic review and content analysis. *Families in Society*, *104*(2), 167-178. doi: 10.1177/10443894221124565
- Kotch, J. B., Browne, D. C., Dufort, V., Winsor, J., & Catellier, D.** (1999). Predicting child maltreatment in the first 4 years of life from characteristics assessed in the neonatal period. *Child abuse & neglect*, *23*(4), 305-319. doi: 10.1016/S0145-2134(99)00003-4
- Köknel, Ö.** (2012). *Ana- Baba Okulu*. Yavuzer, H. (Ed.), Ergenlik Dönemi (s. 177-188) (24.bs.). İstanbul: Remzi.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B.** (2002). The world report on violence and health. *The Lancet*, *360*(9339), 1083-1088. doi: 10.1016/S0140-6736(02)11133-0

- Kugener, T., Wiethoff, I., & Evers, S. M.** (2023). Economic evaluations of interventions focusing on child abuse and neglect in high-income countries: a systematic review. *Frontiers in psychiatry, 14*, 1031037. doi: 10.3389/fpsy.2023.1031037
- Kuperberg, A. ve Padgett, J.E.** (2016). Üniversite öğrencilerinin ilişkilere, randevulara ve uzun vadeli romantik ilişkilere yönelik seçimlerini açıklamada kültürün rolü. *Sosyal ve Kişisel İlişkiler Dergisi, 33* (8), 1070-1096. doi:10.1177/0265407515616876
- Kutin, J. J., Russell, R., & Reid, M.** (2022). 'I didn't even know it was a thing': Australian young adults' experience of economic abuse. *Health Promotion International, 37*(6), 152. doi: 10.1093/heapro/daac152
- Kuttler, A. F., La Greca, A. M.** (2004). Linkages among adolescent girls' romantic relationships, close friendships, and peer networks. *Journal of Adolescence, 27*, 395–414. doi: 10.1016/j.adolescence.2004.05.002
- Küçüköğlü, M.** (2021). *Çocuk ve İstismar* (ed. M. S. Demirtaş ve H. Erdal) (1.bs.). Nobel: Ankara.
- Kütük, M. Ö., Bilaç, Ö.** (2017). Çocuklarda ve adölesanlarda duygusal istismar ve ihmal. *Türkiye Klinikleri, 3*(3), 181-187.
- La Greca, A. M., Mackey, E. R.** (2007). Adolescents' anxiety in dating situations: The potential role of friends and romantic partners. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 36*(4), 522-533. doi: 10.1080/15374410701662097
- Laird, J. J., Klettke, B., Hall, K., & Hallford, D.** (2023). Toward a global definition and understanding of child sexual exploitation: The development of a conceptual model. *Trauma, Violence, & Abuse, 24*(4), 2243-2264. doi: 10.1177/15248380221090980
- Laplant, K. M.** (2016). Child Neglect/Abandonment. *Encyclopedia of Family Studies*, 1-5. doi: 10.1002/9781119085621.wbef126

- Lazarus, R. S.** (1991). *Emotion and Adaptation*. New York: Oxford University Press. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books>
- Ligabue, S., Tenconi, P. M.** (2021). The experience of anxiety in body and mind: a transactional analysis perspective. *Transactional Analysis Journal*, 51(4), 335-350. doi: 10.1080/03621537.2021.1974211
- Love, L.** (2014). *Indiscriminate friendliness in maltreated children: the importance of emotional availability*. (Doctoral dissertation). University of Glasgow, Scotland.
- Lund, A. M., Sandgren, G., & Knudsen, F. U.** (1998). Shaken baby syndrome. *Ugeskrift for læger*, 160(46), 6632-6637.
- Malik, M. A., Siddique, F., & Hussain, S. N.** (2018). Exploring the development of social intelligence of students during university years. *PJE*, 35(1). doi: 10.30971/pje.v35i1.563.g155.
- Malón, A.** (2009). On the iatrogenic nature of the child sexual abuse discourse. *Sexuality & Culture*, 13, 75-90.
- Manav, F.** (2018). Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(9), 201-211.
- Maral, S. Koçtürk, N.** (2022). *Çocuk İhmali* (ed. Betül Ulukol ve Nilüfer Koçtürk) (1.bs.). Nobel: Ankara.
- Margolin, L.** (1991). Child sexual abuse by nonrelated caregivers. *Child Abuse & Neglect*, 15(3), 213-221. doi: 10.1016/0145-2134(91)90066-M
- Maron, E., Lan, C. C., & Nutt, D.** (2018). Imaging and genetic approaches to inform biomarkers for anxiety disorders, obsessive-compulsive disorders, and PTSD. *Biomarkers in Psychiatry*, 219-292. doi: 10.1007/7854_2018_64
- Martin, C. C.** (2006). *Social Anxiety, Attributional Style, and Contemporary Dating Practices*. (Doctoral dissertation). University of Pasific, Oregon.
- May, R.** (2020). *Kaygının Anlamı* (1. bs.). (A. Babacan, Çev.). Okuyanus: İstanbul.

- McClure, M. J., Lydon, J. E., Baccus, J. R., & Baldwin, M. W.** (2010). A signal detection analysis of chronic attachment anxiety at speed dating: Being unpopular is only the first part of the problem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *36*(8), 1024-1036. doi: 10.1177/0146167210374238
- McClure, M. M., Parmenter, M.** (2020). Childhood trauma, trait anxiety, and anxious attachment as predictors of intimate partner violence in college students. *Journal of Interpersonal Violence*, *35*(23-24), 6067-6082. doi: 10.1177/0886260517721894
- McDonald, L.** (2022). Flirting. In *The Routledge Handbook of Philosophy of Sex and Sexuality* (pp. 207-217). Routledge.
- McDaniel, C.O.** (1969). Dating roles and reasons for dating. *Journal of Marriage and the Family*, *31*(1), 97. doi: 10.2307/350012
- McEwen, B. S.** (2003). Early life influences on life-long patterns of behavior and health. *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*, *9*(3), 149-154. doi: 10.1002/mrdd.10074
- Meadow, R.** (1982). Munchausen syndrome by proxy. *Archives of disease in childhood*, *57*(2), 92-98. doi: 10.1136/adc.57.2.92
- Meenagh, J.** (2015). Flirting, dating, and breaking up within new media environments. *Sex Education*, *15*(5), 458-471. doi: 10.1080/14681811.2015.1033516
- Mermelstein, J. J.** (2022). The Evolutionary Roots of Anxiety. doi: 10.31234/osf.io/dp3jr
- Michelle, G. K. Ward, M. G., & Baird, B.** (2022). Medical neglect: Working with children, youth, and families. *Paediatrics & Child Health*, *27*(6), 372-376. doi: 10.1093/pch/pxac067
- Miehl, N. J.** (2005). Shaken baby syndrome. *Journal of forensic nursing*, *1*(3), 111-117. doi: 10.1111/j.1939-3938.2005.tb00027.x

- Mihret, A. M., Heinrichs, N.** (2024). Intergenerational effects of child maltreatment on adolescents' anxiety and depression in Ethiopia: the important mediating and moderating roles of current psychological distress. *BMC Psychiatry*, *24*(1), 126. doi: 10.1186/s12888-024-05586-6
- Miller, D.** (2003). To Seduce or to Flirt, that is the Question. *Time & Society*, *12*(2-3), 281-291. doi: 10.1177/0961463X030122007
- Milner, J. S., Crouch, J. L., McCarthy, R. J., Ammar, J., Dominguez-Martinez, R., Thomas, C. L., & Jensen, A. P.** (2022). Child physical abuse risk factors: A systematic review and a meta-analysis. *Aggression and violent behavior*, *66*, 101778. doi: 10.1016/j.avb.2022.101778
- Morgan, C.T.** (2015). *Psikolojiye Giriş* (ed. Sirel Karakaş ve Rüzkan Eski) (21. bs.). Konya: Eğitim.
- Morry, M. M., Sucharyna, T. A.** (2016). Relationship social comparison interpretations and dating relationship quality, behaviors, and mood. *Personal Relationships*, *23*(3), 554-576. doi: 10.1111/per.12143
- Morry, M. M., Sucharyna, T. A.** (2019). Relationship social comparisons in dating and marital relationships: Adding relationship social comparison interpretations. *The Journal of Social Psychology*, *159*(4), 398-416. doi: 10.1080/00224545.2018.1498826
- Motorca, M. A., Buhas, C. L., Sandoiu, F. S., Sandoiu, L. D., Lele, L. A., & Venter, A. C.** (2021). Risk factors involved in physical child abuse of children from Bihor County. *Romanian Journal of Medical Practice*, *16*(1).
- Moulds, M. L., Grisham, J. R., & Graham, B. M.** (2022). Cognitive Behavioral Therapy for Anxiety. In *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*. doi: 10.1093/acrefore/9780190236557.013.331

- Naidoo, S.** (2000). A profile of the oro-facial injuries in child physical abuse at a children's hospital. *Child Abuse & Neglect*, 24(4), 521-534. doi: 10.1016/S0145-2134(00)00114-9
- North, G.** (2019). Assessing for bruises on the soul: Identifying and evidencing childhood emotional abuse. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 41(3), 302-320. doi: 10.1080/09649069.2019.1627086
- Nurhidayah, I., Hidayat, M. N., & Sutini, T.** (2022). Parents' Coping Strategies in Caring for Children with Special Needs: A Narrative Review. *Jurnal Aisyah: Jurnal Ilmu Kesehatan*, 7(3), 741-748. doi : 10.30604/jika.v7i3.1010
- Odaci, H., Kalkan, M.** (2010). Problematic Internet use, loneliness and dating anxiety among young adult university students. *Computers & Education*, 55(3), 1091-1097. doi: 10.1016/j.compedu.2010.05.006
- O'Keefe, M.** (1994). Linking marital violence, mother-child/father-child aggression, and child behavior problems. *Journal of family violence*, 9, 63-78.
- Ormrod, J. E.** (2015). *Human Learning Sixth Edition* (M.Baloğlu, Çev) (Öğrenme Psikolojisi) (6. bs.). Ankara: Nobel.
- Owens, E.** (2007). The sociology of love, courtship, and dating. *Bryant CD and Peck DL (eds., 21st Century Sociology: A Reference Handbook. Thousand Oaks: Sage Publications, 266–271.* doi: 10.4324/9781315110103
- Ozdemir, N., Sahin, S. K.** (2020). The impact of childhood traumatic experiences on self-esteem and interpersonal relationships. *Psychiatry and Behavioral Sciences*, 10(4), 185-185. doi: 10.5455/PBS.20200502025907
- Öz Soysal, F. S., Bakalm, O. & Ogan, S.** (2023). Flört kaygısı ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies - Social*, 18(1), 287-301. doi: 10.7827/TurkishStudies.63568
- Pehlivan, G. T.** (2016). *Hemşirelik öğrencilerinin çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve bu konuda*

verilen planlı eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Pelendecioğlu, B., Bulut, S.** (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 49-62.
- Pereda, N., Guilera, G., Forns, M. ve Gómez-Benito, J.** (2009). The prevalence of child sexual abuse in community and student samples: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 29 (4), 328-338. doi: 10.1016/j.cpr.2009.02.007
- Peterson, S. A., Aye, T., & Wheeler, P. Y.** (2014). Internet use and romantic relationships among college students. *North American Journal of Psychology*, 16(1), 53-53.
- Polat, O.**, (2021). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı - I.* (4.bs.). Seçkin: Ankara.
- Priest, J. B.** (2015). A Bowen family systems model of generalized anxiety disorder and romantic relationship distress. *Journal of Marital and Family Therapy*, 41(3), 340-353. doi: 10.1111/JMFT.12063
- Raman, S., Hodes, D.** (2012). Cultural issues in child maltreatment. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 48(1), 30-37. doi: 10.1111/j.1440-1754.2011.02184.x
- Rees, C.** (2008). The influence of emotional neglect on development. *Paediatrics and Child Health*, 18(12), 527-534. doi: 10.1016/j.paed.2008.09.003
- Rizvi, M. S., Tram, J. M., & Bergström, B.** (2022). Fear of rejecting others: An overlooked construct in dating anxiety. *The Family Journal*, 30(1), 44-49. doi: 10.1177/10664807211021969
- Roberts, M. D.** (1997). Munchausen by proxy. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 36(5), 578-580. doi: 10.1097/00004583-199705000-00006.
- Roche, J. P.** (1986). Premarital sex: Attitudes and behavior by dating stage. *Adolescence*, 21(81), 107.

- Roth, S., Cohen, L. J.** (1986). Approach, avoidance, and coping with stress. *American Psychologist*, 41(7), 813–819. doi: 10.1037/0003-066X.41.7.813
- Şahin, M.** (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.
- Saraç, A., Erkan, Z.** (2016). Flört kaygısına ilişkin davranışçı yaklaşıma dayalı bireyle psikolojik danışma: Vaka çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 6(45), 41-50.
- Sarah, W., Eliza, M., Amanda, D. & Michael, R.** (2013) Committed Dating Relationships and Mental Health Among College Students, *Journal of American College Health*, 61(3), 176-183, doi: 10.1080/07448481.2013.773903
- Sarawad, S. S.** (2022). Child Abuse–A Review Article. *International Journal of Advances in Nursing Management*, 10(1), 84-86. doi: 10.52711/2454-2652.2022.00021
- Schnitzer, P. G., Ewigman, B. G.** (2005). Child deaths resulting from inflicted injuries: household risk factors and perpetrator characteristics. *Pediatrics*, 116(5), 687-693. doi: 10.1542/peds.2005-0296
- Schilling, S., Christian, C. W.** (2014). Child physical abuse and neglect. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics*, 23(2), 309-319. doi: 10.1016/j.chc.2014.01.001
- Schulz, C. G.** (2006). Applying Sullivan's theory of anxiety versus fear. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 69(2), 110-112.
- Serafeimidis, D.** (2018). *The flirting behaviour in humans*.
- Serçe, R.** (2023). *Flört Şiddeti ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları: Reddedilme Duyarlılığı, Akılcı Olmayan İnançların Aracılık Rolü*. (Yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Enstitüsü, Burdur.

- Shaver, P., Hazan, C.** (1987). Being lonely, falling in love. *Journal of Social Behavior and Personality*, 2(2), 105.
- Shields, A., Cicchetti, D.** (1998). Reactive aggression among maltreated children: The contributions of attention and emotion dysregulation. *Journal of Clinical Child Psychology*, 27(4), 381-395. doi: 10.1207/s15374424jccp2704_2
- Shin, A. K.** (2013). A Horn-eye View Through Animated Films: The Mind, in Sickness and in Health. *International Journal of Foreign Studies*, 6, 149-171.
- Skafida, V., Morrison, F., & Devaney, J.** (2022). Prevalence and social inequality in experiences of domestic abuse among mothers of young children: A study using national survey data from Scotland. *Journal of interpersonal violence*, 37(11-12), NP9811-NP9838. doi: 10.1177/0886260520980392
- Sofuoğlu, Z., Sariyer, G., & Ataman, M. G.** (2016). Child maltreatment in Turkey: Comparison of parent and child reports. *Central European Journal of Public Health*, 24(3), 217-222. doi: 10.21101/cejph.a4155
- Spaccarelli, S., Sandler, I. N., & Roosa, M.** (1994). History of spouse violence against mother: Correlated risks and unique effects in child mental health. *Journal of Family Violence*, 9, 79-98.
- Sperry, D. M., Widom, C. S.** (2013). Child abuse and neglect, social support, and psychopathology in adulthood: A prospective investigation. *Child Abuse & Neglect*, 37(6), 415-425. doi: 10.1016/j.chiabu.2013.02.006
- Spielberger, C. D.** (1966). Theory and research on anxiety, *Anxiety and Behavior*. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books>
- Stavrianos, C., Stavrianou, D., Stavrianou, I., & Kafas, P.** (2009). Child neglect: A review. *The Internet Journal of Forensic Science*, 4(1), 1-7. doi: 10.5580/1c7d

- Strathearn, L., Giannotti, M., Mills, R., Kisely, S., Najman, J., & Abajobir, A.** (2020). Long-term cognitive, psychological, and health outcomes associated with child abuse and neglect. *Pediatrics*, *146*(4). doi: 10.1542/peds.2020-0438
- Stickley, A., Waldman, K., Sumiyoshi, T., Narita, Z., Shirama, A., Shin, J. I., & Oh, H.** (2021). Childhood physical neglect and psychotic experiences: Findings from the National Comorbidity Survey Replication. *Early Intervention in Psychiatry*, *15*(2), 256-262. doi: 10.1111/eip.12932
- Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., Alink, L. R., & Van Ijzendoorn, M. H.** (2012). The universality of childhood emotional abuse: a meta-analysis of worldwide prevalence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, *21*(8), 870-890. doi: 10.1080/10926771.2012.708014
- Styron, T., Janoff-Bulman, R.** (1997). Childhood attachment and abuse: Long-term effects on adult attachment, depression, and conflict resolution. *Child abuse & neglect*, *21*(10), 1015-1023. doi: 10.1016/S0145-2134(97)00062-8
- Suniega, E. A., Krenek, L., & Stewart, G.** (2022). Child abuse: approach and management. *American Family Physician*, *105*(5), 521-528.
- Sutherland, A.** (2014). How Parental Conflict Hurts Kids. *Institute for Family Studies*. doi: 10.38909conflict
- Şenalp, N., Koçtürk, N.** (2022). *Çocuk İhmali ve İstismarı*. (ed. B. Ulukol ve N. Koçtürk) (1.bs.). Nobel: Ankara.
- Şimşek, S., Önder, F.** (2011). Ergenlerde davranış problemlerinin, anne-babadan ve öğretmenlerden algılanan duygusal istismar açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, *10*(3), 1123-1137.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B.** (2013). *Using Multivariate Statistics* (6. bs.). Pearson: Boston.

- Talvik, I., Alexander, R. C., & Talvik, T.** (2008). Shaken baby syndrome and a baby's cry. *Acta Paediatrica*, 97(6), 782-785. doi: 10.1111/j.1651-2227.2008.00778.x
- Thompson, A. E., Kaplan, C. A.** (1996). Childhood emotional abuse. *The British Journal of Psychiatry*, 168(2), 143-148. doi: 10.1192/bjp.168.2.143
- Tirch, D.** (2022). Compassion focused therapy for the treatment of anxiety. In *Compassion Focused Therapy* (pp. 479-493). doi: 10.4324/9781003035879-22
- Tuscic, S. J., Flander, G. B., & Mateskovic, D.** (2012). The consequences of childhood abuse. *Paediatrics Today*, 9(1), 12. doi: 10.5457/p2005-114.58
- Türkkan, T., Odacı, H.** (2019). Lise öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile bilişsel çarpıtma ve yalnızlık eğilimleri arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri*, 22, 93-104. doi: 10.5505/kpd.2018.40427
- Tomaç-Aslan, O.** (2015). *Ergenlikte Flört Kaygısının Yordanması*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Topakkaya, A., Urtekin, G.** (2022). Varoluş felsefesinde bir problem olarak: kaygı, *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 279-299. DOI: 10.53844/flsf.1137548
- United Nations.** (UN, 2018). Forms of Violence. Erişim adresi: <https://violenceagainstchildren.un.org/content/forms-violence>.
- Yazgan İnanç, B., Kılıç Atıcı, M., Bilgin, M., & Gürkan, S. B.** (2019). *Gelişim Psikolojisi II: Yetişkinlik, Yaşlılık ve Ölüm* (1.bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H.** (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A., Ulukol, B.** (2022). *Çocuk İhmali ve İstismarı*. (ed. B. Ulukol ve N. Koçtürk) (1.bs.). Ankara: Nobel.

- Yılmazçoban, A. M.** (2008). *Flört ve görücü usulü evliliklerde psiko-sosyal özelliklerin etkisi (Demirci örneği)*. (Doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yılmaz, Y., Hocaoğlu, C.** (2022). Cognitive Behavioral Therapy in Panic Disorder. *IntechOpen*. doi: 10.5772/intechopen.109395
- Yonar, S., Demir, İ.** (2020). Beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın yordanmasında bağlanma ve flört kaygısının rolü. *JRES*, 7(2), 517-542.
- Zahra, F. T.** (2022). Attachment security and attachment styles in romantic relationships. *South Asian Journal of Social Sciences and Humanities*, 3(5), 42-53. doi.org/10.48165/sajssh.2022.3504%20
- Zeren, C., Yengil, E., Çelikel, A., Arık, A., & Arslan, M.** (2012). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı istismarı sıklığı. *Dicle Tıp Dergisi*, 39(4), 536-541. doi: 10.5798/diclemedj.0921.2012.04.0196
- Wall, C. M.** (1975). Child abuse: A societal problem with educational implications. *Peabody Journal of Education*, 52(3), 222-225. doi: 10.1080/01619567509538019
- Whitty, M. T.** (2010). E-Dating: The five phases on online dating. In *Electronic Services: Concepts, Methodologies, Tools and Applications* (pp. 1376-1389). IGI:Global.
- Wilson, S. L., Kuebli, J. E., & Hughes, H. M.** (2005). Patterns of maternal behavior among neglectful families: Implications for research and intervention. *Child Abuse & Neglect*, 29(9), 985-1001. doi: 10.1016/j.chiabu.2005.03.007
- World Health Organization.** (WHO, 2022). Child Maltreatment. Erişim adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>.
- World Health Organization.** (WHO, 2022). Violence against Children. Erişim adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-children>.

EKLER

EK A: Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.12.2023-364

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	07/12/2023	Karar Sayısı	30/03
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO - Üye
Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL / İnsan ve Toplum Bil. Fak. - Üye

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ / Eğitim Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Şaban SAĞLIK / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi - Üye
Dr. Fatih HASDEMİR / Hukuk Müşaviri V. - Raportör

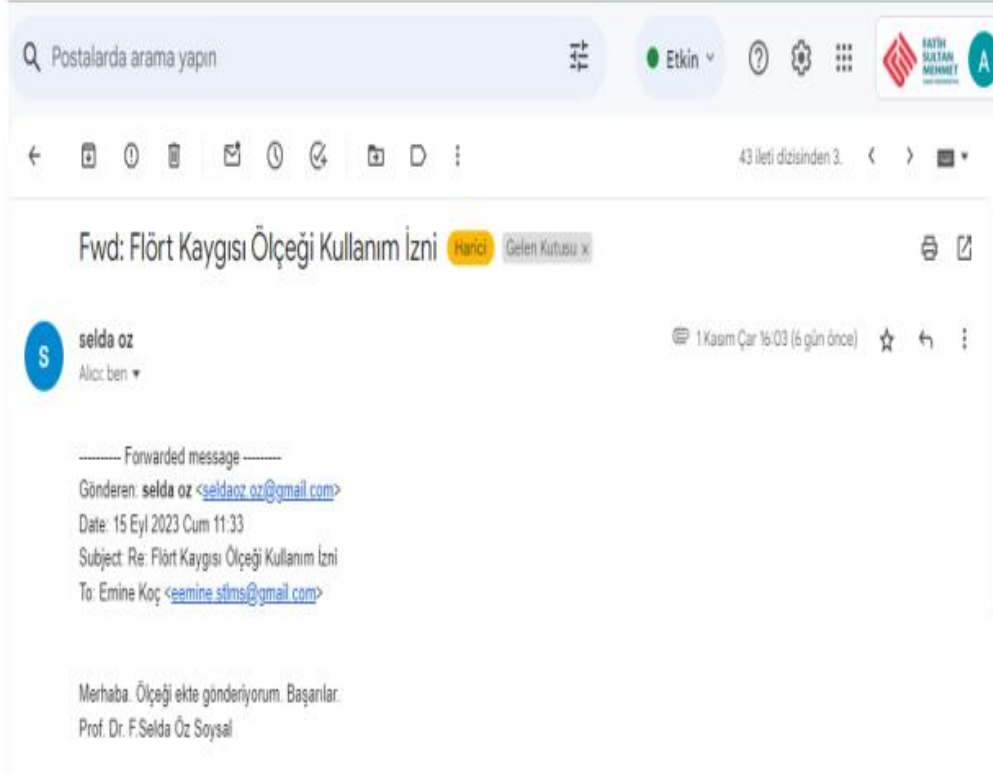
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 07.12.2023 tarihinde saat 14:00'de toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2023-30/03 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi Ahsen ERKEK'in "Flört Kaygısına Çocukluk Dönemindeki Örselenme Yaşantılarının Etkisi: Üniversite Örneklemi" isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

EK B: Flört Kaygısı Ölçeği Kullanım İzni

Postalarda arama yapın

Etkin

Fatih Sultan Mehmet

43 ileti dizisinden 3.

Fwd: Flört Kaygısı Ölçeği Kullanım İzni

selda oz
Alıcı: ben

1 Kasım Çar 16:03 (6 gün önce)

----- Forwarded message -----
Gönderen: selda oz <selda.oz@gmail.com>
Date: 15 Eylül 2023 Cum 11:33
Subject: Re: Flört Kaygısı Ölçeği Kullanım İzni
To: Emine Koç <emine.stms@gmail.com>

Merhaba. Ölçeği ekte gönderiyorum. Başarılar.
Prof. Dr. F.Selda Öz Soysal

EK C: Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları - Kısa Formu Ölçeği Kullanım İzni

ÇÖYÖ-KF Kullanım İzni ve Ölçeği Paylaşma

Ahsen ERKEK <ahsen.erkek@stu.fsm.edu.tr>
Alıcı: sinemacar

5 Kasım Paz 09:56 (2 gün önce)

Hocam, iyi günler. Ben Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi PDR Tezli Yüksek Lisans 2. sınıf öğrencisi Ahsen ERKEK. Geliştirmiş olduğunuz ölçeği yüksek lisans tezim kapsamında veri toplama aracı olarak kullanmak istiyorum. "Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu (ÇÖYÖ-KF)"'nu benimle paylaşmanızı arz ediyorum. Şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

Sinem ACAR
Alıcı: ben

6 Kasım Paz 15:20 (23 saat önce)

Merhaba,

Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz. İlgili dosyalar ektedir.

İyi çalışmalar dilerim.

EK D: Flört Kaygısı Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Çıktığım, flört ettiğim kişinin bende kusur bulacağından korkuyorum.					
2. Genellikle bir randevudayken ne tür bir izlenim bırakacağımdan endişelenirim.					
3. Âşık olduğum kişinin benim hakkında çok sık düşünmeyeceğinden sık sık endişelenirim.					

EK E: Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları Ölçeği Kısa Formu

ÇÖYÖ-KF

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok Sık
1. Çocukluğumda, yeterli düzeyde beslendiğime inanmıyorum.					
2. Çocukluğumda, benimle ilgilenen ve beni koruyan biri ya da birileri vardı.					
3. Çocukluğumda, ailemdeki kişiler bana “aptal”, “tembel” ya da “çirkin” gibi sözcüklerle hitap ederlerdi.					

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Ahsen ERKEK'in yüksek lisans tezi kapsamında, Doç. Dr. Tuğba YILMAZ BİNGÖL danışmanlığında yürütülmektedir. Araştırmanın amacı flört kaygısına çocukluk dönemindeki örselenme yaşantılarının etkisini incelemektir. **Araştırma üniversite öğrencilerine yöneliktir. Araştırmaya katılmada gönüllülük esastır. Araştırmadaki soruların doğru veya yanlış cevapları yoktur. Ayrıca araştırmada kimlik belirlemeye yönelik herhangi bir soru yer almamaktadır.**

Araştırmanın verileri güvenli bir şekilde saklanacak ve yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Soruların yanıtlanması ise yaklaşık 15 dakikanızı alacaktır. Yanıtlarınızın gerçek düşüncelerinizi yansıtmaları çalışma açısından oldukça önem arz etmektedir. Bilimsel araştırmaya olan desteğiniz için teşekkür ederim. Araştırma ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda Ahsen ERKEK (ahsenerkek23) ile iletişim kurabilirsiniz.

Yaşınız: ...

Cinsiyetiniz:

Kadın ( )

Erkek ( )

Diğer ( )

Sınıfınız:

*Hazırlık ( ) *1. Sınıf ( ) *2. Sınıf ( ) *3. Sınıf ( ) *4. Sınıf ( ) *5. Sınıf ( ) *6. Sınıf ( )

İlişki Durumunuz:

Flörtüm var ( )

Flörtüm yok ( )

Algıladığımız Sosyo-ekonomik Düzeyiniz:

*Düşük ( )

*Çok Düşük ( )

*Orta ( )

*Yüksek ( )

*Çok Yüksek ( )

Annenizin Eğitim Durumu:

*Okuryazar Değil ( ) *Okuryazar ( ) *İlkokul ( ) *Ortaokul ( ) *Lise ( ) *Üniversite ( )

*Lisansüstü ( )

Babanızın Eğitim Durumu:

*Okuryazar Değil ( ) *Okuryazar ( ) *İlkokul ( ) *Ortaokul ( ) *Lise ( ) *Üniversite ( )

*Lisansüstü ( )

Anne – Baba:

*Birlikte ( )

*Ayrı ( )

Kardeş Sayısı (Kendiniz Hariç) : ...